

17255

శ్రీ వేమన గ్రంథాలయం
తెలపాళా. (కృష్ణా జిల్లా.)

ఈ సంపుటిలో

1. వింతలోకం
2. అద్భుష్టహీనుడు
3. రక్తస్పర్శ
4. క్షణంలో సగం
5. వింతప్రేమ !
6. స్వార్థపరుడు :
7. ఆకర్షణ
8. క్రిస్టమస్ బహుమతి
9. హరిశ్చంద్రుడు
10. మరలోచక్రం
11. వింతప్రకృతి
12. చిరంజీవి కథ

TP2A 122B 158

రక్తస్పర్శ

ఇతర కథలు

6255

‘శారద’

దేశమున గుఱచాలియున్నది
విజయవాడ. (మహావిజయ)

‘హంస’ ప్రచురణలు

ప్రభు ముద్ర

నవంబరు 1955

రూపాయి పాపలా

దేశీ ప్రెస్ —

విజయవాడ - 2

ప్రతులు :

దేశీ విశామంజలి, విజయవాడ

వింతలోకం

ఆవేశ పత్రికకోసం లేదా, రామారావుకోసమో ఎదురుచూస్తూ కూర్చున్నాను. ఎందువేదంటే - రామారావునా, పత్రికైనా ఒకటే. అడ్వర్టైజ్ మెంట్ లగాయితే తాజా వార్తలకింద కాళీస్థలంవరకూ ప్రతివోప్పజెప్పగల మనిషి వాడు. మా ఆపిడ ఉదయం పనులలో నిమగ్నమైవుంది. ఆమె లోకం అంతవరకే పరిమితమైవుంది. అలాగు ఆ లోచిస్తే, ఎవరిలోకపు పరిమితులు వాళ్లకే వుంటాయి గావును! యుద్ధాలు చేసే వారికి ప్రపంచమంతా యుద్ధరంగంగా కనపడవచ్చు. సెర్పసినిమాలు చూసేవారికి ప్రపంచం అంతా అందగజ్జెల్లకో నిండివున్నట్టు తోచవచ్చు. రాష్ట్రీయ కాంగ్రెస్ కీయూల్యూ మునిగితేలే వారికి, ఇ.కోలోకం కనపడకపోవచ్చు.

వాకై తే, ప్రొద్దున్నే పత్రిక వదవడం, సనిగంటులు కాగానే కాసిని మెతుకులు వేడి ఆరకుండా తిని బ్యాంకింగ్ కి వెళ్తారు; ఐదుగంటలకు తిరిగి, ఇల్లూ, భార్య; తర్వాత ఒక్కొక్కనాడు సినిమా - ఇంతే!

అయింది. పత్రిక యింకా

వు రొంపూ రొంపూ వరిగెత్తు

వేతిలో పత్రిక నలిగి యి, ఓమూల

నీవేస్తోంది.

రామారావు నన్ను కుర్చీలోనుండి భజం పట్టు

కుని లేవనెత్తి నిబోబెట్టి, "ఏరా! ఏమి ఇంకా ఇక్కడ

కుంబున్నావా? మామూలు ధోరణిలో నే ప్రవా వా?...

ఏ చెస్తున్నావురా... నువ్వు? ఈ మూల పతాకిగా

కుంబుని జనం చెస్తున్నావా - లోం ముగిసేమా

లేనూ?" అన్నాడు. రాజకీయ నాయకులు అప్పు

డప్పుడు ఉక్రోశంపుట్టి ఇట్లానే ఉపన్యసిస్తూ వుంటారు. ఇ

జన్మం వీరకీ. పట్టనకుందేమోనని, "అంత పశేషం ఏ

మూడం - అ. పెన్సిల్లో? ... అన్నట్లు పువడి ఇవ్వాలే

ఇవ్వమోస్తోంది అమూరటగా! మూల పతాకిగా

ప్రచారించాలేమో కొంటేలే?" అని అడిగాను ఒక్క

గుక్కన.

రామారావు ఏదో అనబోయా; అది : రా అనిప

కొట్టి అనిపించి రామారావుమీద నేల పోయింది

కాదు, కల ను అనిపించుకుంటు నుంచుంది.

రామారావు కాఫీగ్లాసు తీసుకువచ్చాడు. పత్రికపై

కీళ్ళు మూత్రం చుడిచి ఉ... "ఇగో ఇంకా నీ రామారావు

తినుకున్న గ్రహాలలో భయంకరం చిల ."

అప్పటివాళ్ళా నిర్లక్ష్యంగా తీర్చానుగాని, ఈ మాట విరగానే ఉలిక్కిపడి “ఎమిటి! పూర్తిగా చదువు” అన్నాను. ప్రతికే మొక్కాక్షిణి అంతా ఈ చాస్తాను సంబంధించే వున్నది.

రామారావు నన్ను ఎక్కడా? చేస్తున్నట్టు ఒక చూపుచూసి చదవసాగాడు. “బొంబాయి, కలకత్తా, మద్రాస్, చికాగో, లండన్, మాంట్రెయిల్, బెర్లిన్, సారిస్, మాస్కో, టోక్యో, చుంగింగ్ మొదలైన ప్రధాన నగరాలలోగల నక్షత్ర పరిశోధనాలయాలలో తొన్ని సూక్ష్మమైన వాతావరణ సూచక యంత్రాలు రాత్రి అకస్మాత్తుగా ఆగిపోయినాయి. అవి ఇలా వోవడం భూమ్యాకర్షణమీద సూర్యునిగల ప్రభావం తగ్గటాన్ని నిరూపిస్తున్నదని ప్రపంచ విజ్ఞానపేర్లు భావిస్తున్నాయి. ఇందుకు కారణం ఇంకా బోధపడకపోయినా, ఈ పరిస్థితివల్ల భూమికి, సూర్యునింబాటిని కలిగిగ్రహాలకీ, వాని ఉపగ్రహాలకీ అత్యంత ప్రమాదం ప్రభవించగలదని కనుగొనబడినట్లుగా తొన్ని విజ్ఞాన శాస్త్రము ప్రకటించారు. విజ్ఞాన శాస్త్రములోకూడా అగ్ర శ్రేణిలోనూ, భిన్నోభేదాలతోనూ నిర్వహించబడుచున్నది. ఇందులో... కేసు చికాగోలో ఈ పరిణామం... విరిచిందాడు. సూర్యునికి కొన్ని కోట్లకొద్దీ

మారంకోపున్న ఒకనక్షత్రం ఊహించగాని కొన్ని కార
 ణాలవల్ల సూర్యునివైపుగా రావడంవల్ల, ఆ నక్షత్రపు
 ఆకర్షణకి లోబడి, సూర్యుడు అతివేగంగా భారోత్సాహంతో
 పారిపోతున్నట్లు కనుక్కోబడింది. సూర్యుడు ఇప్పుడికి ఆ
 నక్షత్రం వైపుగా ప్రయాణంచేస్తూ, తనచుట్టూ పరి
 భ్రమిస్తూన్న గ్రహాలనుగూడా లాక్కుపోతున్నాడు.
 కాని, సూర్యుని ఆకర్షణ శక్తికి పరిమితి, నిర్దిష్టస్థానం
 ఉన్నవి. ఆ స్థానాన్ని సూర్యగోళం కొద్దిరోజులలో
 దాటుతుందని అంచనా వేయబడింది. ఇంకవల్ల సూర
 కటుంబంలోని గ్రహాలన్నిటిలోనూ 'విషం'తో కలకల
 లాడుతూవున్న భూమికి ముఖ్యానసరమైన ఉష్ణం తుణ
 తుణం తరిగిపోతున్నది; రెండు మూడు రోజులలోగాని,
 మారంరోజులలోగాని భూమిపై అతి భయంకరమైన మంచు
 తుఫాను సంభవించగలగని ఊహించబడుతున్నది. అక్ష
 సంవత్సరాల్లోనూ భూమికి ఇలాటి హింసయుగం గడచింది.
 ఈ పరిస్థితుల్లో మనుష్యులు బహుశడం అసంభవం."

రామారావు, ప్రతీక చదివి వినిపించి, "పద్య
 ఇవ్వాలే, ఆలెంకాయా రేడియో గ బకొక్క సారి ఈ
 వార్తల్ని వినిపిస్తుందిట. ఇక్కడే జేస్తారు. పద్య" అన్నాడు.

మేం బయల్దేరబోతుంటే మా ఆవిడ "ఏమండి,
 ఇట్లా వాకీలీ ఏం గావాలండి ఇట్లా వొని తేసి... తే ?" అని

వచ్చు గొంతుతో అంది. దానికి దిగుబుగా నేవుంది యీ
సమాచారం కన్నతర్వాత.

నేను ఎక్కడలేని ఫిలాసఫీ ఉపదేశించకపోతే
ఆవిడ ప్రాణం నిలిచేట్టు కనుపించ లేదు. “మాడూ...
పిచ్చిదానా! ప్రపంచంలో జీవకోసం రుణాన్ని సాగిస్తే
ఈ సమయంలో నువ్వెవరూ, నే నెవర్ని! ఇష్టం? ?
వాకిలేమి? ? ... అది సరేగాని ఇంకా పోంకగా
కాసి బుద్ధి...” అని మామూలు ఫిలాసఫీ వచ్చి రామూ
రావు నెట బయటేరా. వాతావరణంలోని కిచ్చిప్రయోగ
మార్పు బయట అడుగు పెట్టించేర్వారాని బోధించ
లేదు. అది హంపవేసవి. అప్పుడు ఉన్నమా : గంభీరం.
ఎండ నెత్తి మాడకొట్టవలసింది. కాని, శీతాకాలపు
సాచుకప్రతిలాగా నిలివేస్తూవుంది. రాపగారావు కనూ
ఒకర్ని ఒకరం వికాసిమిమాలపాటు నిర్ణాతమాయి చును
కున్నాం. మళ్ళీ ఇంట్లోకివెళ్ళి రెండు డబ్బాన్ స్పెర్ట్లు
తోడువక్కని బయటేరాం. కలిగింది ఈ వ్యూహంను ఆ
చెప్పుకోక కొన్నోంది.

౨

దీనితోనూ ఈ లోకం పలుకువాత కక గుండు
నితన ఒక కొత్తగాని దివ్య నడుస్తోన్నది. ఈ
ప్రపంచం ఒక కొత్తగాని దివ్య దివ్య ముగిస్తో వచ్చి

యేమో ! మానవుడు లక్షల సంవత్సరాలుగా విశేష శ్రమకొర్చి నిర్మించిన ఈ నాగరికత అలా ధ్వంసం కావలసిందేనా ? భీకర జంతుసముదాయాన్ని ఎదుర్కుంటూ, నశిస్తూ, మశ్యమధ్య భూకంపం అగ్ని ప్రమాదాలు తప్పి చుకుంటూ, మానవుడు వెళ్లిగా అనంత కాలపరిణామంలో తన హృగ్ర. కోపాన్ని అణచుకొని, సహనమూ సాంఘికబుద్ధి బలం దుబ్బకుని నిర్మించిన ఈ నాగరిక సాధనం చిహ్నమైనా పేగలకుండా నశించవలసిందేనా !

రామారావు ఆకాశంవేళు చూశాడు. నేనూ చూశాను. సరిగ్గా ఆదేక్షణాన ఈ భూమిమీద కొన్ని లక్షలమంది వివిధ ప్రదేశాల్లో అలా చూస్తూ పుండి పుంటాడు. ఆకాశం నీలంగానూ నిర్మలంగానూ ఉంది. కాని - ఏవో విపరీతమైన కాంతులు అటూ యిటూ ఊహితమైన వెగంతో సంచరిస్తున్నాయి. సూర్యుడు సడీనెత్తిమీదపురన్నా, అక్షమూలేదు, వెనకటంత కాంతి లేదు. ఏమిటో ఈ ప్రళయం !

సరిగ్గా రేడియోలో ఇదేపదం పిలిపించింది. పెద్ద బబారంతో కిక్కిరిసిపుంది. ప్రజలు అదుర్దా, కళ్ళు ప్చేవిచేసుకుని రేడియో లాడ్ స్పీకర్లని చూస్తూ వాళ్ళంతా చెప్తూ చేసుకొని వింటున్నాడు. వాళ్ళలో

నే నెరిగినవాళ్ళేంకోమంది వున్నారు. శౌరసనీయుడైన
 పెద్దలూ, ఇతరుల్ని లెక్కచెయ్యని నాళ్ళూ, వ్యాపా
 రంలో లక్షలాదింఛిన లక్షీప్రప్రములూ జేవాలయాలకి
 ఆస్తులు రాసిచ్చిన ప్రణ్యాత్ములూ అంటూ, అన్ని
 రకాల గర్వాలూ విడిచి ప్రళయ కోసం ఎదురు చూస్తు
 న్నాడు. ఈ నిలువలేదునున్న ఆస్తిని, దానినిన్న
 డబ్బునీ, కట్టి చుక్కొన్న మేడల్ని నాశనచుక్కొన్న మోహం
 నాగ్నీ, భార్యల్ని - ప్రళయిని అన్ని వేళానూ
 దిగులుపడుతూ నుంచున్నాడు. లేదానూ విరుచుకొనిపో
 "భూమికి ఇంకా ప్రహలకే న భవిష్యనున్న ప్రహరాన్ని
 అనుకున్న దానకన్న ఇంకా దిగ్గరపడి దూరమైపోయినా
 నూర్యగోళం విచ్ఛేదరాశంలోకి పారిపోయేప్పటికూ ఈ
 వేళ ఎవరి హెచ్చరికని తెలుస్తున్నది. బ్రహ్మ, శ్రావ్య,
 అమెరితా న యుక్త రాష్ట్రానూ, రిష్యా, శీనా, ఛండో
 చీనా ప్రభుత్వాల ఆధిపతులు నేను ఉపయోగించుకున్నా
 ఇండోచీనా యుద్ధాన్ని ఆసేవేశారు. అనంతరం
 యూరప్ దేశాలి భయానకమైన వార్తలు వస్తున్నాయి.
 అంతర్జాతీయ శాస్త్రజ్ఞుల సలహా యూరప్ దేశం, అమెరి
 కన్, రిష్యాన్ నాశనరచి, రాష్ట్రాలూ, గ్రామాలూ
 గృహ ప్రాంతాలూ నేను ప్రహరం, నాశనం చేసినా
 నాశనం చేసినా దానికే పారిపోయే వస్తున్నది. యూరప్

ఆకాశమంతా విమానాలతో నిండిపోయింది. ఇంగ్లండ్ ఉత్తర భాగంలోనూ, స్కాట్లాండ్ లోనూ మంచు తుఫాను అప్పుడే ప్రారంభమైంది. ఉత్తరధ్రువ ప్రాంతానికి సమీపానగల ప్రదేశాలన్నీ ప్రాణి నిలవడానికి వీల్లేని భయంకర హిమపాతానికి లోనయినాయి అని తెలుస్తున్నది. దూరప్రాచ్యంలో ఏ ప్రాంతం నివాసయోగ్యం అన్న విషయం అతి రహస్యంగా వుంచబడింది" కేడియో వార్తా ప్రసారం పూర్తికాగానే ప్రజాసమూహం కలవరపడుతూ తమిషిల్లకు పోతున్నారు. పదేసిమంది గుంపులుగా కలిసి రోటీన్ పనులు మరిచిపోయి డ్వేషాలూ స్వార్థాలూ వొదులుకువి ఏమిటి - ఏం జరుగుతుంది ? ఇందులోంచి తప్పించుకొనే మార్గంలేదా ? అని ఆలోచిస్తున్నారు.

మే మిద్దరమూ ఆకాశంవేపు చూస్తూ, మనస్సుకూ ఊహలకీ అందని ఈ అనంత విశ్వాన్ని గురించి ఆలోచిస్తూ, మా మిడిమిడిచ్చానాన్ని మా చుట్టూజేరి పింటున్న పదిమందికీ పంచిపెట్టుతున్నాం. ఆకాశం ఎక్కడెక్కడ నల్లబడుతూవుంది. గాలిహోరు ఎక్కువ అవుతోంది. గగనపథమంతా ఏవో విచిత్రగతులలో, నిరంతరం వేగాలతో ప్రయాణించే నెబ్యూలాలతో గగనగోళంగా వుంది. ఏక్షణాన పుత్రాతం జరుగుతుందో అని వూర్తి గగుర్పొడుస్తూవుంది.

మేము ఒక హోటల్‌లోకి వెళ్లి కణకణలాడుతూన్న
కుంపటివద్దకు కూర్చున్నాం. జయట ఏదో ఫోన్ పిన్
పడుతోంది. కొండలు కరుగుతున్నప్పుడు, సముద్రాలు
పోగినప్పుడు ఇలాంటి శబ్దాలే వినిపిస్తాయేమో! రామా
రావు మెల్లిగా రామనామ స్మరణ ప్రారంభించాడు.
నాకు నవ్వాల్సింది.

“ఎందుకూ నవ్వుతున్నా!” అని గదిమాడ రామా
రావు.

నాకు చాలా కసిగావుంది. “ప్రపంచములో ఏవ
రాములు అన్నీ అంతమయ్యే స ప్రళయంలో నీ ఒక్కడి
పాపాలూ మా సోదాలని నమ్మి రాముణ్ణి ప్రార్థించటం
చాలా ఆశ్చర్యంగాతంతుంది! ఇన్ని లక్షల జీవరాసుల్లో,
మానవుడి పాపాలూ, పుణ్యాల లెక్కలు తయారుచేస్తూ
శిక్షలు విధిస్తూ, తనని స్వర్గ చిహ్న సుగంధనల్ని మాత్రం
క్షమిస్తూ కూర్చోవటమేమో నీ రాముడికి వుద్యోగం?
దేవుడు దుష్టుల్ని మాత్రమే శిక్షించాలనే నియమం గల
వాడైతే, ఈ ప్రళయం ఏమిటి? చెప్పు!” అని నిల
దీశాను.

రామా రావు నవ్వి తనోచిచి, “ఎందుకూ
నవ్వుతున్నా? రామా మామగారు నీ బావనా!”
అని నవ్వుకుంటున్నాడు.

శ్రీ వేదవేద గ్రంథాలయము

(అమెరికాలోని న్యూజెర్సీలో)

“అలంబి - పాపంచేసేవాణ్ణి చెయ్యనియ్య వేం?
 చచ్చేవాణ్ణి చావనియ్యక మందులకోసం మంత్రాల
 కోసం పరిగెడతావేం? కాస్త అడ్డంకిగేప్ప కి కర్మ
 అని చూసుకుంటావ్! భమ్” అని వదనకి ఫుల్ స్టాప్
 పెట్టి “ఒద, ఇంటికిపోదాం. ఇల్లి ముహూర్తం... ముచు
 తుపాను ఏ సమయంన ముంచుకువస్తుందో! ఆఫీసుకారిగా
 ఇల్లూ పాతల్ బకనారి చూసుకోవాలి. లే! ఇంకా
 ఇంకా ఎక్కువ అయితే మనం బయటకైనా వెళ్ళాలి -
 అన్నాను. రామారావు సూక్ష్మాదిమండలం బయటేరాడు.
 వాడికంకా పెళ్ళి పెటాకులూ కాలేదు. దూరం ఒండు
 వులున్నాడుగాని సుస్థ్యకం నా అన్న వాణ్ణివలూ లేం.
 అస్తి చాలినంతవుంది. వాడికి నిన్ను దూకా ఎంత ఆశ -
 జీవించి మోద! పెళ్ళి చేసుకోవాలని, పుల్లెల్ని గనాలనీ,
 లోకాన్నేదో ఉద్ధరించాలనీ బోలెడు ఆశ్చర్యాలతో
 ఎప్పుడూ కలవరిస్తూండే వాడు. అదన్నీ ఏమైనాయి
 ఇప్పుడు! నాకుమాత్రం! - నాకూ కోర్కెలున్నాయి. నా
 కొక్కడికేనా! లోకంలో ప్రతివాడీ, సంతానము -
 లగాయత సంతోషివరకూ, మెకా ఆర్థం మొదలుకొని
 మామూరి మునిసిపల్ ఉద్యోగులవరకూ అందరికీ కీర్తి
 కోర్కెలున్నాయి. అన్నీ ఏమైనాయి! క్రింద
 యంత్రం పోవల్సిందేనా? పిచ్చివి ఘోరమైనవిగా, అవి,
 విశేషము! యుక్తప్రేరేపణ, శారీరక యులు, నాపులు,

పుణ్యాత్ములూ, జర్నలిస్టులూ, సైంటిస్టులూ, సైన్సానానిగా, ... సశించచలించుదే !

ఆలోచనలు తెగవు. కాని, మెల్లిగా తెంచు పని ఇంట్లోకొచ్చి పడ్డాయి. మా తవిడ రుచి పుట్టింది. మళ్ళీ తలుపు మూసేయమ మేం ముస్కరిం బ్రహ్మచర్యమునం చెయ్యాలి వచ్చింది. పైశాచికంగా పీన్లుంది. అప్పటికికా నాచుంతుం మూడుగ బలంగా కాకేను - అయినా చీకటి దప్పుగా వ్యాపి చింది. భోజనానికి కూర్చుంటూ రామా రావు నాచేతులకి కళ్ళుపెళ్ళి పట్టు కున్నాడు. నానా విచారం ఆగలేదు. పైకి ఎక్కువం ఏడవలేదుగాని ఆ రాత్రిల్లా మిశ్రితంగా భయపడతూ కూర్చున్నాం. బైట హోరుగాలి. ఆకాశంలో గ పర గోళం క్షణంక్షణం అధికమాటూంది. ఆరాత్రి ఈ విశాల మైన సుందరప్రకృతిలో నెలసెందే ప్రతివృక్ష భూర సంఘ మరణాన్ని ఎదురించాస్తూ మెలుకున పుచ్చు న్నాడు. ఉన్న మహారాజులు పిమానాన్లో రాక్స్లో ధూరప్రాంత్యంలోల ఏదో రహస్యప్రదేశానికి వెళ్ళి పోతున్నారట. స్వాగ్ధం. పక్షి అంతరించేరకుం స్వాగ్ధం నశించదుగావును. కాని ప్రభువాడే అనొక్కడేగాక, అన తోటి ఇంకా చాలామంది పరీక్షలు, అని ఇంకా పర్యటించి ఆ దుశాంతి పుచ్చుకుంటుంది.

గంటలు గడిచి తెల్లవారిందని ఊహించువని
 బైటికి వెళ్లటానికి ఉద్యుప్తులమై హం. కొన్నిగా చీకటితిగ్గి
 వెల్తురు వొచ్చింది తూర్పున. కిటికీ సందుల్లోంచి సూర్య
 బింబుల్లపు ఆనుర్దాగా చూశాను. ఎర్రటి అగ్నిగోళంలా
 కనిపిస్తూంది. ఇదివరకు గ్రహణంకోజున ముప్పుసేన
 అద్దం పెండుకోవడాస్తే అట్లా కనపడేది. గాలిపేగంగాని,
 చలి ఉధృతంగాని ఒక్క రవ్వగూడా తగ్గలేదు. పైగా
 ఎక్కువౌతున్నాయి. కిటికీ సందుల్లోంచి కనిపిస్తున్నంత
 మేర ఆకాశం అంతటా తెక్కలేనన్ని జాడ్యూహాన
 మైన ఉల్కలు - జ్యోతిర్మయమైన నెబ్యూలాలు సమూ
 హంగా నిండి భయంకరంగా ప్రచి కొన్ని గంటలసేపు
 యీ గాలి యింకా యిలాగే వుంటే రక్తం గడ్డకట్టి
 ఎక్కడిప్రాణి అక్కడే జడమైపోతుంది. ఇంకా ఇంకో
 సంగతి జ్ఞాపకం వొచ్చింది. పత్రికలు వొస్తాయా
 ఇవ్వాళ ?...ఎలా వస్తాయి ? కాని రావాలనేకోర్కె
 మాత్రం పోలేదు. మామూలుగా మనకు వుండే పత్రికల
 వాళ్ళి, ప్రశ్న కి...ఎవనిపొట్టి... పత్రికల... కిదా !
 ఎట్లాగోనా దుర్భం చీకట్లో... ఇది బహుశా సరిపోయింది. కళ్ళి

గూడా తాగాలాయె. హోటల్ య్యర్లు ఎన్ని ప్రశ
యాలు సంభవి చిరా కాఫీ ఆ దిస్తారనిగా - సరే! !

రామా రావు నా పక్కనే కూర్చుని కిట్టేలోనుంచి
ఆకాశంవేపు చూస్తున్న వాడిల్లా-ఉప్పిసిడి "చూడు...
చూడు..." అన్నాడు కంగారుగా. 24 బ్రహ్మాండమైన
శేజోమండలా - భూమిమీదికి అత్యంతగా వచ్చి పడి
పోయింది. దానివల్ల ఏమైనా ప్రమాదం జరిగిందో తేడో
అప్పుడు నేను ఊహించలేదుగాని, అదొక ఉల్కాని
మాత్రం పోబుకున్నాను. రామా రావు మెల్లిగా లేచి
నిలబడి "పేపరుకోసమన్నా బజారుకి పోవాలిగదా? కనీసం
ఎక్కడైతే చా రేడియో ఏదా విసాలా?" అన్నాడు.

"నిజమే" అన్నాను.

మా ఆవిడ, "ఎక్కడికీ పోవద్దండి. మీకు ప్రణామ
వుంటుంది..." అని ఏడ్పు లగ్నం చేసింది. ఆవిణ్ణి అతి
కష్టమీద సముదాయించి, ఎప్పుడో కొన్న పాడబ్బా
ప్రణామా అని కార్త కాఫీ కొయ్యచుకు తాగి రెండు
మూడు గంటల్లో కష్టమని ముగించుకొని బయటైతే... నీ
రెండ కాస్తావుంది. ఇంచుమించు పన్నెండు అలాంటిది. గాలి
కనీసం పూరితూ, రేకుల మెట్లూ ఎగిరిపోయినాయి
గానన, నిరాశ్రయులైన ప్రజలూ డాబాయో జేరి చితికి
పోయిపోతున్నాయి. ఏ క్షణానైనా సంభవించగల వ్యత్య

పుకోసం స్థిరంగా వుంది జీవకోటి. మాకన్న సాహసవం
 తులు కష్టంకే బజారులో హోటల్స్‌లోకి జేరాను.
 రేడియో చాలా గొడవ గొడవగా విసిపిస్తూ వుంది.
 వాతావరణం సరిగావుంటేనే అంతంత మాత్రంగా విని
 పించే రేడియో ప్రసారాలు విపరీతంగా నాకు గంభీర
 గోళంలో సరిగా వినిపించవుంటే ఎలా? ఎలాగో... రేడి
 యోలో వినిపించిన మాటల్ని కూర్చున్నాను అప్పుడు చేసు
 కుంటూన్నాను. అప్పుడు ప్రజలకి వేడి కాఫీ అందిస్తు
 న్నాడు. అదంతా ప్రజలమీద ప్రేమవల్ల కాకపోవచ్చు.
 కాని ఏమిటో? కాఫీ ఇస్తున్నాడు గనక అతన్ని లోలో
 పలకబోసందించాం. భవిష్యత్తు అనేది ఏమిటోనని స్పష్ట
 మైనప్పుడుకూడా నాకు నోటికి యింకా భవిష్యత్తుమీద గల
 విశ్వాసానికి అశ్చర్యపడుతూ, రేడియో వార్తలు
 వింటున్నాను.

“మూరప్రచారానికి, నెళ్ళాలని బయల్పడిన మూర
 పియస్ విమానాలు, ఉధృతమైన హిమాలయాలానికి
 గురై చిగ్గి చిగ్గు మోపేయిసంస్థ తెలుస్తూంది. ఇప్పటికే
 ఉత్తర అమెరికా, యూరోప్, ఇంగ్లాండ్, రష్యా, చైనా
 లోని ఉత్తర ప్రాంతపు భూభాగాలు నష్టమైన మంచుతో
 కప్పబడిపోయినాయి... సోమలూరా! మీకు దగ్గరలో
 కొండగుహలు ఉన్నాయిలే తక్షణం పొయ్యిలోకి వెళ్ళి

పోండి. బతికితే బతకవచ్చు. నాని నిశ్చయంగా చెప్ప
లేము. వెళ్ళండి... ఢిల్లీ నుంచి రేడియో ప్రసారం ఇంత
టికో విరమిస్తున్నా...” అరక్షణంసేపు ఆగిపోయిన
రేడియో గొంతుక మళ్ళీ ఆరంభించింది: “హిమాలయ
పర్వతశ్రేణులకి నిరంతరంగా వీస్తున్న మంచుపాచువల్ల
గంగా సింధు మైదానం, దట్టమైన మంచు పట్టి...”
రేడియో ప్రసారం ఆగిపోయింది.

౪

మనుష్యులు, గండగిరీశంకరా పారిపోతున్నార
ఈ క్షణంలో వీళ్ళకి ఏ ఆశయమూ, ఆశక్తిమూ లేదు.
ఎక్కడికి పోవాలో ఏం చెయ్యాలో తెలియదు. అక్క
ణ్ణించి పారిపోనటమే నాశ్వ లభ్యంగా మున్నట్లు కనిపి
స్తోంది. అందరూ సహనంగా వుండేడుతున్నారు. పక్క
బలం లేనియిదివాళ్ళూ, చిన్న పిల్లలూ, అనాథలు
యొగ్గకొంటూ, నకలుతున్నారు; చీక? ఆకాశంనిండా
పచ్చిపచ్చని కాంతి; ఎర్రని సూర్యుడు కొడికట్ట
దీపంలా కనిపిస్తున్నా... శివేన్నెలలా ప్రాది ఎంక.

వాళ్ళని వెంబడిస్తున్న ఆ మృత్యువుకి మాత్రం
తరతమభేదాలు లేవు. కులాలు, తేగలూ, జాతులూ
ఖండాలూ, అనే భేదంలేకంకా, ఆస్తి మృత్యువునుండి
తప్పించుకోవాలని కాలాన్ని దూరంకో జయించాలనో
లేక దూరాన్ని కాలంకో జయించాలనో పరుగెత్తు
తున్నారు అంతా! బలహీనులు, రోగిస్థులు, బాలింతలూ,
మృత్యుదేవతకి మొదట బలిఅయి పోతున్నారు. మంచు
కరుగుతూ, ఇళ్ళనూ, రోడ్లనూ, హిమవాయుం చేస్తు
న్నది. పక్షులు ఎగిరేవి ఎగురుతున్నట్లే నీల స్కంధ పోతు
న్నాయి.

ఉత్తరాన్నించి, మంచు తుపాను సాగింది. ఇక...
యీ నాగరికత, యీ ఆటంబాంబులు, నూరు ఇరవై ఏడు
అంశుల మేడలు, కోటిశ్వాస్తు పుత్రిమ సంస్కృతులూ,
ఉస్త్రింధాలు, అన్నీ సమాధే !

నేనూ రామారావు జనసమూహంలో విడి
పోయాం. నేను, పరుగెత్తుతున్నాను. భార్య ఏమోరం
టారా?... ఏమో! నాకేం జాపకంలేదు. ~~జనసమూహం~~
ఆ జనసమూహంలో ఏడి అక్కడో పడి ఏంయి మెళ్ళ
దూరంలోవున్న కొండల మీద ~~వచ్చాను.~~

కున్న నిమిషం వరకూ నాకు బాగా జ్ఞాపకం వున్నది...
అప్పుడు సూర్యుడు అస్తమిస్తున్నాడు. ఉత్తరదిశ అంతా
నల్లగా, మంచుగోడ ముద్ద కట్టినట్లుంది.

22

నేను మెల్లిగా మేల్కొన్నాను. సువస్సరాల
తరబడి పోకతో ఉంచిపాతేసిన శనిం, మేల్కొంటే
ఎలా వుంటుంది? - అట్లావుంది నాకు. వెచ్చని సూర్య
రశ్మికి చుట్టూ కొండల్లా పేరుకొనివున్న మంచు కరిగి
కృష్ణలై, గోదావరులై ప్రవహిస్తోంది. గుహలోకి కొద్ది
కొద్దిగా పేడి వెలుగూ వస్తోన్నాయి. గుహద్వారం దగ్గర
మంచు కరిగిపోయి బయట ప్రపంచం కనిపిస్తోంది. పూర్వ
మేరంతా ఒకటే తెల్లని మంచు మైదానం. నీటికూ, మిక్కిలి
వెండిలా ముస్తోంది. నే నుంచూ ప్రవేశిస్తోన్నాను ఎరు
వంటి సుందరప్రకృతి వుండేది! మైళ్ళ తరబడి పంట
పొలాలు, ఇళ్లువాకళ్లు, స్వర్ణకరమైన ముసుముసు, అంద
మైన ఆడవాళ్లు, ముద్దోచ్చే పిల్లలు, ప్రకృతికిగా
జీవిస్తూ, తిండికోసం బుట్టకొరం, ఒకరొకరి పోటీ
పడుతూ, స్వర్ణాలతో సజిస్తూ;... అబ్బ... ఎన్నోరకాలూ!

అదే మా గుహలో కలలాగు గోస్తోంది; నేను
కూడా తిండికోసం బుట్టకొరం, ఒకరొకరి పోటీ
పడుతూ, స్వర్ణాలతో సజిస్తూ;... అబ్బ... ఎన్నోరకాలూ!

23

ఎట్లా బతకగలిగాను? నా వందప్రశ్నలలో ఎవరు సమా-
ధానం చెప్పగలరు? మొదటవ వచ్చింది; ఆకలి తగు-
ల్కుంది. మైకంలో వున్నంతసేపు ఆకలి లేదు. మనస్సు
పనిచెయ్యడం మొదలు పెట్టగానే, బిళ్లకోశం కూడా
మేల్కొంది కాబోలు. మెల్లగా రాతిగోడ నానుకుని
లేచినుల్చున్నాను. మొదట్లో కాళ్లు చేతులు, నెత్తురుగడ్డ
కట్టసందువల్ల సరిగ్గా స్వాధీనంకాక అనర్థపడ్డాను....నే
నొక్కణ్ణేనా?...ఇంకెవరూ లేరా? ఇంతకన్న మరణమే
మేలు. ఎవరైనా...కనీసం ఒక్కరైనా తోడులేకండా
బతుకు భరించటం ఎలా? ఈ ఐంటరితనం ఎంత హర్షరం!

నా వెనక నన్ను గా మూలుగు, అపగూరి చప్పుడూ
విసిరించాను. చప్పున వెనక్కి- తిరిగి చూశాను. అక్క-
డొకరు అక్క-డొకడుగా ఐదుగురు వ్యక్తులు లేచి నాకు
ముట్టేనే లెడుపుకుంటో గుహద్వారంవద్దర కొస్తున్నారు.

గుహద్వారం బయట రాతిబండలు శుభ్రంగా
కట్టినిట్టు పసుచుకుని వున్నాయి ఎండలో. కాస్త ఎండలు
గుంపుంకేనేగాని రక్షప్రసారం బాగా ఉండవని
లేచింది. నావేనకొక వస్తువు ఐదుగురూ ఊహించుకు-
బిత్తరచూపులు చూస్తూ, గుహబైటోకి వచ్చి బయటమోస
కొచ్చున్నాడు. వాళ్ళల్లో నానుకుని పుడి పూస; గడ్డి.

వాళ్ళ ముఖమై ఖరులు పరీక్షించి నా భావకశక్తిని
బట్టి ఒకరూ భారతీయులు కావని తెలుసుకో గలిగాను.
వాళ్ళని పలకరి చాలి.

ఇంతలో అందరిలోకీ మురలివాడయిన ఒకాయన
నన్ను సంస్కృతాచేసి పిలిచాడు; నేను వెళ్లిగా వాళ్ళదగ్గర
కెళ్ళి కూర్చున్నాను. మేం ఒకర్నొకరు భూసుకున్నాం
చాలాసేపు. మా అందరి కళ్ళ ఎంటా స్టిల్లు ఛాయలు
కట్టాయి. సర్దిమిపాలదాకా ఎవరిమూ మాట్లాడలేక
పోయాం.

అదొక అపూర్వ సమావేశం!

వాళ్ళల్లో ముసలాయన జ్యూ సుక్రసిన్ ఖగోళ
శాస్త్రజ్ఞుడు. సజీకారు వ్యక్తి ఒకాయన చైన్సియుమి ఇతను
డాక్టర్; మూవో ఆయన రవ్యరు - ఒక సమిష్టి వ్యవ
సాయ క్షేత్రానికి అధ్యక్షుడు. నాలుగో ఆయన అమెరికన్
మెకానిక్. ఐదో వ్యక్తి క్షీ; మంచి రచయిత; ఆంధ్ర
దేశీయురాలు.

మేం ఒకర్నొకరం పరిచయం చేసుకున్నాం;
ఇకపై తొలిగొడుగు ఎట్లాగ నేది మా అ ఒకటి వ్యక్తి మాకు
సహస్య.

యూదీయ శాస్త్రజ్ఞుడే ౨ శాస్త్రజ్ఞులతో కలసి
సాగారు, “నా కాళ్ళెక్కో ఎదురుపడింది... నా మా మాగ

ఓ శత్రుత్వంపైనే విప్రుంటుంది...కాని మనం ఇంకా బతి
కున్నాం..."

చైనీయ డాక్టర్ అండుకున్నాడు: "ఒహూశా
రెఫ్రెజిరేటర్ లో, ఏర్ కండిషన్లు గదిలో వుంటున్నట్లు
—మనమీ గుహలో భద్రంగా వున్నామేమో!"

"ప్రపంచంలో చాలాచోట్ల ఇలాగే అక్కడక్కడ
కొంతమంది యింకా బతికి వుండవచ్చుగదా!" అని
అడిగాను.

జ్యూ సైంటిస్టు తన జర్మన్ యూసలో ఇలా
అన్నాడు: "లేదు. అసంభవం; మేము విదుగురం సాన్
ఫ్రాన్సిస్కోనుంచి ఆ హెలికాప్టర్ లో బయల్ పడి రేసరికే—
ఆకాశంలో విపరీతమైన మాపులు వచ్చాయి. మేము
పసిఫిక్ దాటిన రెండుగంటలకల్లా, చంద్రగోళం భూమి
మీదికి పడిపోయింది...మా విమానం బలవంతంగా
క్కడక్కడ దిగిపోయింది. ప్రస్తుతం ఆశియా ఖండపు దక్షిణ
ప్రాంతాలు మాత్రం - అదీ చాలా కొద్ది పాటిగా
మాత్రమే - సురక్షితంగా మిగిలాయి. మిగతావన్నీ
చంద్రపాతంలో, పొంగిన పసిఫిక్ మహాసముద్రంలో
మునిగి పోయాయి."

రివ్యూన్ సోవెట్ వ్యవసాయ ప్రేత "గ్యోర్బుషు
కొంచెం ఖచ్చితమైనది లేచి నిలబడి ఇలా అన్నాడు :

నిద్రలోగడిచింది వంశ సంవత్సరాలుగాని, రెండువందల సంవత్సరాలుగాని, ...మనం ఇకముందు ఏం చేయాలో ఆలోచించాలి!”

చైన్స్ డాక్టర్ దాన్ని బలపరచగా, “అవును... మానవుడి మొదటి అవసరం తిండి; ఇప్పుడు ఎట్లా లభిస్తుందో ఆలోచించాలి” అన్నాడు.

ఇంగ్లీషు వనిత, “మనం సాయాణంచేసిన హెలికాప్టర్ గుహవెనక పడివుండాలి. మనం సుకష్టి శంగా ఉన్నామూ అంటే, అదీ వుండవచ్చని గదా అనుకోవాలి?... వెళ్ళిచూద్దాం. అందుకోకొన్న...” అని అంటోంది.

ఆమె చెప్పి చెప్పకముందే మేనుండా గుహ వెనకభాగానికి దారితీశాం. దాదాపు రెండుమైళ్ళు నడిచాం. ఒకచోట మంచు కొండలా పేరుకుని అప్పుడే కరుగుకోంది...మేం, చేతులతోనూ, రాళ్ళతోనూ, నాలుగైదు గంటలుసేపు కష్టపడి హెలికాప్టర్ పక్క ద్వారాన్ని తియ్యగలిగాం. అమెరికన్ మెకానిక్ లోపలికి వెళ్ళి డబ్బాల్లో నిల్వవున్న పళ్లెం, మాంసం, ఆయుధాలు, ఇతర పనిముట్లు బయటపడేశాడు. వేం ఓ బండమింది కూర్చుని డబ్బాలు ఊడగొట్టి చూశాం.

ఆహారపదార్థాలు ఏమీ చెడలేదు. అప్పుడు తయారు చేసినట్టే ప్రన్నాయి.

రకరకాల జాతులకీ-మేమే ఏకైక ప్రతినిధులుగా మిగిలాం-ప్రకృతి విలయం కారణంగా, ఏకకటుంబమైనాము. విపరీతమైన ఆకలితో భోంచేయ్యసాగాం. అమెరికన్ విమానంలో దొరికిన సిగరెట్టు లైట్టయ్యో, నిప్పు చేశాడు. ఇంగ్లీషుచనిత కాఫీ పెట్టింది. ఘుమఘుమలాడే కాఫీ తాగేసరికి మాకు ఏనుగుబలం వచ్చింది.

సమస్యలు సర్వతాకారం దాల్చి నుంచున్నాయి మా ఎదుట; నిర్జీవ ప్రకృతి మాముందు విశాలమై భోకు మంటూ కన్పిస్తూవుంది. ఈ డబ్బాతిండి సామాగ్రితో ఎన్నిరోజులు గడపగలం? ఈ మంచుకరిగే దెప్పుడు? సస్యాలు ఫలించేదెప్పుడు? మేము అందాకా బతికే దెట్లాగు?...

నేను ప్రశ్నించాను. ఒక నిమిషం అందరూ ఒకరి మొహాలు ఒకరం చూసుకున్నాం.

రష్యను న్యవసాయకుడు తన జ్ఞాపకాల్ని నెమరు వేసుకున్నాడు ఐదునిమిషాలసేపు. ఈలోగా, ఐర్లండ్ - యూదీయ శాస్త్రజ్ఞుడు తన జేబులుతడించి చిన్న దూర దర్శిని పైకితీసి, దాని సాయంతో ఆకాశంవంక-సూర్యుని వంకచూసి, తన గడియారాన్ని సరిచేసుకుంటున్నాడు.

రష్యన్ గొంతు సవరించుకొని ఇలా అన్నాడు:
 “నే నొకటి మాత్రం నమ్మకంగా చెప్పగలను. రష్యాలో
 ఒకప్పుడు ఉత్తర ధృవప్రాంతంలో సస్యాలను పరిశీలించ
 టానికి వెళ్ళాను. అక్కడ అప్పుడే ఉన్నతమైన చలికాలం
 గడిచి వసంతం వచ్చింది. బండరాళ్ళమీద మంచు కరిగి
 పోగానే కొన్ని రకాల కుక్కగొడుగులు - మొలిచాయి.
 చాలా పెద్దసైబిరియా! తింటానికి చాలా ఉపయుక్తమని అక్కడ
 నివసించే ఎస్కిమోలు అన్నారు. నేను స్వయంగా
 తిన్నాను. వంశితే చిలగడ దుంపలాగు వంటాయి -
 ప్రస్తుతం మనం అదేస్థితిలో ఉన్నాం. కనుక కొండమీద
 వసకు వారంలోగా అలాంటి కుక్కగొడుగులు లభిస్తా
 యని నా ధృఢవిశ్వాసం; అంతేగానూ; ఎండాకాలం బాగా
 ముదీరినకొద్దీ ఆ ధృవప్రాంతంలో ఒకరకం తృణధాన్యం
 మాడు నెలలంతా దానంతటనే - గడ్డి మొలిచింట్టు మొలచి
 ఫలిస్తుంది. గింజ రాగులు ఉన్నట్టు ఉంటుంది. అవిసూడా
 మనకు కొండమీద కనిపించవచ్చు...”

ఓ

హొలికొస్టోక్లో నుంచి బయటబడ్డ సామూయ్లో
 రెండు స్వీట్లు బోలెడంత మంచుగుడ్డు సామూగ్రి చేసింది.
 వాటిని ఏం చెయ్యటం అనే సమస్య వచ్చింది.

అమెరికన్ మెకానిక్ అన్నాడు - “వాణి మనం జాగ్రత్తగా వుంచుదాం. ఆత్మశుద్ధికి ఆయుధాలు చాలా అవసరం.”

యూదుశాస్త్రజ్ఞుడు నవ్వాడు, అర్థమవుతోందిగా. “ఇక్కడ ఉన్న వాళ్ళం ఆరుగురం; మనలో ముగ్గురు ఇంత వరకూ ఎట్టి భేదాభిప్రాయాలుగాని రాలేదు. అట్లాంటిప్పుడు ఆత్మశుద్ధికి దేన్నించి, ఎందుకూ నాకర్థం కావటంలేదు మిత్రమా!” అన్నాడు.

వైసీస్ డాక్టర్ అందుకున్నాడు. “మనం గుండు సామాగ్రికి, ఆయన నిఘంటువులో అర్థం అంతవరకే పరిమితమై వుండేది; అందుకాయన ఏం చేస్తాడు? మనం అటువంటి నిఘంటువులమీద ఆధారపడి - ఎప్పుడు ఎవరి వల్ల ఏ ప్రమాదం వస్తుందోనని భయపడుతూ ఆయుధాలతో ఒక భయంకరమైన హతావరణాన్ని సృష్టించుకుని, సదా ఇతరుల్ని అనుమానిస్తూ, అదే సాగరిక లక్షణ మవుకున్నాం! ఎంత భయానకంగా బ్రతికామో!”

అమెరికన్ శీఘ్రమైన ఆలోచనలో పడ్డాడు. ఈ మాత్రం సత్యం అతనికి యింతకాలానికి బోధపడుతున్నదేనో!

రష్యన్ మిత్రుడు అమెరికన్ యువకుడి భుజం మీద ప్రేమగా తట్టి, “మనుషులు ప్రతిదాన్నీ తమ

సౌఖ్యంకోసం, సౌభాగ్యంకోసమే సృష్టిచూడు ఆనికో.
 కాని, రానురాను న్యాస్తం పెచ్చుపిగిరిపోయింది. కేవలం
 ఆత్మరక్షణకోసమే ఏర్పడ్డ ఆయుధాలు, మానవజాతి
 వినాశనానికి దారితీసేయి. మనుష్యులు ఒకరికొకరు -
 ఏ విషయంలో కానీ డి - కేటికి స్వభావగతులు ఏలాకో,
 బౌద్ధాకో నా కర్మంకాదు; మామూలు ప్రతి ఇతరుడి
 సహకారంకో మాత్రమే జీవించగలడనేది లక్ష్యం సంవత్స
 రాల జీవనోటి పరిణామచరిత్ర నిరూపించింది. ప్రతిదీ
 కృషి కోనేగాని లభించదుగదా? అటువంటప్పుడే నైరు
 ధ్యం ప్రబలింది. చాకిరి చేయ్యలేక చేయించుకోనేవారు
 సుఖాన్ని గుత్తకొనటాకో, చాకిరి చేసేవార్ని బానిసాన్ని
 చేయటం అవసరం అయింది. మజమానులు బానిసలకు
 లోలోపల భయపడుతూ, మానవశక్తికి సాధ్యంకాని
 ఆయుధాలకో, జాతులకు జాతులను బానిసత్వంలో
 వుంచి, సుఖించసాగారు. మనం... శ్రీవంగా ఆరోచిస్తే -
 నిరంతరం సాగుతూవచ్చిన ఈ సంఘర్షణవల్ల నిర్మోహ
 బడిన యీ నాగరికతా, ఆ పేరుకో సలాహణి అయ్యే
 చరిత్ర, యివి యానత్తూ నిరంతర యుద్ధాలకో. మాన
 వత్వానికికట్టిన సమాధులుగా మారిపోయింది. దాన్నించి
 ఇతరున్న తనకోసా పే గొరివించి, వారికష్టాన్ని గొర
 వించి; ప్రకృతి సర్వసమానంగా ఇచ్చే ఫలాలును అంద

రమూ సమానంగా నూ అనుభవించాలి అని!" అన్నాడు చాలా సహజంగా.

అమెరికన్ నవ్వుతూ "సజమే" అన్నాడు.

నేను జిజ్ఞాసువో వింటున్నాను. ఇక్కడనుంచి చయిత్ర ప్రశాంతంగా గమనిస్తున్నది.

"ఇప్పుడేంచేయాలి ఆ మందుగుండు సామగ్రిని?" అన్నాడు అమెరికన్ తుదకు.

రష్యన్ ప్రశాంతంగా నవ్వుతూ "మనం ఈ గాలి వెల్తురాలేని గుహలో నివసించలేం. వేరేయిల్లు కట్టుకోవాలి. దానికి రాళ్లు కావాలి కదా? ఈ కొండసి ఒక పక్క ఆ మందుపెట్టి పగలగొడదాం. ఆ రాళ్ళు, బంక మన్ను పెట్టి ఇళ్ళుకడదాం" అన్నాడు తన నిర్మాణాత్మక ధోరణిని చక్కగా వ్యక్తపరచి.

అంతా ఆమోదించాం.

2

వారం కోజులకల్లా రష్యన్ వ్యవసాయకుడు ఊహించినట్టే కొండమీద కుక్కగొడుగులు విపరీతంగా మొలిచినాయి. ఉపయోగించే ముందు చైనీస్ డాక్టర్ వాటిని పరీక్షించి, తనటానికి పనికివస్తాయని తేల్చాడు.

కాని వాటిని వుడకేసుకు తినటానికి చాలా ముఖ్యమైన వస్తువు ఒకటి లేదు. ఉప్పు ! ఉప్పులేదే ఎలా !

కొండల దిగువన అనేక ధాతువులు బాటుని శాస్త్రకారులు లోగడచెప్పారు. అటువంటి ధాతువులలో ఉప్పుకూడా ఒకటేకదా ?...

అంతా తలా ఒకమూలకెళ్ళి సరిశీలించ సాగాం. భూమి ఈ ప్రళయంలో విరిత వేగంతో పరిభ్రమిస్తుండగా రకరకాల ధాతువులు బయటపడినాయి. అట్లాంటి వాటిల్లో వుప్పు ఒకటి. అది బ్రహ్మాండమైన బండలుగా పడివున్నది. మేం కావలసినంత తేచ్చుకున్నాం.

భోజనాలయినాక ప్రతిరోజూ అనేక సమస్యలు గురించి చర్చించేవాళ్ళు.

రష్యను ఒకసారి అన్నాడు, 'ఈ భారతదేశం ఇతరులకి ఎన్నో వెలుగుబాటల్ని చూపించింది. మహామహులైనవారు ఎందరో ఇక్కడ జన్మించారు. మానవుడు అధోగతికి పోతూవుంటే వాళ్ళు నిజంగా మానవత్వం అంటే ఏమిటో స్రవించానికి విప్పి చెప్పారు...'.

నేను అందుకొన్నాను. "కాని ఆ కాలంలో ఎవరు విన్నారు ? భారతదేశంలో ఎవరూ ఆమూట వినిపించుకోలేదు. ఆ మహనీయులు చెప్పిన ప్రతి శాశ్వత సత్యానికి కళ్ళు మూసుకున్నాడు. గౌతముడు, గాంధీ - వీళ్ళు భోటో

లలో మాత్రం మిగిలిపోయారు: వాళ్ళ ఉపదేశాలు
లైబ్రరీలలో భద్రపరచబడ్డాయి...”

చైనీయ డాక్టర్ అందుకుని ఇలా అన్నాడు :
“అప్పటి పరిస్థితులు అట్లాంటివి. స్వాగతములు సృష్టించి
విడిచిన వర్గసంఘర్షణలు, రంగుసమన్వయ బలం ఎక్కు
వైంది. ఇతర ఏ నీటికీ విలువ లేని వాతావరణం అంతటా
ఆవరించింది. ఇక మనం ఆ సూత్రాన్ని అమలుపరుస్తూ
ఓ కొత్తలోకాన్ని సృష్టద్దాం !”

ఇంగ్లీషు రచయిత్రి కొంచెం జాలిగా అన్నది :
“ఈ శుభసమయంలో మనం, మనపూర్వల్పి ఒక్కసారి
తలుచుకుందాం. వాళ్లు కష్టపడి నిర్మించిన సంస్కృతులకూ
నాగరికతకూ చిహ్నాలుగా మిగిలిన మనం, వారు సంకు
చిత స్వార్థాలతోనూ అర్థగహిత ఆవేశాలతోనూ కల్పిం
చిన యుద్ధాలన్నీ, మానవ హత్యాకాండల్నీ విస్మరించు
దాం. భావిసంతతులకూ, అలాంటి ప్రేరణలను కలగ
నీయకుండా ఉన్నత మానవత్వాన్ని నేర్చుదాం. భవి
ష్యత్తు ఆశాజనకమై భూలోకాన్నొక స్వర్గధానుం చేయ
గలమని విశ్వసిద్దాం. మనుష్యులు తెమ్ముతాము నమ్మ
లేని పరిస్థితులు ఏర్పడి, గంభీరం పోతాము. అణువు
మొదలైనవాటిని విచిత్రకర శక్తులుగా వ్రుయోగించే
దౌర్భాగ్య స్థితినుండి తప్పించుదాం. మనముందు అనంత

విశాలమైన ప్రకృతి పచ్చగా కనులపండువుగా కని
 పిస్తోంది. అపారమైన ఖనిజసంపద లభ్యహారున్నది.
 నదులు తియ్యని అమృతలాంటి జలాలను అందిస్తు
 న్నాయి. వాటిని మనం నిష్కల్మషమైన మనస్సుతో విని
 యోగించుకొందాం. జీవితం అంటే సంఘర్షణకాదని;...
 జీవితం అంటే 'పోట్టితిప్పలు' మాత్రమే కాదని; 'జీవితం
 అంటే ప్రతి ఒకరి సహకారంతో అందరూ ఆనందంగా
 జీవించటం అనీ; మరణం తథ్యమైనా, దాన్ని బలవంతంగా
 తెచ్చుకోటం కాదనీ, మనం మనభవిష్యత్ సంతతుల
 వారికి చెబుదాం" అన్నది ఆనంద పారవశ్యంవల్ల ఆమె
 నయనాలు అశ్రువారితాలైనాయి.

నాటి నానాదేశసమితి ప్రతినిధులుగా మిగిలిన
 మా ఆగుగురికల్పా చెమ్మగిల్లాయి.

అ దృష్ట హీనుడు

రైలు నెమ్మదిగా నడుస్తోంది. హైదరాబాద్ నించి, విజయవాడ కెళ్తోంది. ఎక్స్‌ప్రెస్ బండి. వాతావరణం భీకరంగా వూడడంవల్ల రైలు నిదానంగాపోతోంది.

గాలి విసురుగా వీస్తోంది, వర్షం ఎడతెరిసి లేకుండా భయమనకంగా కురుస్తూ వుంది. చాలా చోట్ల పట్టాల విగ్రామంగా ప్రవహిస్తోంది వన్నెపునీరు.

ఎక్స్‌ప్రెస్ లో జనం కిటకిటలాడు యున్నారు. రాత్రి పదికొండు గంటలవుతుంది. అంతా కలక చీకటి. సగానికి పైగా ప్రయాణీకులు అప్పటికే నిద్రలో పడ్డారు. పిల్లాడల్లా గప్ చిప్ గా సుషుప్తిలో వున్నారు.

కొందరు మొండిఘటాలు మాత్రం, చివర గాలినీ వర్షాన్ని లెక్కచేయకుండా, కిక్కిరిస్తూ పోయినట్లు టైటి భీభత్సాన్ని చెబుతున్నారు. రైలు ముందుగాని ఏ రైలు వేరు గురించి అద్దాలకిట్టికీయించ పడే చిరుగుల అగ్రహాన్ని చూస్తున్న కూర్చున్నాడు సుందరమైనది ప్రయాణీకుడు

సత్యనారాయణ. అతనూ కిటికీ దగ్గరగా కూర్చుని గాఢ
మైన ఆలోచనలో పడివున్నాడు.

అతని బాహ్యనేత్రాలు ప్రకృతి విలయాన్ని
చూస్తున్నాయి. మనస్సు మాత్రం అంతకుండు తీవ్ర
మైన సంగ్రోహంతో పడి అట్లాంటిది. సత్యనారాయణ
ప్రద్యోగం సం హౌదాబాద్ వచ్చాడు సంవత్సరం క్రితం
భార్య పిల్లలతో సహా. తాత్కాలికంగా ఓ ప్రద్యోగం
చేరికిందినాడానూ.

హౌదాబాద్ నగరంలో అరనై రూపాయల
ఆదాయంతో, ఈ సంగ్రహం కాలం గడిపాడు; భార్య
రోజూ సేవో లేదనే పాట పాడుతూనే ఉందిగాని, సత్యం,
ఏమీ లేని నిరామయావస్థకుండు 60 రూపాయలన్నా
వొస్తున్నాయనే ఆశతో కులనాగానే కాలం వెళ్ళబుచ్చు
తున్నాడు.

అతనికి, ఎలాగో ఒక కాల నేడు తిప్పి మరో ఆశయం
లేదంటే అది అగహంజంకాదు. చాలామందికి మల్లనే అత
నికి భార్యన్నా పిల్లలన్నా అపరిమితమైన ప్రేమ.

అతని భార్య సావిత్రి అమనచాయగా వాళ్ళు-
పీదుగా వుండి, అతనికి అనుకూలంగా వుంటుంది. వాళ్ళ
ఇద్దరు మొగిల్లుతూ ఇంకా చిన్నవాళ్ళు; పెద్దాడికి
ఎవరో; చిన్నాడికి గువచ్చింది; పిల్లలు సత్యం పోలికగా,

శ్రీ మహా గ్రంథాంతరము
ప్రచురించు. (ప్రచురించు)

ఎర్రగా బొద్దుగా వుంటారు. ఇదొక ప్రత్యేక కారణం,
సత్యం, వాళ్ళంటే పంచప్రాణాలుగా ఉండడంకే.

ఆ మూడవతరగతి పెట్టె జనసమన్వయం నిండి
కిటకిటలాడుతోంది. విజయనాథ వెళ్ళేవాళ్ళు మందికి
పైగా వున్నారందులో. కొంతసేపటికింట్లోకి మెలుకు
వగా వున్న పది పన్నెండుమందికూడా ఇప్పుడు గుర్తున్న
పాశంగా జోగుతున్నారు.

సత్యం కిటికీనుంచి దృష్టి మారల్చి లోపలికి
చూశాడు. ఎదురుగా వున్న నీలలోనే సావిత్రిగారుని
నిద్రపోతోంది. ఆ మెవాడిలో పడి నిద్ర పోతున్నారు పిల్ల
లిద్దరూ.

అదేవరసలో ఇంకా చాలామంది కూర్చునే నిద్ర
పోతున్నారు. కారణంలాని దీపాలు అట్టే ప్రకాశంగా
పెరిగడంలేదు. పై చెక్కలమీదగూడా ప్రదీపాదీపాలు
పడుకుని ముసుగులెత్తకుని నిద్ర పోతున్నారు.

సర్వినారాయణ కెడుకుగా కూర్చునివున్న లావా
టాయన మాత్రమే మేల్కొనివుండి గారం పాటు
బయటగుతున్న ప్రకృతి కోలాహలినన్నీ విన్నవీ ముప్పై
న్నడు. ఆయన చుట్టూన్న ఆయన గ్రామం నుంచి
తేలిగ్గా తేలుస్తోంది.

సత్యం, జేబులోంచి ఓ బీక్సీ తీసి వెలిగించాడు.
అతనికి మానం భరించడం రానురాను కష్టంగా వుంటే.

ఆ ఊణాన డైలు చేసే చప్పుడూ, వరుసుల
వానగాలి విసుగు తప్ప మిగతా వైసు అంతటా
గానే వుంది.

సత్యం, తిరిగి తలోచుట్లో వడ్డోడు.

ఎలాగో తొమ్మిది పది నెలలపాటు నెమ్మదిగా
కాలం గడుపుకొన్న అతనికి, వారంకిందట, పుగ్గోగం
నుంచి విరమించమని 'ఆర్డర్' జారీ పోయింది. ఆ డింపెనీ
మేనేజరు, తనకింద జీతగాళ్ళందరికీ ఆర్డర్ జారీ చేశాడు,
తలా విడుదలదల కూపాయల డిపాజిట్లు కట్టాలని, కట్టలేని
వాళ్ళని విరమించుకోమని. సత్యం, సోమ మూడుమని విర
మించుకోవాల్సి వచ్చింది. అతనివద్దర అంత ఎదుర్కొ
ఎక్కడిదీ ?

భాగ్య తరపువారుగూడా బీదవారే కానుకున్న
అనునించి సానుభూతి ప్రకటనలు తప్ప మరొక ప్రయో
జనం ఆశించడానికి వీల్లేకపోయాయి.

సత్యం. తన కొనసాగడాన్ని గురించి ఇంకా ఏమీ
కుగి, విలువైనది ప్రయోజనం లేదు... అతని గొంతులో
...యా, ...యా! నలా ... డైలుజైలు గా ...
...లాగా ... ది

విరిగిపోయింది. ఏ ఆశా లేకండా, నీరసంగా బతకడ
ఎంత దుర్భరం !

తనే గాకుండా, ప్రేమాస్పదులైన తన భావాలు
పిల్లలుగూడా తనవంక చూస్తూ, తితిపూటా ఆళ్ళ
మాడుతూ వుండడం ఎంత దుర్భరం !

సత్యం, ఈ ఆలోచనల్ని భరించలేక
అన్నాడు.

౨

సత్యం ఇలా ఆలోచనల్లో వుండగానే అతని కెదు
రుగా కూర్చునివున్న షావుకారు మెల్లగా ప్రారంభిం
చాడు. ఇలాంటి సంభాషణలు 'వాతావరణం' గురించి
ఆరంభించే మామూలు గసక ఆయన, "ఏమిటండీ ఈ
వర్షాలు ! నేనెరగను ! ఈ ముప్పై పట్లగా" అన్నాడు,
సత్యాన్నుద్దేశించి.

సత్యం, కొంచెం 'రలీఫ్' దొరికినందుకు సంతో
షిస్తూ, "నిజమేనండి, ఏదో విలయం వచ్చినమాదిరి
వుందండి. ఈ వానా, ఈగాలి, ఏమిటో" అన్నాడు.

షావుకారు, "మీ దేవుడు, పరమేశ్వరుడు ?"
అన్నాడు చాలా సహజంగా. రైల్వే స థి డిక్షనరీ నిర
స్థుర కుశలప్రశ్నలు సహజం.

౩

సత్యం, “విజయవాడదగ్గర రామవరప్పాడు” అని సమాధానం చెప్పి, “మీరు ఎందాకా?” అని తిరిగి ప్రశ్నించాడు.

షావుకారుగారు, తనపక్కనే అతి జాగ్రత్తగా వుంచుకుని కావలించుకునివున్న చిన్న శోలుపెట్టె మరీ దగ్గరకి లాక్కుంటూ, “బెడవాడదాకా వెళ్తున్నానండి. వెళ్ళవ రైలు, నడవ చే? పేరేమో ఎక్కువెసా!” అని విసుక్కున్నాడు.

సత్యం ఆయన పక్కనేవున్న శోలుపెట్టెవేపు చూశాడు. అంత ప్రేమగా దాన్ని కావలించుకుంటున్నాడంటే అది డబ్బున్న పెట్టె వివుండాలి. డబ్బుకంటే ప్రేమాస్పదమైన వస్తువేం వుంది ఈనాడు మనిషికి? పెళ్లాం బిడ్డలూ, అన్నదమ్ములూ అన్నీ డబ్బులేదువా... డబ్బు ప్రధానం. డబ్బును ఎంత జాగ్రత్తగానైనా కాపాడటం అవసరం. అతని ఆలోచనకు స్పృశ్చిచెప్పి “ఎలా పోకుంది తెండి. ఒకపక్క వానా, గాలీనూ! ఏదైనా ప్రమాదం సంభవిస్తే? అందుకని...” అని ఆపేశాడు.

షావుకారు ఒకసారి ఆపులించి, రైండు చిటికతేసి “ప్రసాదం!” అని అన్నాడు కొంచెం ఘట్టగావొత్తి.

“నేను ఊరికి లాక్కున తెలియదు. మూదాలు జాగ్రత్తయ్యా! ప్రత్యేకంగా ఎంతో జాగ్రత్తగా వుంటా

రండి..." అన్నాడు సత్యం. తనవంటి దురదృష్టవంతుడు ప్రయాణం చేస్తున్నబండి సర్వ జాగ్రత్తగా తనలాక్ష్యాన్ని చేరుకుంటుంది. తనింకా ఏంతోకాలం బతికుండి ఎన్నో బాధలు అనుభవించాల్సి వుందాయెచు అని అనునితాహ. అతనికే నవ్వొచ్చింది ఈ ఆలోచనకి.

మావుకారు తిరిగి మానంలో పడ్డాడు-ఆయన కేం ఆలోచనలో !

సత్యం, భార్యవంకా పిల్లలవంకా చూశాడు, వాత్సల్యంతో. పిల్లలు నిర్మలంగా ఏ ఆలోచనా లేకుండా సంతోషంగా నిద్రిస్తున్నారు. తూలుతూవున్న భార్య మొహంలో ఏమిటేమిటో ఆలోచనల శేఖలు అగుచిస్తున్నాయి. ఆమె తనచు పెళ్ళాడాక ఇంతవరకు ఏనాడూ సుఖం అనుభవించ లేదు...ఎప్పుడూ ఏదో లోటుతో, సంసారజీవితం నరకంగా తయారయిందామెకి. తనకుం అంతే...కాని...

అప్పటికా ఆలోచన మానేసి సత్యం, సావిత్రి వొడిలో మెదుల్తున్న చిన్నకుర్రాణ్ణిమాంశాడు. సావిత్రి కూడా కుర్రాడు లేచేసరికి మేల్కొంది. ఆమె ఛర్తినంక చూసి, "మారు ఒక్క-మనికైనా కిల్యలేవ..." అని అడిగింది.

"లేదు, నిద్రపట్టలే... ఈ గోలక" -అన్నాడు కుర్రాడు.

“ఇంకా తగ్గలేదూ వాన?” అంటూ, కుర్రాడికి పాలిస్తోంది సావిత్రి. కుర్రాడు పాలుతాగి, తండ్రినైపు తిరిగి, నవ్వాడు అమాయకంగా.

“వాణ్ణిలా తే. చూడు వాడు! ఎలా ఎగబడి పోతున్నాడో” అన్నాడు, సత్యం చిరునవ్వు నవ్వుతూ.

సావుకాకు, దీన్నంతా గమనిస్తూ కూర్చున్నాడు.

సత్యం పిల్లాడ్ని అందుకుని ఆ బుగ్గా ఈ బుగ్గా ముద్దాడి, “వెధవ, వీడైనా పెద్ద ఉద్యోగం చేయాలి... చేస్తావా నాన్నా?” అని ప్రశ్నించాడు కుర్రాణ్ణి.

కుర్రాడు నిద్రమగతగావున్నా నవ్వాడు.

కుర్రాణ్ణి, తిరిగి భార్య చేతికిస్తూ, “నిద్ర వస్తోంది వెధవకి. నిద్రపుచ్చు” అన్నాడు. సావిత్రి తిరిగి, కుర్రాణ్ణి వొడిగి పొట్టుకుంది. రెండు నిమిషాలకల్లా ఆ మెకూడూ మగత నిద్రలో పడిపోయింది.

సత్యం, ప్రేమగా స్థిలవంక చూస్తూ కూర్చున్నాడు, ఏమీ ఆలోచించలేని స్థితిలో.

3

బిండి, మెల్లగానే పోతూవుంది. దళదళమోగే రైలుశబ్దమూ, ఇప్పుడు మరీ ఉధృష్టమైన వానచప్పులూ. రైలునంతా ఆసరించి భయపెడుతున్నాయి.

ఇదివరదాకా మానంగా కూర్చున్న షావుకారు జేబునించి ఓ చిన్న కాయితం మడతతీసి సత్యం చేతికిచ్చి “ఇది కాస్త చనువుతారా పంతులుగారు ! ఏదో ఇంగ్లీషులో రాశాడు ! నా కద్దమైచావతే” అన్నాడు.

సత్యం, ఆ కాయితం అందుకుని, చదివాడు లోలోపల. దాని సారాంశము, తనకు రావాల్సిన రెండువేలూ వెంటనే తెచ్చి ఇవ్వాలనీ, లేనిచో తనకు చాలా ఇబ్బందనీ. ఇంకా ఏదో వ్యాపారపు గొడవలు గూడా వున్నాయి అందులో.

ఇదంతా విప్పి చెప్పాడు సత్యం.

షావుకారు, తిరిగి తనకాయితం జేబులో పెట్టుకుని, “ఏం వ్యాపారాలండీ పంతులుగారూ, యుద్ధం అయిపోయినాక రోజురోజుకీ ధరలు తగ్గిపోతున్నాయి. డబ్బుకి మా కటకటగావుంది. ఈ రెండువేలూ ఇయ్యాల పోగుచేసుకొచ్చేవరకు ప్రాణం అల్లాడి నోయిందనుకోండి” అన్నాడు. అనేకాక ఏదో తప్పచేసినట్లు మెహంపెట్టి భయంగా, తన తోలుపెట్టె ఇంకా దగ్గరకి లాక్కా న్నాడు.

సత్యం ఇది గమనించాడూ షావుకారుగార్కి భయంగాబోలు... ఆ పెట్టి యెవడైనా కాజేస్తాడని... నవ్వాడతను. తనకుకూడా అందులో డబ్బుందని అను

మానమేగాని, నిజం తెలియదుగదా ?...సత్యం...
 ఏమిటో ఆలోచిస్తున్నాడు. అనుకోవటం తడవుగా ఈ
 షావుకారు రెండువేలు ఏ వాడోపడి పోగువెయ్యగలి
 గాడు. తను ? ఏదోందలు పొయకుతాయని కల్లోనగా
 అనుకోడానికి వీలేకపోవటంవల్ల కాదూ, ఉద్యోగానికి
 తిలోదకాలిచ్చి ఇలా బైరాగల్లై తిరుగుముఖంపట్టాడు?...

సత్యం, ఒక్కసారి ఎగిరిపడ్డాడు. తలుపు దగ్గరగా
 వుండటంవల్ల చప్పున తలుపు సట్టుకున్నాడు...

బండంతా కదిలిపోయన్నది. అదే క్షణాన ఆ
 రైలులో ప్రయాణిస్తూన్న వందలాది జనం ఉలిక్కిపడి
 మేల్కొన్నాడు. భీకరమైన దాడుణమైన మోత విని
 పించింది. చెట్లు విరిగి పడిపోతున్నట్లుగా, రైళ్ళు డీకొన్న
 ట్లుగా, సముద్రాల్లో వాయుగుండాలేర్పడ్డట్లుగా...అంతా
 రెండుమూడు నిమిషాలే...

భీకరమైన మెరుపుల క్షణికమైన కాంతిలో సత్యం
 ఆ మూడవ తరగతి పెట్టినుండి విసురుగా వెళ్ళి నదిలో
 పడ్డాడు...అంతక్రితం క్షణమే. అతనివీరానికి విరుచుకు
 బడ్డ షావుకారు కళేబరం అతనికి దిగ్భ్రాంతి కలిగించింది.
 అతను చేతికి దొరికిన దేన్నో బలంగా పట్టుకున్నాడు.
 అయితే ఏం ? అతను పట్టుతప్పిన వాడల్లే, ప్రళయ

శ్రీ చంద్ర శాస్త్రి గారి వారు

శ్రీ చంద్ర శాస్త్రి గారి వారు

వేగంలో నుడులుతిరిగి ప్రవహిస్తున్న నదీ గర్భంలోకి పడిపోయాడు... అతనే కాడ !

విజయవాడ శిల్పాన్ని ఆ మొత్తంబండి, వొం తెన కూలిపోవటంకో, ఒక్కసారే భయకరింగా మోత పెడుతూ, పెట్టెలన్నీ ఒకదానో ఒకటి డీకొ, నదిలోకి కూసుకుపోయినాయి.

మరుసమిషం, అక్కడ తుపానుగాలి, ప్రళయ ఘోషా, ఉధృతమైనవాన ఎడతెరిగేని గప్పుడూ, గుంట్ మని, కొనవూపిరి వున్నవాళ్ళు పైకి చంపే గాఢాంధకారం మిగిలిపోయినాయి. నదికిరువైపులా చెల్లు విషాదంలో తలలుపుతూ, ఈ ప్రమాదానికి సాక్షి భూతాలై నిలిచాయి.

౪

కోడి కూసేపేళకి ఆ విరిగిపోయిన వొం తెన దగ్గరికి సహాయునిళాలు వచ్చాయి. నది ఇంకా ఉధృత గా ప్రళయంగా ప్రవహిస్తోంది; కట్టల కెగబడి, వాననీరూ నదీ ప్రవాహం ఏకమై అంతా సముద్రంలాగా వుంది.

చెల్లు చివరలు కన్పిస్తున్నాయి నది మధ్యన.

ఇంకా దారుణమైన చీకటి ఆవరించి వుంది. తూర్పున ఎక్కడో సూర్యోదయపు తొలికాంతి కన్పిస్తోంది.

ఇంత వాన-గోనూ నదీ ప్రవాహపు జలజల
శబ్దంగోనూ, అక్క-డక్కడ మానవకంఠాల సూల-గూ,
పసిపల్లెల ఏడ్పులూ విప్పిస్తున్నాయి.

సహాయకదళం వెంటనే పనికుపక్రమించారు.

శనాలు వొడ్డుకు చేరుకున్నాయి. అన్ని శనాల్ని
వరసగా పేరుస్తున్నాడు. నీళ్ళు తాగి ఉబ్బిపోయి, గుళ్ళు
లేరుడా, రంగు మారిపోయి పచ్చగా, నీలంగా
ఉన్నాయి శనాలు; ఆడ మొగ భేదంలేదు.

రైలుపెట్టెలు ఏమైనాదో అంటులేదు.

తెల్లవాడు-గోంది. సత్యం, పైనించి మెల్లిగా
దేకుతూ నడిచినస్తున్నాడు. అతనికి జరిగిందేమిటో
ఇండాకణ్ణించీ కొద్దిగా అర్థమౌతోంది.

“రైలు అంతా పడిపోయిందా? తనొక్కడేనా,
ఇంకా చాలమందా? - సావిత్రి పిల్లలూ ఏమైనాను? -
ఆ మానసుకారు ఏమైవుంటాడు...” సత్యానికి చలిలో
వొర్చు కొంకర్లుపోయినట్టే భయంతో మనస్సు కుండా
గడ్డకట్టిపోయింది. సత్యం నీళ్ళల్లోపడి కొట్టుకు పోతూ,
ఈత వొచ్చి వుండడంవల్ల ఒడ్డుకు చేరుకుని మెల్లిగా
కుంటుతూ కుంటుతూ సమానస్థలానికి చేరుకున్నాడు.

సహాయకదళం వారిలో ఇద్దరు పోలీసులు అతన్ని
రెక్కపట్టుకుని తీసుకొచ్చారు, తాత్కాలికంగా చేయ
బడిన ఒకడేరాలోకి. కాని సత్యం నిలవడు—

అతని మనసు ఒక్కసారి భవలోంచి మేల్కొంది. అతను పట్టుకొచ్చిన తోలునంచిని విరిపుచ్చుకుని డేరా లోకి పారేసి బైటికి పరిగెత్తాడు.

తెల్లారిపోయింది బాగా. భీకరమైన చీకట్లు వెలిసి పోయినాయి; అక్కడి భీభత్సం ఇప్పుడు బాగా దృగ్గోచరమౌతుంది. సత్యం, “సావిత్రి! సావిత్రి!” అని పెద్దగా అరుస్తూ శవాల్ని పేర్చినచోట వాటిచుట్టూ పరిగెత్తుతున్నాడు. సహాయక దళింబావూ, రైలు ప్రమాదంలోబడి బతికిన కొందరూ అతన్ని జాలిగాచూస్తూ వెంటబడించారు.

అన్నీ పీనుగులు. రైలుపెట్టె లేమైనాయో అంతు లేదు. కొన్ని చెక్కలు మాత్రం వొడ్డుకు వొచ్చాయి. ఎంజినూ, ఒకకారేజీ వొంటైన ఈవల మిగిలి నిల్చున్నాయి మొగుడుపోయిన స్త్రీలాగా. సత్యం ఒక్క నిమిషం ఆగి ఆలోచించాడు. ఈ శవాల్లో తన భార్య పిల్లలులేరు. వాళ్లు బతికి వుండగూడదా? ఆశ.

తిరిగి చిగిర్చిన ఆశతో, ఆ స్మశాన వాటికలో అతను సహాయకులలో ఒకణ్ణి అడిగాడు.

“ఇంకెవరైతే ప్రమాదమంచి బతికారండీ?” అని.

అతను సత్యాన్ని ఓదారుస్తూ, “మేము వచ్చి గూడా అంతా రెండుమూడు గంటలే విడిదండి. వెతుకు

తున్నాంగరా ? అనలు మీ కథ ఏమిటో చెప్పండి”
అని అడిగాడు.

సత్యం, తన సంగతంతా చెప్పాడు. కాని, పావు
కారు చేతిలోని నోలు పెట్టెను తనా చివరినిమిషంలో
ఉత్తంకోసం పట్టుకొని నదిలో పడిపోవడం మాత్రం
చెప్పలేదు.

“పాపం, వెతుకుదాం పదండి. మీరు కూచున్న
పెట్టెమొత్తం అలాగే నదిలో పడిపోయి వుండాలి..”

ఇప్పు డా సరిసరమంతా ప్రచూదంచుంచి బతికి
బైటపడ్డవారు తమతమ బంధువులకోసం ఏడుస్తున్న
ఏళ్ళుకో, గాయాలు తగిలినవారి మూలుగులకో, నదీ
జలపు ఘోషకో దారుణంగా వుంది.

సహాయకుల్నికూ, సత్యం ఆ ప్రదేశాన్నంతా
వెతుకుతున్నారు. కొందరు నీళ్ళల్లోంచి కొత్తకొత్త
శవాలును లాగి బైట పడేస్తూనే ఉన్నారు.

సత్యం, వొడ్డెబడే అటూ ఇటూ పరిగెత్తే
పొడల్లా ఒక చెట్టుమొదట్లో సగం నీటిలోనూ సగం
నేలమీద పడివున్న ఒక స్త్రీ శవాన్ని గుర్తించి అరి
చాడు; ఒకటిరెండు నిమిషాలు స్థంభించిపోయాడు.

బాగా ముగ్ధుగా పొడల్లావుండే ప్రదేశంలో పడి
వుందా శవం. సత్యం బురదలోకిదిగి, శవాన్ని సవీర
పించాడు.

అతనొక వైరికేక వేశాడు. సావిత్రి ఆ శవం; ఆమె నొడిలో చిన్నపిల్లాడు సురక్షితంగా వున్నాడు. కడుపుతున్నాడు గాని చలితోటి వానికి పోతున్నాడు. సత్యంకోసాను వొచ్చిన సహాయకులిద్దరూ సావిత్రి శవాన్ని బైటికి తీసుకొచ్చారు. కుర్రాణ్ణి సత్యం వొడ్డున తేచ్చాడు. అతను ఇప్పుడు తేటగా అగుపించడంలేదు. అతని మొహం వివర్ణంగా వుంది. గాలిలో తేల్చున్నట్లు నడుస్తున్నాడు.

అతని వికలమైన మనస్సులో శోలునంచీ, అందులోని డబ్బు సావిత్రి వికృతమైన శవం, కనడని పెద్ద కుర్రాడూ, అన్నీ ఒక్కసారే కనిపిస్తున్నాయి...

సత్యంలో ప్రతినిమిషమూ, ఒక ఉద్వేగమూ, ఆవేదనా తుపానులా పెరిగి పోతున్నాయి. తనది కాని పెద్ద మొత్తం డబ్బు ఈ నిమిషాన తనదే ఐపోయింది. కాని తన ప్రేమాశ్వుదమైన భార్య పిల్లలు... దూరమై చిన్నాభిన్నమైపోయారు... చిన్న పిల్లాడుగూడా ఈ చలిలో వానలో ఎంతసేపూ బతకడు... సత్యం, కురుస్తున్న జడివాననుంచి, డేరాలోకి పరిగెత్తాడు. అతనిలో ప్రవమైన ఏదో సంఘర్షణ పెరిగిపోతోంది...

అతన్ని సహాయకదళంవారు పట్టుకుని కూర్చోబెట్టారు. అందులో ఒకతను ఇంకో అతనితో, సత్యాన్ని

చూపిస్తూ, “ఈయన అదృష్టవంతుడేనోయ్. పిల్లాడేనా
దక్కాడు...” అంటున్నాను.

సత్యం, డేరామూలన పడుకోబెట్టి కొనవూపిరి
తోటి మెదుల్తోన్న కుర్రాణ్ణి, ఆ పక్కనే ఉన్న తోలు
సంచీనీ కేంద్రీకరించి ఒక్కమాపు చూస్తూ, నిమిషంపాటు
నిలబడ్డాడు. సావిత్రి - డబ్బాబ్బ, అతని మనస్సును రెండు
వేపులా గుంజుతున్నాయి. నదివొడ్డున దిక్కులేక పడి
వున్న శవాల్నూ, ముక్కలైన చేతుల్నూ కాళ్ళనూ, అన్నీ
అతనిచుట్టూ తిరిగి చుట్టూ చుట్టున్నట్లుగా వుంటుంది.

అతని మతి భ్రమించింది.

అతను పెద్దగా “సావిత్రి!” అని అడుస్తూ, డేరా
బైటికి పరిగెత్తాడు, సహాయకులు నోటబడ్డ విడిచిపెట్టె
కుని.

— • —

రక్తస్పర్శ

జీవితమంటే మజాకాగాదు అది ఒక అగ్నిగుండం. ఒక వ్యక్తి జీవితాన్ని అన్నివిధాలా బాగుచేసినా, అమాంతం నాశనం చేసినా, సంఘం తను చేసిన పనికి తనే సంతోషిస్తుంది. అదే దాని నైజం. తనకి ఎమను తిరిగినవాళ్ళని అది నీచంగా చిత్రించి బాధపెట్టి, స్మశానంలో వాళ్ళ శవం తాలూకు పొగ కన్నించేవరకూ సంతృప్తి పడకపోయినా, శృతిమించినట్లు తే వాళ్ళ కేవలపాప పొగిడి తీరుతుంది. అదే దాని రూపం. సంఘానికి ఆత్మ పుండో లేదో అనేది అనిర్ణీతమైన విషయం. ఆత్మలుంటూ పున్న వ్యక్తులు కలసిందే సంఘం కనుక, దానికి లక్ష ఆత్మలూ, కోటి ఉద్దేశాలూ పుంటాయనేది కేవలం వాదనకి పనికివచ్చే విషయం మాత్రమే. ఒకణ్ణి చూసినాశనం చేసే విషయంలోనూ, ఇంకొకడు తనని నిధి చి నీతుల్ని బహిరంగంగా ఆమోదిస్తూ, రహస్యంగా పాపిష్టి వ్యతిరేకిస్తున్నా, వాణ్ణి, వానిరహస్యం చూసి మరచే విషయంలోనూ, సంఘం లోన లక్ష ఆత్మల్ని నిధి ఉద్దేశ

శాల్వీ వికృతంగా ప్రకర్మిస్తూనే వున్నది. ఒక చండశాస
 నుణ్ణి అది తలవొగ్గి భజిస్తున్నది. పదిమందిని ఏదోరకంగా,
 గొప్ప పేర్లతో మోసం చేస్తున్న పెద్దమనిషిని సహిస్తు
 న్నది. తెల్లగా బట్టలేసుకుని తిరిగే లక్షమంది లోపాయి
 కారీ దుర్మార్గుల్ని అది మాట అసలేకపోతున్నది. తన
 శ్రమకు తగిన ప్రతిఫలం ఎట్లాగూ పొందలేని కూలీవాణ్ణి
 అది కనికరిస్తున్నది. కాని వాడే దేశకోసమన్నాగాని
 సమ్మె అంటూచేస్తే దాన్ని చచ్చేయి వ్యతిరేకిస్తున్నది.
 జేబులు కొట్టేవాణ్ణి దొంగ అని కోర్టులో శిక్షిస్తున్నది.
 వ్యాపారంలో లక్షలాది వాణ్ణి అవ్వశ్యమనిపించని పొగ
 నుచున్నది! ఒకణ్ణి చంపితే నేరమని ఉరిశిక్ష కలిగిస్తున్నది.
 పదిమందిని చంపితే పరాక్రమమనిపిస్తున్నది. ఇది మధ్యతర
 గతి లక్షణం!

౨

స్మృతాశాసంలో, దిక్షిణంపైను మూలం శంఖం
 నుంచి పొగ లేస్తున్నది. కొత్తపేట ముఠావోల్లెను చివరి
 పెంపటింటికి చెందిన కరణం గారికి అంబ్రకేయల జంగు
 తున్నె. ఆయనకి ఒక్క కొడుకు ప్రణావరాన, వాడి
 కన్న పెద్దది అనసూయ ఇద్దరే, చుట్టూటనా భూమి
 మీద మిగిలినవాళ్ళు. పొన్న పోవడం, కరణం గారు
 మళ్ళీ పెళ్ళికి ఇష్టపడకపోవడం అందున కొన్ని కష్టం

దులు కలిగినా, వాటిని లెక్కచెయ్యకుండా పంపి ముగిసి
 పెట్టుకుని కాలం గడపటం; ఇవన్నీ కరణంగార పంటరి
 బుద్ధిని వ్యక్తీకరిస్తాయి. అయింపుకీ ఆయన బహున్నంత
 కాలమూ పలుకుబడితో కాలం వెళ్ళబు న్నాడు. కరిణీకం
 పడలుమన్నప్పకీ ఆయనకి కరణంగారనే పేరు స్థిరబడి
 పోయింది.

నోటిమంచితనాన ఎంతసేనైనా నాధించుచున్నది
 ఆయన చెబుతుండేవాడు. తీరా ఆయన మరణించేటప్పు
 టో, దూరబంధువులై నా ఎక్కడన్నా ఉన్నారేమో అన్న
 భోగట్టాకూడా చుట్టూపక్కలవాళ్ళకి అంత చిక్కలేదు.
 చిట్టచివరికి ఇరుగుపొరుగున వున్న సాంబయ్యగారూ, అవ
 థాన్లుగారూ నిలబడి నలుగుర్ని పోగువేసి కరణంగారి
 అంత్యక్రియలు జరిపించారు. ప్రసాదరావుకి సన్నెండేళ్ళా,
 అసనూయకి పదిహేనేళ్ళూ ఉంటాయి, తండ్రిని యేటప్ప
 టకి. ఇద్దరూ తండ్రికోసం దిగులుపడ్డారు. అయితే ఎంత
 చిన్నదైనా ఆడది గనుక అసనూయ తమ్ముకే ఓదా
 ర్చించి. ఆమెలోనూ దుఃఖం ప్రేకపోలేదు. స్మశానంనుంచి
 ఇంకాకి వచ్చింతర్వాత అసనూయ అనిభాసించి భార్య
 చేతనే అన్నం ఉడకేయించి, తమ్ముడికి పెట్టి నూనె ఇంతె
 తిన్నది. తమ్ముడికి జ్ఞానోదయం కానందువల్ల ఎక్కడ
 దిగులు పడిపోరాడో అని పదిహేనేళ్ళా లోలోపల దిగు
 ముగిసి "నాయనా ఏం చేస్తా" ఉడకపక. మనం అల్లుడు

న్నదువే! అని ఓదార్చింది. కర్మ వగైరా చేయడానికి
 గాను తగ్గడి పెట్టెతాళాయి దీని పైకంకోసం వెళ్ళింది.
 ఒక కనంకోసం యాభై రూపాయలనోట్లు కనిపించినై.
 ఆమె నాటిని తెల్లారి అవధాన్లుగారికిచ్చి “ఇదిగో బాబాయి
 పైకం. మిగతా పనికూడా తెల్లార్చాడి. ఎల్లాగోగ్గా”
 అన్నది. అవధాన్లుగారు చూచుచు, అభిమాని. అందున
 పైకం రక్తపెట్టె తీసుకుని పాతిక రూపాయలు తిరిగి
 ఇచ్చేసి, “అమ్మామా! లోకజ్ఞానం లేనిదానివి. ఏదో
 కర్మంకూ చెయ్యాలిగాని దానికయ్యాభయిలూ, నందలూ
 ఖచ్చిపెట్టెఖర్చలేదు. మిగతా బతుకుతారో కద!” అని
 నిట్టూర్చి మిగతా ఏర్పాదు చేయడానికి వెళ్ళిపోయింది.

ఇది జరిగిన రెండేళ్లకి, కరణంగారి జ్ఞానాభివేషే
 రైతునచ్చాడు. అనసూయకు ప్రసాదరావునీచూసి అతను
 కళ్ళనీళ్లు పెట్టుకుని “ఏదో జరిగిపోయింది లండన్కు.
 దిగులు పడకండి. ఆయనకు అయిపోయింది, వెళ్ళిపోయి
 నూడు. మహారాజు పాపం; సక దులు మీరెళ్లా బతుకు
 తారా! పెళ్ళి, పేరం! వాల్చినవాడు. అక్కయి
 వెళ్ళుకోవడా! దా! నాకు కరణంగారి
 గొప్పదనం! అది జరిగింది. నాకు
 తాముగల ప్రియమైన ప్రేమ ప్రసాదరావు నూట పదిహేయి

రూపాయిలొచ్చినై.” అని పైకం బొడ్డొంచితీసి ఇచ్చాడు. అనసూయ పైకం అందుకుంటూ “బాబూ, అప్పుగట్టిదు కనబడుతూండు. మాకు ఇంకా చుట్టాలెసమన్నోరు నాయనా!” అని ముక్కు చీమకున్నది. రైతు సాయంత్రం దాకా వుండి అనసూయ బలవంతం చేస్తే అన్నంతిని పోతూపోతూ జాగర్తలు చెప్పి వెళ్ళాడు. అనసూయ తెలివిలేటలు గలది. తండ్రిల్ని పుడే ఇంటిపనులు చేస్తూ, తీరిక సమయాల్లో రామాయణ భారతాలు చదువుతుం డేది. బోర్డు ఎలిమెంటరీ స్కూల్లో చదువుకోవడంగల్గు రెండు ఇంగ్లీషు ముక్కలా నేర్చుకున్నది. ఈ స్కూల్ విజ్ఞానంతోటే ఆమె తమ్మునికి కూచోవట్టి పాఠాలు చద వమని, తనకు తెలిసింది వాడికి చెబుతూవుండేది. ప్రగాఢ రాపు క్రాంతనంవల్ల తండ్రిని త్వరలోనే వదిలిపోయి నాడు. అదినరకే ఐదో తరగతి పూర్తిచేసివుంటున్న ఫస్టుఫారం చదవటానికి హైస్కూల్లో చేరాడు.

ఆయోడు పాఠాన్లుగాగూ, ఆయన భార్య, అన సూయకి చేదోడువాదోడుగా వుంటూ ఆమెకు చుట్టాలు లేనిలోపం తీరుస్తూవుచ్చాడు. చేతిలో సవృద్ధిగా పైకం వుండి, అన్ని హంగామాలు చుట్టంపక్కం వుండినే ఆడ పిల్లకి వరుడు దొరికడం అంశమాత్రం. ఇవేమీ కని అన సూయకి పోయిండు ఎచ్చిగా వరుడు దొరికడం సంత

కష్టం! ఉండటానికి పెంకుటిల్లు, ఆరెకర ల మాగాని
 వున్నది. సాలుసరి తిండికి లోటు వుండదు. ఇట్లా ఒక
 భాగంలో ఎవరో అద్దెకు కుదిర్చాడు అవధానిగారు.
 అదొక ఎనిమిది రూపాయ లొస్తాయి. ఐతే కట్నం,
 కానుక డబ్బు దే జాలిదలచి ఎవరూ అనసూయని పెళ్ళా
 డేందుకు రాకుం. ఇవన్నీ అవధాన్లుగారు ఆలోచించారు.
 ఆయనకు సంతానము లేకపోవడమే, కరణంగారి సంతా
 నంమీద మమకారం కలిగివుండేట్టు చేసింది అనొచ్చు.

పెళ్ళి కేంతొందర ! అని వూరకొటానికి ఆయన
 మనసొప్ప చేశాడు. పెళ్ళి ఎప్పుడైనా కావాల్సిందే. అందు
 కరణంగారు బాగుంటే ఈయడే పిల్ల పెళ్ళి చేయాలని
 ప్రయత్నం చేసువుండేవారు. ఒకరోజున తనతో ఆమాటే
 అన్నాడు కూడాను. అనసూయతో ఈ గొడవంతా చెప్పి
 ఆ అమ్మాయి మనస్సు చెడగొట్టడంకన్న, తనే ఒక
 సంబంధం కుదిర్చి, ఆ తర్వాత చెబితే, ఆ అమ్మాయైనా
 తనని కాదనకుం. అంతవరకూ అవధానిగారికి గట్టివిశ్వాసం
 వుంది. అయితే, ఎట్లాగైనా పరాయివాళ్ళు ! లోకం తనని
 ఏదో తప్పుబట్టి దూషించవచ్చు. సిందమోషం ఎంత
 తేలిక ! కాని ఎంత మంచిదని చేసినా లోకాపవాదం
 తప్పని అవధాన్లుగారు ఏ ఏ ఏ చుకొని, వరాన్వేషణకు
 పూనుకొన్నాడు. తన శక్తితోదీ ప్రయత్నమంతా చేస్తే

విఫలమయ్యే పన్నే వుండవు, ఆ ప్రయత్నంలో లోపముం
డకపోతే. అట్లాగే మరొక రెండు నెలల ప్రయత్నం తరు
వాత అవధానిగారికి ఒక వరుడు దొరికాడు. ఇంట్లోకి తల్లి,
దండ్రు లేరు. మేనమామగారి ఇంట్లోవుంటూ వీరూ ఆఫీ
సులో ఉద్యోగం చేస్తూవున్నాడు. పాతక రూపాయలు
తెస్తాడు. ఇంజనెనాలుగేళ్ళు వయస్సు. ఆ స్థలానా సెంటు
భూమి లేదు. జానెను కొంపా లేదు. జీతం రాళ్ళతో ఈదు
రోమని మేనమామగారింట్లో కాలం వెళ్ళబోసుకుంటు
న్నాడు. అసలు తనకి పెళ్ళి అవుతుందా అని నిశ్చయా
పడ్డాడుట. ఈ సంబంధం కుదర్చడంలో అవధానిగారికి
రెండు సొక ర్యాలు కనపడ్డాయి. మొదటిది కట్నం ఏమీ
ఇవ్వఖర్చు లేకపోవడం, రెండోది వరుడు ఉన్నప్పుడో
వాడే కావటం. మరొక్క- ఆశకూడావున్నది అవధాని
గారికి. అల్లుడుకూడా కరణంగారింట్లో ఉండిపోయే అవ
కాశం లేకపోలేదని.

వెండిపంబులూ, పట్టుబట్టలూ, పెళ్ళి ఖర్చులూ
భరించేటట్లుములే, వాచ్చే వైశాఖంలోనే శుభమువలూ
త్తము చూడవచ్చు అన్నాడు వరుడి మేనమామ. ఆయన
పేరు సత్యనారాయణ. లాభగా, పొట్టగా వుంటాడు.
గృహిణుడు కూడా రూపాయల పోడిబోయిందే! ఇంక మేన
ల్లుడో పెట్టానన్న ఇంట్లోంచి వాడెరించాలనేది ఆయన

ఏకైక ఆశయంగా కనపడ్డది. ఈ మాటలను ఆయన రహ-
 స్యంగా దాచుకోలేదు. పైకి అన్నాడు మహారాజు. "అవ-
 థానిగ ను సస్యసారాయణ గారు పెట్టిన పరతులన్నీ ఒప్పు-
 కొని "అట్లాగేనండీ, పదబద్ధాలాడన్నా ఒక పెళ్ళి చేయ-
 మన్నాడుగదండీ! అట్లా అబద్ధం ఏమీ అవసరం లేకుం-
 డానే పుణ్యం కట్టుకుందాం మనం" అన్నాడు. సత్యనా-
 రాయణ ఆమోదనూచకంగా తలూపి "ఏదోలేండి. వాళ్ళి-
 ద్దూ బాగుండటం మనకి కావాలి. కట్నాలూ, కాను-
 కలూ పుచ్చుకోడం బొత్తిగా నా మతానికి వ్యతిరేకం"
 అన్నాడు, తన కొడుక్కి వెయ్యిన్నూట వదహాస్తు చాల-
 వని, సైకిలూ రిస్తువాచీ ఇచ్చాలని, కాబాద్యో వియ్యం
 కుడికో బేరమాడుతున్న పెద్దమనిషి! వాళ్ళ ప్రస్థితి
 లోపాలతో తన కేంపని అనుకున్నాడు అవధాని. "సరే,
 కానీంశి-శుభముహూర్తం పెట్టించమంటారా?" అని అవ-
 థాని ఇంటికికెళ్తూ అడిగాడు. సత్యనారాయణ "అలాగే,
 అలాగే" అన్నాడు.

పెళ్ళికి ముహూర్తం వైశాఖంకోనే కుదిరింది.
 ఇక మూడునెలల వ్యవధి వుంది. చిలోగా అవధాని అవ-
 సూచకు ఒకనాటి రాత్రి జరిగింగతా చెప్పి,
 "అమ్మాయీ, నీ వృద్దేశం ఏమిటో చెప్పు; నా లోపం
 లేకుండా తండ్రూ పడుకున్నాడు; నీకోరికగా ఆడే
 పణ్యంతు నాకో చెప్పేసియ్; కలకాలం కాపురం

చేసేది నువ్వు" అని అడిగాడు. అనసూయ పెళ్ళిమాట ఎత్తేటప్పటికే సిగ్గుపడి "బాబాయి, కానీండి" అని వ్రూకుకుంది, నెలకేసిపూస్తూ.

"అట్లాకాదమ్మా, చెప్పు. వరుడివయస్సూ అదీ, ఈడుజోడూగానే ఉంది. ఇంకో విశేషం ఆలోచించు. ఆ పిల్లాడుగూడా మన ఇంటికివచ్చేస్తాడు. ఆ మేనమామ దగ్గర పుండటంవల్లనేమో ఉనూరుమని వున్నాడు ! ఇక్కడికివస్తే బాగా ఉంటాడు."

అనసూయ ఎక్కువగా యేమీ మాట్లాడలేదు. "మీరు నన్ను చెడగొట్టాలని పెళ్ళిచేయటం లేనుగదా, బాబాయి" అని నవ్వి వ్రూకుకున్నదామె. అవధాన్లు ఆమెలో కనిపించిన ఆమోద భావనని అంగీకరించుకుని సంకోషించాడు. మరుసటి రోజునుంచే అవధాన్లు పెళ్ళి ప్రయత్నాలలో లీనమైనాడు. "పెళ్ళిజరగటమూ, ఆరో నెలకే పునస్సంధానము కావటమూ, వెంకట్రావు అవధాన్లుగారి సలహాతో అనసూయ దగ్గర ఉండిపోవడం జరిగినై. వెంకట్రావు నిమ్మనెత్తుడు. అనసూయ అతను చాలా అన్యోన్యంగా ఉంటూవచ్చాడు. ఉద్యోగంలో తను సంపాదించేదీ, భార్యతాలూకు సొమ్మూ కలిపి జయప్రదంగా కాపరాన్ని నడుపుకుంటూ వచ్చాడు అతను. అవధాన్లుగారి మనసు కుదుటపడ్డది. మగ

దిక్కంటూ యేర్పడ్డ తరువాత సంసారానికి ఇంకేం
కావాలి ?

ప్రసాదరావు ఆ యేడు ఫస్టుఫారం ప్యాసైరాడు.
అనసూయ తగని సంకోషపడ్డది. తమ్ముడు బి. ఏ.
చడవాలని ఆమె ఆశపడ్డది. దాకితగ్గట్టు ప్రసాదరావు
చదువే అక్ష్యంగా అల్లరి, ఆగం లేకుండా ఒడికిపోతూ
వచ్చాడు. బావగాను బావనరిదిని ప్రేమనో కూడబుమే
కాకుండా అతని చదువులోనూ శ్రద్ధలేసుకొని ఆ ద్వారా
భార్యని సంకోషపెట్టా వచ్చాడు. సంవత్సరంపాటు ఏ
వికేషాలు లేకుండా జరిగిపోయింది. అయితే అది ఎల్ల
కాలమూ సాఫీగా జరుగుతుందా ? అట్లా సాఫీగా జరిగే
టన్నీయితే జీవితాల్లోంచి కళ్ళలెల్లానస్తాయి గలక ! అన
సూయ భర్తకి ఒకరోజున చలనొప్పి వచ్చింది. ముసటి
రోజు బ్యరంతెగిలింది. డాక్టర్ దగ్గరికి తమ్ముణ్ణి పంపింది
అనసూయ. డాక్టర్ విధిగా వేయూల్సిన చిట్నీ అంతా
చేశాడు. వ్రహుం, డాక్టర్ కి అలవికా లేదు. ఐదురోజులు
నిద్రాహారాలు లేకుండా శుశూష చేసింది అనసూయ.
ఇంకో డాక్టర్ వచ్చాడు ఆయనవైద్యం ఇంకో రెండు
రోజులు జరిగింది. తర్వాత వెంకట్రావు వైద్యుడూ,
భార్యప్రేమా, రక్షింగలేళ్ళితిలో మృతినొందాడు.

మళ్ళీ ఇరుగుపొరుగు పోగైనా. వెంకట్రావు
మేనమామ, ఆయనభార్య విచ్చేశారు. అనసూయని
గ్న

నానామాటలు అన్నాడువాళ్ళు. “ఈ ముదనస్థుడు పెళ్ళి చేసుకోవట్టి సత్వనారాయణుడై ప్రన్నవాడు సత్వనారాయణుడు పోయినాడు” అని సత్వనారాయణ భార్య పెద్దగా చెప్పింది. అనసూయకు యివన్నీ శూలంలాగా తగిలి. తను నూతన శృంగారం తగలబడిపోయి ఏడుస్తుంటే ఈ నింద గూఢా ఏమిటని ఆమె వాపోయింది. అవధానిని భార్య అనసూయని కావించుకొని ఓదార్చింది. కాని ఓదార్పు లతో గాయం మానుతుందా? అయితే ఒకటి - వెంకట్రావు శవాన్ని స్మశానంచేర్చి దహనక్రియలు, అయిం దాకా వుండి, సత్వనారాయణ, ఆయనభార్య ఎటు వాళ్ళు ఆశుపోయినారు. మళ్ళీ అవధాన్లుగారు, అన సూయ, ప్రసాదు మిగిలారు. కాలవలో స్నానంచేసి ముగ్గురూ ఇంటికొచ్చారు. ఇంతా ఎలా తెలు పోతున్నది. అనసూయ యేడ్చుకు అంతులేదు. ఇట్టా టప్పుడు అవధాన్లుగారు మళ్ళీ ధైర్యం చెప్పాల్సి వచ్చేటప్పటికి చాలా ఇదయినాడు. ఏంచేబుతామా? పదిహేనేళ్ళన్నా నిండని అనసూయకు నైధవ్యం ప్రాప్తిచిందంటే ఆయనకే చాలా కోపం వచ్చేసింది, ఆ నీతిహీనాడ. ఆ కోపం విచారంగామారి ఓదార్పుమాటలుగా వెలువడ్డవి.

“అమ్మా, మనుష్యప్రయత్నానికి లోటులేకుండా మంచిప్పించాం, డబ్బు ఖర్చుపెట్టాం. ఎవరికి ఎన్నాళ్ళు రాసిపెట్టివుదో ఎవరెగుగుమరమ్మా! ఏదైయేళ్ళు

వచ్చి నేను బ్రతికివుండటం యేం? పాతికేళ్లు నిండని
 వాడికి నూరేళ్లునిండటం ఏం? అంతా ఈశ్వర విలాసం
 కాకపోతే? అమ్మాయి యేడవకమ్మా, ఏడే పోయిన
 వాళ్లు వస్తారుగనకనా?" అని చాలా రాత్రీవరకూ
 కూర్చుని-ఆవధానిగానూ, ఆయనభార్య అనసూయను
 అనునయించారు. పదిరోజుల వరకూ అనసూయకు
 మనస్సు మనసులో లేదు. కాని రోజులు గడిచినకొద్దీ
 జరిగినవాటిని మర్చిపోవటమే జరగకపోతే మానవ
 జీవితం దుర్భరమౌతుంది. అట్లాగే అనసూయకు అన్నీ
 నీడలవలె మరుగుపడసాగినై. ఆమె తన జీవితానికేక
 తమ్ముడే ఆధారమనుకోవటంలో అసహజమేముంది?
 తన ఆశలన్నిటినీ తమ్ముడిమీదే వుంచి అనసూయ జీవి
 తాన్ని బరువుగా నెట్టసాగింది.

౪

నిమ్నోన్నతాల సహజమైన సాంఘిక జీవనం
 అసహజత్వంలో నలిగి నాశనమై పోతుంది, ఒక్కొక్క
 ప్పుడు. లేదా, ఉజ్వలంగా పైకివచ్చి అన్ని సాంఘిక
 మర్యాదల్నీ పొందుతుంది. జీవితంలో సుఖభాగ్యాలకు
 బహిరంగంగా తిలోదకాలిచ్చి అనసూయ సంఘనీతికి
 బద్ధురాలై నూరేళ్లునిండిన వయోవృద్ధురాలిగా కనపడ
 సాగింది. కాని ఒకవంక భర్తకలిగించిన నూత్నసుఖావ

శేషం ఆమెని ఏదో అర్థకాని ఆందోళనలో చకవేసింది. అయితే ఆ ఆందోళనని వెనక్కి నెట్టి అనసూయ ఎన్నుణ్ణి ప్రాణప్రదంగా చూస్తూ, వాడి చదువుమీద పడే దృష్టి నంతా కేంద్రీకరించి ప్రసాదరావు ఒక్కొక్కసారి పైకి పాకుతున్న కొద్దీ ఇట్లో ఖర్చులు తగ్గించుకుంటూ జీతాలకీ పుస్తకాలకీ కట్టుకుంది అనసూయ.

ప్రసాదరావు రాను రాను షోక్తాగా తయారు కాసాగాడు. న్యాయమైన బడిజీతమూ, పుస్తకాలఖర్చే భరించటం కష్టంగా ఉన్నప్పుడు వాడి సిగిరెట్లఖర్చు సినీమాల ఖర్చు భరించటం అనసూయకు గర్భసమస్య అయింది. అయితే ఈ క్లిష్టపరిస్థితిని తమ్ముడికి తెలియ నిచ్చినందువల్ల వాడి మనసుచెడి. చదువు పాడవుతుం దేమో నని అనసూయ తమ్ముడికి ఇవేమీ తెలియనియ్య కుండానే నెర్పూరం పస్తున్నది. ఎంతయినా మోయలేని బకవువేస్తే బండి బోల్తాకొట్టకేం చేస్తుంది? అయితే అన సూయకి ఒక్క షబ్దంల బాగా హెచ్చరికగా. ఎన్ని కష్టాలయినా భరించాలి. అనలెందుకు కష్టాలు రావాలి? తను యే సుఖాలకీ నోచుకోలేదు. సరే తనది ఆడపుటక. మగపిల్లాడు చదువుకు నైనా పైకి రావలసినవాడు; పెళ్ళి పేరంటం చేసుకొని కలకాలం సుఖంగాల్సినవాడు. వాడికి కూడా సుఖాలేమిటా ఇట్లా దగ్గరమేమిటి? దీన్ని ఎట్లా

పరిష్కరించడం? ఆమె రాత్రులకి రాత్రులు ఈ ఆలోచనలతో నిద్రగూడా పోవటంలేదు. ప్రసాదరావు కనీసం ఈ పరిస్థితిని గుర్తించడానికిగూడా తయారయినట్లు ఏ కోశానా కనిపించలేదు.

వాడిని మొండిమతం. “అక్కాయి, పావలా ఇయ్యవే” అనేవాడు. “సామంత్రం ఇస్తా, బాబూ” అనేది అససూయ. ప్రసాదరావు ఆ పూట భోంచేయ్యనని మొండికేసి పావలా గుంజుకుపోయేవాడు. స్కూల్లో హైరేంకు కుర్రాళ్ళతో తులమానాలని వాడి కోర్కె. వాళ్ళందరూ ఖద్దరుసిట్టు లాల్చీలూ, ఫుల్ ట్రాజర్స్ తోడుకొని ఇంట్రనల్ టైంలో విల్పు సిగరెట్లు తగలేస్తూ ఖుసాసాగా వుంటూంటే, తనె దుకు అట్లావుండగూడదు? అని ఆ కుర్రాడు తెలియజేతనంవల్ల అనుకుని బాధపడేవాడు. ఈ సంకతులన్నీ సిగరెట్లని మినహాయించి అక్కలో చెప్పుకున్నాడు. సూరికే చెప్పటం కాకుండా నిరశ ప్రతాలు చేయ నారంభించాడు. అనసూయ తెమ్ముడికి నమూనా చెప్పిమూచింది. వినే ధోరణి లేదు వాడిలో. ఇక ఆమె వేరేయూర్గం ఆలోచించాల్సి వచ్చింది. వాడి కోర్కెల్లో తప్పేమీ కన్పించలేదు. సరిగవా, అవి న్యాయంగానే పోవినై. మంచి గుర్తులు కావా లనటంలో దోషమేమిటి? అని అససూయ తనలో తను

నిర్ధారణకు వచ్చి, “అట్లాగే బాబూ, గుడ్డలు కట్టిస్తాను” అని తమ్ముణ్ణి ఆ పూటకి ఓదార్చి బడికి పంపింది.

ప్రసాదరావు వెళ్ళింటిర్వాత ఆమె అవధానిగారి దగ్గరకు వెళ్ళి “బాబాయి, కాస్తపైకం కావాలి, మన రైతుని పిలిపిస్తావా?” అన్నది. అవధాన్లుగారు అదే నెలలో రెండుసార్లు పైకం తెప్పించి యిచ్చాడు గనక ఆశ్చర్యపడి, “ఇదేమిటమ్మా, యీ సంవత్సర గ్రామం రెండు నెలల్లోనే ఐతే ఎట్లా? పొడుపుగా వాడుకోవాలమ్మా! ముందుసంగతి ఆలోచించకపోతే ఇబ్బంది పడతావమ్మా. పెద్దో, చిన్నో కలుతున్నాను విను” అన్నాడాయన. అనసూయ నిజంగా నడచుములాడింది కాస్తేపు. జరిగిన వాదన గుర్తు తెచ్చుకుని, “నిజమే బాబాయి. కాని పిల్లాడికి సరియైన చొక్కా ఒక్కటి కీదు! ఏం చెయ్యమంటావు?! వాడికన్నా ఎక్కువా?” అనగలిగింది. అవధాన్లు ఆపైన ఏమీ అనలేకపోయినాడు, తనకు తెలుసు అనసూయకు తమ్ముడంటే వుండే ప్రేమ సంగతి. “సరేనమ్మా పిలుస్తాను.!” అనేసి వూరుకున్నాడు.

అట్లాగే తెల్లారి రామిరెడ్డి తన కొడుకు చేతికి వభయ రూపాయిలిచ్చి పంపించాడు. అనసూయ ఈ పూటకి ఇక్కడే భోంచేసి వెళ్లు. పొద్దుపోయిందిగా!” అన్నది. రామిరెడ్డి కొడుకు శేషిరెడ్డి బలిష్ఠంగా అందంగా

వుంటాడు. స్వభావం అతిశాంతమైంది. మంచి చెడ్డ తెలి
 సిన పల్లెటూరి రైతుబిడ్డ గాబట్టి “అట్లాగేనమ్మా, మీరు
 కోప్పడకుండా వుంటే ఒక సంగతి చెబుతాను” అన్నాడు
 మెల్లిగా. అనసూయ చిరునవ్వు నవ్వి చెప్పువారునా
 నాకు కోపం ఏమిటి?” అన్నది. శేషిరెడ్డి పసారాలో
 మంచం వాల్చుకు కూర్చుని “నాన్న గారున్నప్పుడు పొలం
 ఎవరికో తాకట్టు పెట్టారట. ఈ సంగతి మొన్న తెలి
 సింది. తాకట్టు విడిపించుకోకుంటే వచ్చేయేడు పంట
 రాదు. మా అయ్య మీతో చెప్పుకున్నాడు.” అంటూ
 అనసూయవంక చూశాడు. అనసూయ దెబ్బతిన్న తేడి
 పిల్లలా అడిగిపోయి “ఈ కష్టాలు చాలక ఇదొకటా
 నాయనా! ఎంతో తాకట్టు పెట్టాడో ఆయన. ఇప్పుడు
 ఎంతపైకం ఇస్తే విడుదల అవుతుంది? ఇదేం ఖర్చు!”
 అన్నది దిగాలు పడిపోయి. శేషిరెడ్డి నెమ్మదిగా ఆమెను
 ఓదార్చి, “ఎంతో కాదమ్మా! దిగులు పడకండి. రెండొం
 దల ఏదైతే. ఈకీతా పంట వాళ్ళకిచ్చే శామంటే తాకట్టు
 విడుదలైపోతుంది” అన్నాడు. అనసూయ ప్రాణం ఒక్క
 సారి గడగడలాడి మళ్ళీ కుదులికి వచ్చింది. “ఏం ఫరవా
 లేదంటావు కాని వచ్చే ఏడు అబ్బాయి చదువుల్లా! మా
 తిండి తిప్పియా పెట్టా?” అన్నది. శేషిరెడ్డి ముంగ్రం
 గుడ్డి పెరుగులో పరీక్షగా చూశాడు. ఆమె మాయక
 మైన నైపుణ్యం శేషిరెడ్డి హృదయం ద్రవించిపోయింది.

పాపం ఆమెను అన్ని కష్టాలూ ఒక్కసారి వరుసగా వచ్చి పడుతున్నాయి. “భయపడకండమ్మా, మా అమ్మ ఆ పైకం కట్టేస్తాడు. తర్వాత నెమ్మదిమీద మన కోమలం నర్దుకోవచ్చు. అయితే మీరు కోంచెం పొదుపుగా కాలం గడపాలమ్మా. రోజులు చాలా గడ్డుగా పున్నాయి సుమండ్రి” అన్నాడు శేషిరెడ్డి.

అనసూయకి కృతజ్ఞతావేషంలో కళ్ళని డా నీళ్లు నిండినై. “నాయనా, మీ బుణం నేను తీర్చుకోలేను. నన్ను పిల్లాణ్ణీ ఒడ్డెక్కించండి, మా అన్న భగవంతుడికే ఎరుక” అన్నది గడ్డద గా. శేషిరెడ్డి పొంచంపొందనుంచి తీర్చగా “మరేం ఫర్వాలేదమ్మా, మసిపి అన్న తరువాత ఆపరాశ్రమం ఒకరి కొకరం సాయం చేసుకోకపోకే ఎట్లా?” అని, “అమ్మా, నేను సినిమాకి వెళ్ళినస్తా. దింటికే వచ్చేస్తాను, తెలుపు తీయగలరా?” అని అడిగాడు. “దానికేం భాగ్యం నాయనా! నీ సొంత ఇల్లిన అనిరా, తెలుపు తీస్తాతే. ఇప్పుడే భోంచేసి పోరామా? రిగి వచ్చేటప్పటికి పొద్దుకుతుందిగా!” అన్నది యనార్థమైన ప్రేమకో. శేషిరెడ్డి మెల్లుదిగుతూ—“ఇప్పుడు ఆకలిగా లేదమ్మా, మళ్ళీవచ్చి తింటాలె?” అని నీనిమాకి వెళ్ళిపోయినాడు. అనసూయ అతడు వెళ్ళినంత సగాస్తూ వసారాలో కూలబడిపోయింది. బచ్చిని గుర్త వుంటా

వింటున్న అద్దెభాగంలోని అన్నపూర్ణమ్మ నాళ్ళ భాగం
 లో ని వసారాలోనే కూర్చుని “అససూయంగా, పనికి
 - అంటున్నా ఉతను!” అని అడిగింది. అససూయం శూన్య
 మైన ఇంట్లోకి చూపుతోనిస్తూ “ఏముందండీ, పొలం తాక
 ట్టులో వుందట, విడిచించాలని చెప్పినా ; అట్లాగేనన్నా”
 అని పూసుకున్నది. ఇంతలో బూట్లు టకటక లాడిస్తూ
 ప్రసాదరావు వచ్చాడు. వొస్తూనే, “అక్కా, అన్నిం
 పెట్టవే, రెండో ఆటకీ పోవాలే” అన్నాడు. అససూయ
 చప్పున లేచి “రా నాయనా, అన్నం తిందువుగాని”
 అంటూ లోపలికి వెళ్ళింది. ప్రసాదరావు బూట్లు విప్పి
 గుమ్మరిద్దర పడేసి లోపలికి వెళ్ళి విత్తరి ముందు
 కూర్చుని వడ్డించిన అన్నం ముద్దెత్తకుండా “అక్కాయ్,
 సినిమాకి ఉబ్బు లియ్యవే” అని అడిగాడు. అససూయ
 తమ్ముణ్ణి కాస్త విసుగ్గానేచూచింది. కాసి వాడు అడిగింది
 మహాపుంలే అర్ధరూపాయి అనుకొని, స్థమితపడి “ఇస్తాలే
 బాబూ, భోంచెయ్యి” అన్నది. ప్రసాదరావు అక్కయ్య
 హామీతో భోంచెయ్యి నాభుల్లినినాడించాలిచందం

చివరిపోయింది. (అంతా జిహ్వా)

ప్రసాదరావు ఆ ఏడు పరీక్ష తప్పాడు. కారణం
 పరీక్ష అప్పుడు జ్వరం వుండడం వల్ల పరీక్షకి వెళ్ళ
 లేకపోయింది. అససూయ ఏమీ ఆన లేదు. దీనికొక

రెండుమూడు వందల రూపాయలు ఖర్చు కనబడుతున్నది. అయితే ఈ ఖర్చు ఎట్లా పూడటం! అనసూయ ఆలోచించాల్సిన అవసరం కనపడసాగింది. ప్రసాదరావు ప్రత్యేక ఖర్చులు పెరగడం కన్పించింది కాని, ఎందులోనూ తమకు కన్పించలేదు. అనసూయ మనస్సులో ద్వంద్వ యుద్ధం పడ్డది. తనదేమీ గొప్ప సంపాదన కలకాపురం కాదు. నెలకి వందా, వందన్నర సంపాదించేవాళ్ళకే చేతిలో డబ్బు తెమలక ఇస్తుంది పడుతున్నారు. తనదేపాటి? నాలుకి లు 240/- లు వచ్చే సంసారం. ప్రసాదరావు డాబు దర్పాలకు భస్మమైపోతున్నది...అయితే తల్లి తండ్రి లేని పిల్లాడు వాడికంటేనా!!...ఇట్లా అనసూయ ఆలోచనలతో బరువెక్కిన మనసుకి ఉపశాంతినివ్వలేకపోయింది. ఈ పరిస్థితుల్లో అద్దె భాగంలో ఇదివరకున్నవాళ్ళు ఖాళీ వేసి పెళ్ళటమూ, ఎవరో కొత్తవారు రావటమూ జరిగినై.

కొత్తగావచ్చిన సోమసుందరంగారు వ్యాపారస్తులు. ఆయన ఊరుచివర ఇల్లు కట్టిస్తున్నాడు. అది పూర్తయే వరకు వుంటానని చెప్పి అద్దె పదిహేనివ్వటాని కంగీకరించాడు. ఆయనకి 30 ఏళ్ళుంటాయి. భార్య చనిపోయింది. పంపించాడు. ఆమె గర్భిణిగా వుండటంతో, కంటికి హోటల్ లో భోంచేసి వ్యాపారం చేస్తున్నాడు. ఆయన

అడవికి వెళ్ళి దొడ్లోకి స్నానానికి వచ్చినప్పుడు, వేరే
 పనిగా వచ్చినప్పుడు అనసూయ కనపడి తప్పుకోవడం
 జరిగింది. అది చూసి రోజులపాటు. ఒకరోజు సాయంత్రం
 సోమసుందరం కావాలని దొడ్లో మంచం వేసుకుని
 కూర్చుని చదవటం ఇష్టం లేకపోయినా, ఒక పుస్తకం తీర
 గేస్తున్నాడు. అనసూయకేమీ ఇరోషా నియమాలు
 లేవు. అనవసరపు సిగ్గూలేదు. ఆమె తన సోమసుందరం
 చేసుకుంటూ రెండో వ్యక్తి ఒకడు దొడ్లో వున్నా
 డొడ్లోకి వెళ్ళి పట్టుకుంటే తేదు. సోమసుందరం అనసూయ
 అందానికి కాస్త చలించాడు. ఆమెని ఎట్లాగన్న పలక
 రించాలని తాపత్రయపడతూ ఆలోచన చేసి చాటు.
 చివరికి “ఏమండీ, కాసిని మంచి నీళ్లు ఇవ్వగలమా?” అని
 అడిగాడు. అనసూయ అలాగేసని ఒక బావిచ్చి, గ్లాసులో
 మంచి నీళ్లు పట్టుకొని ఆయనకి ఇచ్చింది. ఈ సంభాషణ
 కొంచెం పొడవుచేసింది, సోమసుందరం తన హోటల్ తిండి
 సంగతి అనసూయకి చెప్పటం, “నానీ నేను ఎండి పెడ
 తానులెండి” అని అనసూయ అనటం జరిగింది. అయితే
 సోమసుందరంగారి ఆశయం ఇంతేకాదు ఆగలేదు. అసలు
 మగవాడి ఆశయం ఇదా! స్త్రీ అలాగా కలబడితే, మగ
 పోషకాలైన సిబ్బందూపం గానక కొనసాగు. నానా
 రోజులు పగావనాలుగా మారుతున్నాయి. అసలు అసలు
 కూడా ముచ్చటపడకనే భర్తపోయిన నాలుగేళ్లు

నుంచి పురుషులతో పరిచయం లేకపోవడం చాతనో లేక
మరొక కారణమో తెలీదు. అనసూయ వాళ్ళు గగు
ర్వాట్లు పొడవటం సోమసుందరంగారి ఆశయము నెరవేర
టమూ జరిగినాయి.

అనసూయ ఆ రాత్రి సోమసుందరంగారి కో తన
ఆర్థికస్థితిని గురించి హృదయం ద్రవించేటట్లు చెప్పుకున్నది.
ఆయన ఒక్కక్షణంకూడా ఆలసించకుండా జేబులోనుంచి
నాలుగు వందల రూపాయలు తీసి ఇచ్చి, “నువ్వు డబ్బుకు
ఎప్పుడూ ఇబ్బంది పడకు. ఇంకొక గూడా వుంది. నిన్ను
లోకులు అడివోస్తారని నువ్వు భయపడవచ్చు; అందుకే
బరిక్కండా నేను చేయగలను” అని హామీ పడ్డాడు.
అనసూయ ఒక్కదెబ్బన రెండు విజయాలు సాధించింది
గనక, “పోదురూ, లోకం నన్నేమన్నా వుద్ధరించింది గనక
కనా? ప్రసాదమే కాస్త చదువుకుని సంపాదనపనుడైతే,
అందరూ అప్పుడు మూగుతారు” అన్నది ధైర్యంగా.
సోమసుందరం ఆమె ధైర్యానికి మెచ్చుకుని “అయితే
మనకి చిక్కులేదు” అన్నాడు. ప్రసాదరావు చదువు
యస్. యస్. యల్. సి. తో పట్టం. కొవ ఫారిం పరీక్ష
ప్యాసయిన కోజున ప్రసాదరావు అన్నం వర్గం—
“అక్కాయ్, ఒక పైకిల్ కొనివచ్చే, స్కూలుకి పడ
వడం యాలినగా వుంద” అన్నాడు, జాఫ్ ముఖం
పెట్టి. అనసూయ వ్రులుని పట్టేస్తూ “దా సేకేరా,

అట్లాగే కొనుక్కొందువు గాని" అన్నది. ప్రసాదం
సోమం నూనెచేయించుకొను. సోమం నరం భార్య
ఆకలిపిని భర్త పక్కక తావటంవల్ల ఎప్పుడో కాని
ఆయనా అనూయ కలుసుకోవటం సంభవం కావటం
లేదు. అయితే సోమం నరం భార్యతో అనూయని
తెగపొగడి ఉండటంవల్ల, ఆమెకి ఏ ఇతర అనుమానాలకీ
తావు లేకుండా పోయింది. అనూయకి సోమం దర్శాకీ
పున్న పయోభేదం అన్ని అనుమానాలకీ పరిశోధంగా
పనిచేసింది. అనూయ సోమం దర్శాన్ని "మామయ్య
గారూ" అని పిలుస్తాది. ఆవేశ సోమం దర్శం నాన్న
చేస్తున్నప్పుడు, అనూయ - అత్తయ్యగారు అక్కడే
వున్నా - అత్తయ్య చెయ్యకుండానే "మామయ్యగారూ
బాబు ఒకపైకలు కావాలంటున్నాడు; పైకలు ఇస్తావు,
ఒకటి బేరంచేసి కొనిపెట్టురా!" అన్నది లాభంగా. సోమ
నుందరం పెద్దమనిషి సన్నిహిత్యం సన్ని "దాసకేసుమ్మా,
రెప్పొద్దన నుంతువు. పైకం ధరి కలుసుకుంటే నునాత
ఇద్దరుగానెలా?" అన్నాడు. అనూయ "మరిచిపోకండి"
అని హెచ్చరించింది.

ఉం

ఈ సమయం తేమిరెడ్డి నుండి ఎప్పుడప్పుడూ

అనూయ ఇంట్లోకి మకాం వేస్తున్నాడు. అత్తనా

ఏమంత బీదరైతు కాదనే చెప్పాలి. పని పన్నెండేకరాల
 సొంత వ్యవసాయమూ, అదైన కొంత కవులుకు పుచ్చు
 కొని వున్నదీ వున్నది. కాస్త పచ్చగాడన్న బాపతే.
 అనసూయ తరహా కాస్త పెద్దమనిషి తరహాదే! ఆమె
 మొదట్నుంచీ వున్నా, లేకపోయినా హుందాగానే
 ప్రవర్తిస్తూ వచ్చింది. శేషిరెడ్డికి ఆమె పెట్టినఖచ్చి కాస్త
 ఆశ్చర్యాన్ని కలిగించినా, అనుమానానికి ఆస్కారం ఇవ్వ
 లేదు. అతను మామూలుగానే ఒకరోజు సిగ్గూ చూసు
 కొని పదిగంటలవేళ వచ్చి తెలుపు తెట్టాడు. అనసూయ
 నిద్రమత్తుగా తెలుపు తీసింది. శేషిరెడ్డి “మిమ్మల్ని కష్ట
 పెడుతున్నానండీ” అని తనకు నొచ్చుకున్నాడు. అన
 సూయ చిరునవ్వు నవ్వి “అబ్బే. ఇదేమిటి నాయనా మీ
 కష్టం ఎన్నాళ్ళకీ తీర్చుకోలేను” అనేసి అతనికి భోజనం
 పెట్టింది. భోంచేస్తున్నంతసేపూ శేషిరెడ్డి కళ్ళు అనసూయ
 మీదే వున్నై. అనసూయ కూడా అతనివై పే చూచింది.

శేషిరెడ్డికి ధైర్యం చాలలేదు. బ్రాహ్మణ వితిం
 తువు, హుందాగా బ్రతుకుతున్నది. ఆమె ముస్తోందీ
 అంటే ఆ చూపు మామూలు చూసేనామో!! అనుకుని
 వసారాలో మంచంమీద నడుం పొల్పాడు. అనసూయ
 వాకిలి లోపలవైపు కిచ్చుని “నాయనా. అంతా
 కులాసా?” అని అడిగింది. ఆమె గొంతులోని పృథుత్వం
 శేషిరెడ్డిని ఒక్కమాపు వ్ర-పి.ది. ముచింమీద వెళ్ళిపో

పడుకుని “అంతా బాగానే పున్నారండీ మీ దయన”
 అన్నాడు శేషిరెడ్డి. అనసూయ అతని నైఖరిని పసిబట్టి
 వుండాలి. “నాయనా ఓ వ-చ కూపాయలు ఎల్లుండికల్లా
 కావాలి. బాబుకి స్కూలు జీతం కట్టాలిసోచ్చింది.
 డబ్బెట్లా కూడుతుందా అని చస్తున్నాను” అన్నది
 మెల్లిగా. ఆమె గొంతు “పూర్వ-గాను. మాధుర్యం
 గాను వినపడ్డది శేషిరెడ్డికి. “దానికేమండీ నేను తెచ్చి
 పెడతాలెంకి. మీకు ఇచ్చింది సడకండి” అన్నాడు అతను.
 అనసూయ శేషిరెడ్డిలో మాధుర్యం సంపాదించి “కాసిని
 మంచిదీళ్లు కావాలా?” అంటూ ఇచ్చి చూచుతో నీళ్లు
 తెచ్చి అతని ముచం తలపై పున పెట్టింది. మనక చీకట్లో
 శేషిరెడ్డి అనసూయ చెయ్యి సరదాగా పట్టుకున్నాడు
 ఏమయితే అయిందని. అనసూయ అతన్ని నిరాకరించ
 లేదు. శేషిరెడ్డి తెల్లారి తనవూపు పోయి గుంటలమీద
 వందకి వందన్నర పట్టుకువచ్చి అనసూయ కిచ్చాడు. అన
 సూయ డబ్బు లెక్కపెట్టి తీసుకుంటూ “చెల్లీయమంగువు
 గానిలే నాయనా, బాబుకి ఇంత అని” అన్నది మర్యాదకి.
 శేషిరెడ్డి తన హుందాకు లోయ రానివ్వటం, ఆమెకి
 ఇష్టంలేదు. దాన్నర్థం చేసుకున్న అతనుగూడా “అలాగే
 నమ్మా” అనేసి పోయినాడు.

అనసూయ తనవరకు ఖచ్చితంగానే న్యవహరిస్తూ
 వచ్చింది. ఆమెకి తన వయస్సింకా ఇరవై ఒక టీననే

జ్ఞాపకం బాగా వున్నది. తన భవిష్యత్తు, గౌరవము
 లోకుల నోళ్ళల్లోనే ఉండనే ఉంటుంది కూడా ఆమెకి బాగా
 తెలుసు. మరొక్కరికూడా ఆమెని జాగ్రత్తగా వుండ
 టానికి అవకాశ మిచ్చింది. తన తమ్ముడి పెళ్లి-పూర్వాయాదా,
 తన జీవితానికి ముడిపడి వున్నాయని ఆమెకు స్పష్టంగా
 తెలుసు. ఏమైనా తను చేస్తున్నది సీతీబాహ్యమైనదని
 ఆమె భావించినా, దాన్ని రెండు కారణాలచేత మాన
 లేకపోయింది. శరీరం అన్న తడవనాతి కోర్కెలు
 వుంటాయి. షాటిని నిరోధించటం మంచిదే కావచ్చు.
 కాని నిరోధించే జలం ముసలివాళ్ళ కన్నుల్లో ఇరవై ఒక్క
 సంవత్సరమన్న నింజని తనకులేదు. రెండోది - తన
 ప్రియులు తనని గౌరవంగా చూస్తూ తన ఆర్థిక అవస
 రాల్ని తీసుకున్నాడు. అంత డబ్బును తాను న్యాయ
 మార్గంగా సంపాదించడం చాలవరకు అసంభవం, అసా
 ధ్యమూను. తన దృష్టి మేరలో ఎవరూ కష్టించి కట్టిన
 మేడలు ఎక్కడా కన్నించలేదు! అసహాయ తనకి తను
 ధైర్యం చెప్పకొని మామూలుగా వుంటూవచ్చింది.

అవధాన్లుగారి సలహా, సోమసుందరంగారి అండ,
 ఇరుగుపొరుగువారి సాయమూ, ఆమెకి యథా ప్రకా
 రంగా లభిస్తూనే వున్నాయి. ఆమె గర్భాభివృద్ధి ఆమెని
 మూడు నిమిషాల్లో తప్పు పట్టివుంటుంది లోకం. కాని

అనసూయ గుణం మంచిది. నోరు మంచిది. ఆమెలో జీవ
 కారుణ్యంకూడా ఆమె ప్రవర్తనల్లోని లోపానికి ఒక
 కారణమని చెప్పవచ్చు. ఆమె బయటవున్న మూడు
 రోజులూ సోమసుందరంగారి భార్యే ఇంత వ్రడకేసి
 పడేసేది. సోమసుందరంగారికి పిల్ల పుట్టినప్పుడు ఏదో మైల
 వచ్చి బారసాల ఆగిపోయింది. మళ్ళీ నెలరోజులకి పుట్టిన
 రోజులరాటికి బారసాల చేసుకునే ప్రయత్నాలు చేశారు.
 తలపెడితే డాబుసరి కేంతక్కవ? బారసాలకి చుట్టాలు,
 స్నేహితులూ దాదాపు పాతికమంది వచ్చారు. ఇట్లా
 పెత్తనమంతా సోమసుందరంగారు బతిమాలుకొని అన
 సూయ నెత్తిన పేశాడు. ఆమె కాసేపు వద్దన్నా చివరకి
 వచ్చుకున్నది. అప్పుడు మరి-రేపు తన యిట్లోనూ శుభా
 శుభాలు వస్తాయి, తనకు పదిమందికో అవసరంవుంది అను
 కున్నది అనసూయ. బారసాల ఇల్లంతా గంధంవారనతో,
 మల్లెపూలతో, ముత్తైదుపులతో కళకళలాడింది. అన
 సూయ జరీవున్న తెల్లచీర వచ్చుకుని, పెత్తనం చేస్తున్నది
 లోపల. ఆమె బైటికి రావడానికి వీల్లేదనికాదు - ఆమెకే
 ఇష్టంలేక రాలేదు నలుగుల్లోకి. ఆమెకి ఆ వేళ్ళల్లా తన
 పెళ్ళినాటి సరదాలు జ్ఞాపకంవచ్చి కాస్త విచారం
 వేసింది కూడాను. ప్రతిముత్తైదుదావా ఆమె స్వగృహం వెళ్ళి
 పలకరించి వచ్చేవాళ్ళు. మగవాడు దూరానవుండి,

ఆమె ఎవరో తెలుసుకోవాలని కుతూహలం కనపర్చారు.
అనసూయని ద్వేషించేవాళ్ళేవరూ పరని చెప్పనచ్చు.
అందుకు కారణం చెరికటం అనవసరం.

2

ప్రసాదరావు చదువులో ఎంతచురుకో నాజూకు
లోనూ అంతే ఘటిస్తాడు. వాడు స్కూలుకు వెళ్ళే
దారిలో ఒక పూర్ణిలు వుంది. అందులో పదిహేనేళ్ళ
మ్మాయి మంచి అంతుగా, కాస్త చలాకిగా అల్లరిగా
కనపడ్డది ప్రసాదరావుకి. ఒకరోజు ప్రసాదరావు నస్తు
తహా అందుగా నీలుగా ఉంటాడు గనుక ఆ అమ్మాయిని
ఆకర్షించగలిగాడు. పది పన్నెండురోజులు ప్రదక్షణలు
చెయ్యగా ప్రసాదరావుకి ఆ అమ్మాయి సంగతులు తెలి
సినై.

ఆ అమ్మాయి పేరు సీత. ఇంకా పెళ్ళికాలేదు.
వాళ్ళనాన్న బీక స్త్రీడదుగురూస్తా. ఇంటనెంతా గంపెడు
సంసారం. అందువల్లనే సీత పెండ్లి పొయిదా పడుతూ
వచ్చింది. ఇన్ని విచారాల్లోకి వెళ్ళినా ప్రసాదరావుకి
ఇంకా మనస్థిమితం కదురలేదు. ఎందుకంటే ఆ అమ్మ
యిని పలకరించి ఏదో ప్రేమ సామాజ్యము కర్మవ్రాసుని
అతనివూహ. పదిహేనోరోజున సీత దొడ్డిను ద్వారా

నిల్చుని ఉండగా ఆ వీధి హెన్రుశక్తులలో సైకిల్ పోవ
 టానికి వీలేకపోయిగా, ప్రసాదరావు శ్రమతో అత
 వస్తూ ఆమెనిచూచి అకారణంగా సైకిల్ ఆపాడు. నీత
 గిరుక్కున ఇట్లోకి సారిపోతున్నది అరుకుంటూ మెల్లిగా
 నడుస్తున్నప్పటికీ, అదేమీ జరక్కపోగా, నీత ప్రసాద
 రావుని పిలిచింది సైకిల్. ప్రసాదరావు సైకిల్ని రోడ్డు
 మీదే వదిలి చప్పున ఒకసారి చుట్టూచూసి ఆమెనగ్నికి
 వచ్చాడు. తనవా ఒకరినొకడు పరిచయం చేసుకుని
 మాట్లాడటానికి వీలు ఎప్పుడూ ఉండదు గనుక లేఖలు
 వ్రాసుకోవచ్చునని : ఉంటేనే చేసుకుని ఇద్దరూ విడిపోయి
 నారు ఆ రోజుకు. ఎక్కడినుంచి ప్రసాదరావుకి ఇంకో
 ఖర్చు, ఇదినరకటి ఖర్చులకి పోడైంది. నీత ప్రసాదరావు
 దగ్గర రూపాయి, రెండూ తీసుకోటం మామూలైంది
 అప్పుడప్పుడూ. ఏంటేస్తుంది సరిగ్గొట్టు సంసారమాయె!
 కాని నీత ప్రసాదరావు దగ్గర తనను పెళ్ళాడుతానని
 వాగ్దానం చేయించుకున్న తరువాతనే రూపాయి తీసు
 కున్నది. ప్రసాదరావుకి పెళ్ళంటే ఏమటో తెలియకపోలేదు.
 పద్దెనిమిదేడ్లవాడికి లోకం సరిగా తెలియకపోయినా
 అస్పష్టంగా గోతులూ మెట్టలూ ఏవో తెలుసుకో తగి
 నంతగా తప్పక తెలిసివుంటుంది. నీతనో పెళ్ళి చేసు
 కుంటాను అని ప్రసాదరావు వాగ్దానం చేసేరోజున

అతనిలో నీత సౌందర్యమే ప్రధానంగా పనిచేసింది.
 అతనూ మనిషే. పైగా చదువుకుండున్న మనిషి! అతను
 నీతను ప్రేమిస్తున్న సంగతి నీత తలినందులకు తెలిసి
 గూడా వ్రాసుకున్నాడు. తాము వరుణ్ణి ఎట్లాగూ తేలేక
 పోబట్టన్నీ, కూర్చున్నా మంచివరుణ్ణే వరించబట్టన్నీ. ఒక
 రోజున ప్రసాదం నీతతో చేతులుకలిపి మాట్లాడుతూ,
 “నీతా, ఇంకా భయమెందుకు ! నేను నిన్ను ఇంకె
 పన్నీ పెండ్లి చేసుకోనుగదా !” అన్నాడు నరాల బాధ
 కొద్దీ. “నీత” చలంగారి పుత్తకాలేమీ చదవలేదు గనుక
 ఆమెకి మగవాళ్లు మోసం చేస్తారనే అభిప్రాయంలేదు.
 తలొంచుకుని “భయంకాదు. పెళ్ళి చేసుకున్న తరు
 వాతే...” అని వ్రాసుకుంది సిగ్గుగా. ప్రసాదరావు ఆమె
 భుజంమీద చెయ్యిపేసి “ఇయ్యమాడు నీతా ! అవన్నీ
 పూర్వార్థాచారాలు, వాటిని ప్రేమించుకునే మనం లక్ష్య
 పెట్టకూడదు. ఎట్లాగూ నువ్వు నాదానివి. ఇక అను
 మానమెందుకు ?” అన్నాడు తనుచదివిన ఆధునిక నవ
 లల్లోవీ, చూచిన సినిమాల్లోవీ, భావాల్ని క్రోధికరించి.
 నీత ఆవేశానికి వప్పుకోలేదు. పది రోజులవరకూ ఆమె
 ఈ సంభాషణవస్తే ఇట్లా పనివుదని పెళ్లికోయేది.
 ప్రసాదరావు మాత్రం మగవాడు కాదూ ? స్త్రీకున్న
 ఓర్పు అతనికి ఎలా ఉంటుంది ? ఒకరోజు పొద్దుకూకిం

తర్వాత నీతని కలుసుకొని ప్రసాదరావు ఆమె ఎట్లాగూ
అరిపదన్న ధైర్యంకొద్దీ ఆమెను కావించుకున్నాడు.
నీతగూడా చేసేది ఏవిగాలేక అదినరకే ప్రసాదరావు
చేసిన వాగ్దానాన్ని జ్ఞప్తికి తెచ్చుకుంటూ “ప్రసాదం,
నన్ను తప్పక పెళ్ళిచేసుకుంటావు కదూ?” అని అడిగి
ప్రసాదరావు కాగిట్లో ఉండిపోయింది. ఇది జరిగిన రెండు
నెలలకే ప్రసాదరావు పై చిహ్నాలని మెడన్ వెళ్ళి
పోయింది. నీతగో చెప్పాడు. నీత గోలపెట్టింది. “నెల
వ్యవధి ఎట్లాగూ ఉందిగనక పెళ్ళిచేసుకునే ఎందుకు
పోకూడదు?” అని ఆమె ప్రసాదాన్ని నిలదీసింది.
ప్రసాదరావు ఆమెకి కాస్త ఉపశమనం మాటలు చెప్పి
మదరాసు వెళ్ళిపోయాడు.

౯

ప్రసాదరావు మద్రాసు వెళ్ళి తరువాత అన
సూయకి వాడి పెళ్ళి దిగులు సట్టుకు వేధించసాగింది.
కుర్రాడు-మద్రాసులో ఏ లేడీనన్నా మరిగితే కష్టంగదా
అని ఆమె లోలోపల బాధపడి అవధాన్లుగారిగో చెప్ప
కున్నది. అవధాన్లుగారు వధువు కోసం తిరిగేసత్తా లేక
“అమ్మాయి మాన సోమసుందరంగారిగో గూడా చెప్పు.
నా స్థితి చూస్తున్నావుకదా? పయస్సు ఎళ్ళుతున్న

కొద్దీ, ఎందుకూ సనికి గాకుండా పోతున్నాను” అన్నాడు కాస్త దిగులుగానే. అనసూయ గూడా ఆయన్ని అర్థం చేసుకొని “అవునులే గాబాయి, నువ్వేం తిరగ్గలవులే! సోమసుందరంగారితోనే చెబుతాను” అని, “అయితే బాబాయి. మిగతా వ్యవహారమంతా నువ్వే సడపాలినుమా!” అన్నది. అవధాన్లు గారు కాస్త ఆత్మోన్నత్యంతో నవ్వి “నానికి నువ్వు చెప్పాలా అమ్మా! మన ఇంట్లో పెండ్లికి ఒకడు పిలవాలి గనకనా!” అన్నాడు. అనసూయ అవధాన్లుగారి సలహా ప్రకారం సోమసుందరంగారితో చెప్పింది. సోమసుందరం గారు మేడకట్టే పనిలో తీవ్రంగా నిమగ్నులై ఉన్నప్పటికీ “వానికేమండీ! మా బంధువుల్లోనే చాలామంది పిల్లలున్నాడు; కనుక్కుని చెబుతాను” అని హామీపడి, నెంటునే కార్యక్రమంలోకి దిగాడు. అనసూయకు బతుకు తీరినట్టనిపించింది.

నాలుగు నెలలు జరిగింతర్వాతగాని వధువు దొరకలేదు. సోమసుందరంగారు మంచి పట్టుదలతో పనిచేసి, చివరకు తన బంధుకోటిలోనే ఒకపిల్లను వెతికి పట్టుకున్నాడు. వధువు కుదరటం వియ్యగకుల వినరాలు అన్నీ అనసూయ ప్రసాదరావుకి వ్రాసింది. ప్రసాదం ఉత్తరం చూచి సంతోషించాడు. కారణాలేం? కాబోయ్యే మామ మంచి ఆస్తిపరుడూ, పలుకుబడి కలవాడు. పిల్ల

కూడా కంటికి బాగానే ఉందని అనసూయ రాసింది.
 కనక తనరొట్టె నేతిలో పడ్డదని ప్రసాదరావు ఫోని చే
 టంలో తప్పేమిటి? ఐతే ప్రసాదరావు సీతమాళే మంచి
 పోయినాడనటానికి వీల్లేదు. మదరాసు వచ్చిన కొద్దీ
 పట్టంయొక్క అందచందాల్లో లీనమై కొన్నాళ్లు ఉండు
 పునే మరిచిపోయాడు. తరువాత ఒక్క-క్కటే భావకం
 తెచ్చుకున్నాడు. అట్లాగే సీత విషయం కూడా స్మృతికి
 వచ్చింది. దీనికితోడు సీతదగ్గర ప్రసాదరావు అద్రుసు
 ఉండబట్టి ఆమె చాలా ఉత్తరాలు కూడా రాసింది. ఆ
 ఉత్తరాల్లో మొదటిదాన్ని మార్కెట్లో సొంతం చేసినాడు
 ప్రసాదం. మామూలు కుటుంబంలో పుట్టి పెండ్లి
 చేసినాడు కూడా తెక్కునైన సీత వ్రాసిన ఉత్తరాల్లో
 ప్రసాదరావు చేదావును-టున్న అందులో పెన్సిల్, కిట్స్,
 బైరన్ వంటి ఆంగ్లకవుల ప్రణయ కేథులు చేదావున్న
 యువకుడికి కవిత్వం కనిపిస్తుందా? రక్తం ఉంటుందా?
 అయితే సీత ఉత్తరాల్లో ఒక్క విషయం ప్రసాదాన్ని
 కలవరి పెట్టింది. ఆ అమాయక బాలికను తను అనుభ
 వించి కలిగించి పచ్చిన గర్భం నిరంతరం పెరుగుతున్నది.
 ఎట్లాగయినా తనని పెళ్ళిచేయమని ఒడ్డెక్కిందని ఆమె
 ప్రతి ఉత్తరంలోనూ బహిరంగముగా వ్రాసింది. ప్రసాదం
 యీ విషయాన్ని తోటి స్నేహితులు గానీ పరామర్శ చేయి

పరిష్కారం సూచించమని అడిగాడు. తననికేం తెలుసు
 నీతిబాధ? అసలు పురుషుడికి స్త్రీ బాధలుగాని, బాధ్య
 తలుగాని తెలుస్తాయి గనకవా? గోవిందరావు “పోనియ్య
 వోయ్, డామిట్... ఇల్లాంటి వాటిని లెక్కచేయట
 మేమిటి మనం?... ” అనేశాడు. ప్రసాదరావు ఆ
 తర్వాత ఆ సభాపణే తేలేదు. తెచ్చే అవసరంగూడా
 కలగలేదు.

పెళ్ళి ఉత్తరం వచ్చినరోజున అకస్మాత్తుగా నీతి
 జ్ఞాపకంవచ్చి, ప్రసాదం లెక్కరవ్వ ఆలోచించి మళ్ళీ
 మామూలు ధోరణికి వచ్చేశాడు. అక్కయ్యకి తన
 సమ్మతిని తెలియజేస్తూ ఒక ఉత్తరం వ్రాసి పోస్టులోపడేసి
 స్నేహితులకి కలలాసాగా టీ పార్టీచేశాడు ఆ సాయంత్రం.

ఉ .

మహిమగాలుగా అస్తోడప్పుడు సమావేశమయ్యే
 లోకం ఆవేశగూడా సోమసిందరం. రి అన్యక్షతన
 (‘అం’ ప్రకారంగాదు) దీక్షితులుగాలెట్లో సమావేశ
 మయింది. ఈ సమావేశాన్నే ‘సంఘం’ అనొచ్చు;
 లేదా ‘లోకం’ అనొచ్చు; ఈ సమావేశానికి అంగు
 సభ్యులు హాజరుకానక్కరలేదు; అవకాశగూడాను. దీక్షి
 తులు, అవధానులు, సోమసిందరం నుంచి ఏకంగా
 కుచ్చుని వ్రాళ్ళోవాళ్ళ ప్రవర్తనలకి ఎదా, రాబడి

ఖర్చులమీదా తర్కాలూ, చర్చలూ సాగిస్తుంటారు
తమలపాకులు నములుతూ. దీక్షితులు నెలలతరవాత
అడగాలని లోపల ఆలోచిస్తున్న ప్రశ్నని బైటపెట్టాడు.
“ఏమండీ సోమసుందరంగామా, కరణంగారి దేపాటి ఆత్మ
ఏమిటి? చాలా విరివిగా ఖర్చు పెడుతుందా అమ్మాను”
అని అడిగాడు.

“నేనూ అదే అడగాలను కుంటున్నానోయ్”
అన్నాడు కళ్యాణసుందరంగామ.

“అస్తికేం, నిక్షేపంలాంటిది మూగాణి, అరెక
రాలు ఉంది. ఇంకో భాగానికి నేనే ముద్దెప్పిహాహా
యలు ముద్దుజెబుకున్నానాయ్, వద్దాకే లోటూ!”
అన్నాడు సోమసుందరంగామ.

“అరెకరా లేటయ్యా?” అని ఆశ్చర్యం వ్యాప
బోశాడు దీక్షితులు.

అప్పటిదాకా పూకున్న అడధాన్లుగారు “ఏం
అట్లా ఆశ్చర్యపడ్డావు? వాళ్ళి ఏమైనా ఖర్చుపాస్తా? నాకు
శేలయకు డా చిల్లి పన్ను ఖర్చుచేయడం అసహ్యం”
అని సనాధించాడు, ఆయనకు శేలపిండం వదిలం.

“వా కే, ఎంత పొడవుగా ఉంటుందో ప్రశ్నించే ?
అవిడ విల్లాడి గోతున ని ఉంటే ప్రమాదం వచ్చుతుంది”
అన్నాడు సోమసుందరంగామ.

సంఘం తరువున సమావేశమైన సభ్యులు
 సంకల్పిస్తే కో సమావేశాన్ని పూర్తిచేశారు. ఆవేశరాత్రి
 అససూయతో మాట్లాడుతూ “సన్న ఏ మాత్రమూ
 ఆక్షేపించడానికి వీలులేకండా చేశాను. అయినా నీ
 తెలివితేటలు సామాన్యమా?” అని తననుతాను
 మెచ్చుకుని అససూయనీ మెచ్చుకున్నాడు. అససూయ
 కాసేపు వ్రాసుకుని “అక్షాంశం మావర్యగానూ, డబ్బు
 వుంటే మాట్లాడే వాడుకూడా జంతుతాడు నువ్వూ”
 అన్నది విజయగర్వంతో.

“బాగా అన్నావు!” అని సోమసుందరం ఆమెని
 ఒక క్షణం ఆనందంగా చూచి “అయితే అససూయా,
 మా మేడక్కున ఒక ఆకుంబాతిక బాబా అమ్మకానికి
 వచ్చింది. నీ పేర కొనమంటావా? ఒక చోట కలసి పడి
 పుంటాం.” అని అడిగాడు.

“కొన్నాద్దంటానా? తమ్ముడికి వెళ్ళు మల్లాబల్లా
 వర్పడితే ఈ కొంప వాడికే దరిపోతుంది. అగలు ఇదంతా
 వాడిని! నాకుమాత్రం ఓ బానెడు కొరవ ఉండొద్దూ?”
 అన్నది దూరాలోచనతో.

“అయితే కొనేస్తాను.” అని అససూయ సంతోషం
 పడ పరమించాడు.

ప్రసాదరావు పెళ్ళికి అన్ని ఏర్పాట్లు జరిగిన.

కన్యాదాత కట్నం వెయ్యిన్నూట పదహార్లు, మిగతా
లాంఛనాలూ ఇవ్వటానికి వప్పోటమే కాకుండా అన్ని
డికి రు 150/- ల రిస్కువాదీ కొని స్వచ్ఛాసిక అంగీకరి

చాడు. పైగా ఒక బ్యాంకులో డిపోజిట్ ఇవ్వమనినాడు.
ఇదంతా సోమసుందరాగారి సలహాపడినట్లు కలిగిందే.

ప్రసాదరావు బి. ఎ. పూర్తిచేసి కాని, డిపోజిట్ చేయ్య
నసటంవల్ల ఆ యేర్పాటు తాత్కాలికంగా నాయిదా

పడ్డది. పెళ్ళి పదిరోజులుందసగా ప్రసాదరావు మదరాసు

నుంచి వచ్చాడు. అనసూయ చేయవలసిన అర్హతను

మంతా చేస్తున్నది. స్నానకానికి ముందు స్నానానంద

వ్రతం చేసి పరిచయులందరినీ భోజనానికి పిలిచింది. ఆరుదరు

పెద్దలూ వచ్చారు. భోజనాల మ్యూక అదహా ప్రసాద

రావుని ఆశీర్వాదించారు. అసభాన్లుగారికి కరెండంగా

జ్ఞాపకంవచ్చి కాస్త ఇది అనాడు. అనసూయ

చూసుగా కళ్ళు తుడుచుకున్నది. ఈ సంవత్సరం ఎప్పుడో

ఒకప్పుడు స్నేహితుని ప్రేమ వల్ల అంతా మరణించి

దువూ విమే విన్నావురా! ఆ కామేశ్వరివల్ల ను తుం

సీత లేదా?...” అన్నది. వినే ఆమె “అ...అ...
 అవును స్త్రీడకు గుమాస్తా చేస్తాడుగదా శేషయ్య
 గాదు...” అని కుతూహలంగా అన్నది. “ఆ ఆయన
 కూతురే... నిన్న రాత్రి బావిలో పడిందట!” అన్నది
 మొదటి ముత్తయిదువ. రెండో అవిడ ముక్కుమీద
 వేలేసుకుని ‘ఎందుకు?’ అని అడిగింది. “ఏమోనమ్మా
 ఎవరికి తెలుసునమ్మా? కాలుజారి పడిపోయిందను
 కుంటున్నారు” అన్నది, మొగటావిడ. ఈ విషయం అట్లా
 పాకీ, అట్లాపాకి ప్రసాదరావు చెవిసపడ్డది. రెండు నిమి
 షాలపాటు అతను మానంగ ఉండిపోయినాడు. బహుశా
 సీత ఆత్మశాంతికి ప్రార్థన చెశాడేమో! ఇ కెవ్వరికీ ఈ
 సంగతి తెలియనందువల్ల ఏ గల్లంతుం కా లేదు.

పెళ్ళి, కన్యాదాత కి, ట్లో జరిగింది- ఐదురోజులూ
 చక్కగా, దర్జాగా చేశారు ఉన్నవాళ్ళుగనక. ప్రసాద
 రావుకి పెళ్ళి పీటలమీద ఉన్నంతసేపూ, సీత కూపం తన
 ముందు నిలుచున్నట్టేవుంది. అతను దరికావాలి, భూతాయీ
 ఉన్నాయంటే సమ్మేవాడు కాదు. అయిగా లోపల
 లోపల పీడిస్తూన్న తన అధర్మమిట్లా కనిపిస్తున్నదని
 గుండె గాయిచేసుకుని మామూలుగా ఉండిపోయినాడు.
 ప్రసాదరావు తనపాపానికి తరే ఏ శిక్షాల్ ని తెలిసి
 వ్యక్తి. ఏంచేస్తాడు? పెద్దమ్మ మిగా ఇచ్చుకున్నాడు. కిన్నీ

కథార్లు పుచ్చుకుని బహిరంగంగానో, దొంగతనంగానో
 ముసిమిసి ఇంకి ముద్దాయి అయితేతప్ప, ఎవర్నీ శిక్షించ
 లేని సంఘనీతికి, నీత ఎండినకు చచ్చిందో విచారించే
 వ్యవధి ఎట్లా ఉంటుంది? ఒకవేళ ప్రసాదరావే ఆమె
 మరణానికి కారణమని ఈ నిర్ణయ సంఘానికి తెలిసినా
 “ఆడది తొందరపడితే ఈ కౌన్సిల మగవాడేమి చేస్తా
 డేమిటి?” అంటుంది కాని, ప్రసాదరావుమీద పేలు
 కదపగలదా? అందుకనే ప్రసాదరావు మామూలుగా
 ఉండిపోయినాడు. అతను ఆ సంఘంలోని సభ్యుడై
 పతితున్ని శాసించే హక్కును సంపాదించాడు. ఎవరెట్లా
 నడవాల్సిందీ నిర్ణయించే హక్కుదారుడైరాడు!

ఎవరు దాచినా, ఏ పాపమయినా, ఎన్నోళ్ళో
 దాగడం అనసూయకు ప్రసాదరావుచేసిన ఘనకార్యమూ,
 అందునల్ల జరిగిన ఆత్మవిశ్లేష, పెళ్ళి అయిపోయి
 ప్రసాదరావు మద్రాసు వెళ్ళిన తరువాత తెలిసింది.
 ఆమె చిత్తోపల చాలా బాధపడ్డది. ఆమెకి చాలా
 కోవంగులా వా వచ్చింది ప్రసాదరావుమీద. “ఒరి ఏడి
 నోగపడ ! నోరూ వాయింలేని అమాయకపు స్త్రీని
 మోసం చేశాడే!” అని ఆమె నొచ్చుకున్నది. అయితే
 వ్యవహార ఏదోరకంగా ఆ ఆశ్చర్య అయిం తరువాత
 పరిష్కారమై పోయింది గానీ ఆమె మెదలకుండా వూరు

కున్నది. సీత విషయం ఇంతకన్నా ఏ మాత్రం పొక్కలేదు. దానికి కారణం ఆ దౌర్భాగ్యుడయిన స్త్రీడమగుమస్తా వూళ్ళోనుంచి లేచిపోవటమే. ఇదీ కొంతమంచిదే అనుకున్నది అనసూయ.

౧౧

పెళ్ళయిన రెండో వేటనే ప్రసాదరావు భార్య రాజ్యం కాపరానికి వచ్చింది. ఇంకో ఏడాదిపాటు చదువు ఉండటంవల్ల భార్యా భర్తలు ముద్రాసులోనే ఓ యిల్లు తీసుకుని కాపరం పెట్టారు. కాపరము ఇటు మామగారి డబ్బుతోనూ, అక్కయ్యపంపే డబ్బుతోనూ కళకల్లాడుతోంది. రాజ్యం చదువుకున్నప్పిల్లి. అందరిలోనూ తీసిపోయింది కాదు. భర్తను సంపూర్ణంగా ఆకర్షించిందామె. ప్రసాదరావుకి భార్యమీన అపారమైన అనురాగం వృద్ధి అయింది. అనసూయగూడా ఒక నెలరోజులు వాళ్ళతోపాటు ముద్రాసులోవుండి, ఇల్లూ వాకిలీ సరిదిద్ది ముద్రాసు నీళ్ళు సరిపడక తనవూరు వచ్చేసింది. ఆమె వూరికి పోయింటిరువాత రాజ్యం తనలోపల కుములుతున్న విషయాన్ని భర్తదగ్గర ఒక్కొక్కటే బయటపెట్టి నారంభించింది. ఒకనాడురాత్రి ప్రసాదరావు కలాసాగా వెన్నెల్లో పడుకొని సిగరెట్టు కాలుస్తున్న

పుడు రాజ్యం పక్కనే కూర్చుని “ఏమండీ ఈ సంగతి విన్నారండీ?” అన్నది. ప్రసాదరావు “ఏ సంగతి?” అన్నాడు నెమ్మదిగా.

“నెమ్మదిగా అడగండి. ఏ సంగతీ పట్టదు మీకు” అన్నది రాజ్యం విసురుగా తన తరవాయి ఉపాన్యాసానికి పునాదిని గట్టిపరుస్తూ.

“చెప్పరాదులే నన్ను చంపకపోతేనూ” అన్నాడు ప్రసాదరావు నెమ్మదిగానే.

“మీ అక్కయ్యగారు తనపేర రెండేకరాలు కొనుక్కున్నదట” అన్నది రాజ్యం ఆశ్చర్యం కలగ జేయాలన్న స్వరంకో.

ఏం కొనుక్కుంటే? అది నోరుకట్టుకొని దమ్మి డీలు మిగిల్చి కొనుక్కుంటూంది. మధ్య మనకెందుకంట? నువ్వేమో రాజ్యాలు పోగొట్టుకున్నదానిలా అయిపోతున్నావు” అన్నాడు ప్రసాదరావు మందలింపుగా.

“రాజ్యాలు పోగొట్టుకోవాలా ఏమిటి? మన బతుక్కికోడు. పరువుపోతే చాలదూ?” అన్నది రాజ్యం మూసివెరిచి.

ఈ మాట వినేప్పోకి ప్రసాదరావు గుండె ఆగింది ఒక నిమిషం. అతను అదివరకే పూర్వో వినివున్న గాలి

వాగ్దలవల్లి అనసూయ ప్రవర్తనమీద కార్త అను
మానంగా ఉన్నాడు. ఆ సంగతే చెబుతున్నదా మిటి?
ఇదిగూడా కొంపతీసి అనుకుని “పరువేమిటి” శోవట
మేమి? గూఢంగా మాట్లాడుతున్నావేమో సరిగ్గా
చెప్పి చావరాదా?” అని విసుక్కున్నాడు.

“నే నడిగితే అట్లాగే విసుక్కుంటారులే. మీ
అక్కయ్యకి ఆ డాబా, ఈ పొలాటూ, చేతికి గజాలు,
మెల్లో గొలుసుగా ఎట్లా వొచ్చినాయండీ? ఇంత డబ్బు కట్టి
దాట?” అని ఆశ్చర్యంతోనూ, ద్వేషంతోనూ శర్తని
తనవైపుకి మరల్చుకునే బుజ్జంపు స్వరంతో సలపిసింది
రాజ్యం. నిజంగానే సరసా రావు ఐమనిమిషాలు ఏమీ
మాట్లాడలేక పోయినాడు. తనవారితో మామూలు చూసేది,

“ఇంతకీ నువ్వేమంటావో చెప్పదూ!” అన్నాడు
తాత్కాలికంగా. తనయెదుటే అనసూయని తిప్పులుపట్టే
ధైర్యం భార్యకి వుండదనుకున్నాడు ప్రసాదం. కాని
రాజ్యం తెలివిగలది. విషయాన్ని కుండ పగలగొట్టినట్టు
అనకుండా డొంకతిరుగుడుగా బయట పెట్టింది. “ఆ సోమ
సుందరంగారి మేడపక్కనే ఇల్లుకొనడం దేనికండీ?
ఇంకెక్కడా ఇల్లు దొరక్కనా? మంచి చెడూ మాట్లాడా
లంటే అవధాన్లు గాదుండచే ఉన్నారాయె. ఆయన్ని
వదిలిపెట్టి సోమసుందరంగారే పట్టుకుని వేళ్ళాడ్తుండే,

మీ అక్కగారు ? నాకు చెళ్ళసిగ్గుగా ఉందండి, ఇదంతా
 "వింటే" అంటూ రాజ్యం ఇక్కడికి చూసింది, తన ఉప
 దేశం పనిచేస్తోందా, లేదా అన్నట్టు. ప్రసాదరావు ఏమీ
 మాట్లాడలేక పోయినాడు. అసలు శిల అయిపోయినా
 డనవచ్చు. అతనికి తన గత జీవితమంతా ఒక్కసారి
 సినిమాలా జ్ఞప్తిగోళించింది. ఇన్నేళ్ళబట్టి తనకింక
 అయినఖర్చే పది పెన్నెంక వేయగలగొచ్చు. ఆపయిన
 తనపెళ్ళీ, అక్కగారు కొనుక్కన్న డాబా, పొలమూ!
 ఇంత ఆదాయం తమకున్న ఆరేకకాల ద్వారానే
 వచ్చిందీ అంటే ఎవరూనమ్మరు; తనభార్య తనని దెప్పి
 పొడవడంలో ఆశ్చర్యం ఏమిటి? అయితే ఇంత డబ్బునూ
 అక్కయ్య ఎట్లా సంపాదించిందీ... తెలుస్తూనేవుంది—
 రాజ్యం మొహాన అనలేదు. కాని - ఆమె ధ్వనిస్తూన్న
 దేమిటి? - అయితే ఇదంతా నిజమా? అకారణంగా
 సోమసుందరంగాడు తమ ఇంటి భాగంలో ఇంకా అద్దె
 ఇచ్చుకుంటూ ఉండడానికి కారణం ఏమిటి, సొంతమేడ
 ఉండిగూడా?...

ప్రసాదరావు ఈ ఆలోచనలతో తలతిరిగి, మరు
 సటిరోజే మద్రాసుకుంది సొంతవూరు బయల్దేరాడు
 భార్యని తీసుకుని.

అకస్మాత్తుగా, ప్రసాదరావు ఒక్కడే పొద్దున బండికి రావటంతో అనసూయ ఆశ్చర్యపడ్డది. “ఏం బాబూ, రాజ్యంయేదీ? నువ్విట్లా ఉత్తరంముక్కన్నా రాయకుండా బయల్దేరి వచ్చావేం?” అని ప్రశ్నమీద ప్రశ్న వేసింది తమ్ముణ్ణి. ప్రసాదరావు ఒక్కదానికన్నా జవాబివ్వకుండా, మానంగా దొడ్లోకిపోయి, కాళ్ళు కడుక్కొచ్చి కూర్చున్నాడు. “ఏరా అట్లా ఉన్నావేం? దానికేమన్నా జబ్బుచేసిందా ఏమిరా, చెప్పరా?” అని అడిగింది అనసూయ కంగారుగా, తమ్ముడి పక్కనే కూర్చుని. “అక్కయ్యా” అని మాత్రం అన్నాడు. అనసూయకు తమ్ముడి గొడవేమీ అర్థంకాక, “ఏంబాబూ! ఏమిటో చెప్పరా? నాకేదో దడగావుంది, నిన్ను చూస్తుంటే!” అన్నది మరి ఖంగారైపోయి.

ప్రసాదరావు గుండెని కుదుకుబాటులోకి లెచ్చుకుని “కొప్పడకు అనసూయా నీకింత డబ్బు యెక్కడిది?” అని అడిగాడు నీరియస్ గా.

అనసూయ పిడుగుపడ్డా, అంత చలించేదికాదు. అందలోనూ, ఎన్నడూ పేరుకెట్టి పిల్లిఎరగని తమ్ముడు

పేరు పెట్టి పిలవడం, డబ్బెక్కడిపని అడగడం! ఆమె ఒక్క
క్షణం తమ్ముణ్ణి తేలిపారచూచి, పరిస్థితి అర్థమవుతున్నది,
మరుక్షణమే తన సహజమైన శాంతిగుణంతోకి మరలి
“ఇప్పుడా జిజ్ఞాస నీకు అకస్మాత్తుగా ఎందుకు కలిగింది
ప్రసాదం?” అని అడిగింది.

“నీకు ఈ డబ్బంతా ఎక్కడిదో చెప్పు ముందు ?
తరవాత నేను చెబుతాను నా జిజ్ఞాస సంగతి” అన్నాడు
ప్రసాదం, ఆమె శాంతమైన వైఖిరికి మండిపోయి.

తమ్ముడి కోపానికి అక్క వెరవదల్చుకోలేదు.
ఆమెకి భయంపోయి చాలా దేళ్ళయింది. “నీకు తెలీదూ
మనకి పొలాలున్న సంగతీ?” అన్నది ఇంకా శాంతంగా!

“ఆ పొలాల ఆదాయమే సంతానం ఈ
డబ్బంతా?” అని గర్జించాడు ప్రసాదం.

“కాక”

“ఊ! ఈ పదేళ్ళనుంచీ, నాకింద ఖర్చయిన పది
పన్నెండువేలూ, నీవు కొనుక్కున్న డాబా, పొలాలు,
అన్నీ పొలాలుంటే దొచ్చిన ఆదాయమేనని లోకం
నమ్మడంలేదు” అన్నాడు ప్రసాదం, ఇక ముసుగుతో
గుద్దులాట దేనికని.

“నువ్విప్పుడు లోకం తరపున వకాల్తా పుచ్చుకుని
వచ్చావా, నన్ను జమా ఖర్చులడగటానికి వచ్చావా?

శ్లోకబట్టి ఏంచేస్తున్నావు? పోనీ. తెలివి వచ్చింతగాతే నీ
 కిందనందలు ఖర్చవుతుంటే, పైడల్లా వూసుకుని ఇప్పుడే
 వచ్చావ్? ప్రసాదం, నీ బాపకోసమే నేను ఏం చేసినా!
 అది నీకు గుర్తు ఉండకపోతే నాకేమీ నష్టంలేదు.
 అయితే నన్ను నువ్వు ఇట్లా నిలవదీయటానికి నీకు ఏమీ
 హక్కులేదు గూడాను.” అన్నది అనసూయ నిక్క-
 చ్చిగా.

ప్రసాదం మళ్ళీ అరగంబసేపు ఏమీ మాట్లాడ
 లేకపోయినాడు. కాని అతనిలో పనిచేస్తున్న సంఘ
 మర్యాద వూకుకోనియ్యలేదు. “నీమీద నాకేమీ హక్కు
 లేకపోవచ్చును. కాని, నన్ను నువ్వు ఇట్లా అన్యాయమైన
 డబ్బుకోసం భివృద్ధి చెయ్యాలని నిన్ను ఎవరు బలవంతం
 పెట్టాడు? నేను ఏ మొహం పెట్టుకుని నలుగుర్లో తిరగ్గ
 లను? నా పరువూ, మర్యాదా మంటకలిసింతర్వాత ఈ
 బతుకెందుకూ? ఈ డబ్బెంద ప?” అన్నాడు ప్రసాదం
 కోపం, పశ్చాత్తాపం కలిసిన స్వరంతో.

“నా అన్యాయానికి అంతగా పశ్చాత్తాప పడేవా
 డివి, ఒక్కదానికి జవాబు చెప్పి. నేను చేసిందల్లా
 నావరకే వుంటుంది. దానివల్ల ఇతరు లెవరూ బాధపడరు.
 నువ్వయినా నాలో తెగ తెంపులు చేసుకున్నావంటే, చెడ్డ
 దాన్ని ఎలాగూ నేనే చెడిపోతాను. నన్ను ఆక్షేపించేదైర్యం

ఎవరికీ లేదని ఇదివరకే దుజునవ్యేవుంది. ఆ ధైర్యం ఏ
 ఒక్కరికీ వున్నా నీకు పెళ్ళయ్యేది కాదు. ఆ భయం నాకు
 లేదు. ఒకవేళ నీకువుంటే, నా దిగులు నువ్వు పడక్కర
 లేదు. ఎందుకంటావా ! రక్తపుర్ణవైనా, నేను అవినీతిగా
 ప్రవర్తించాను గనక. కాని...నువ్వు వెనక్కి తిరిగి ఆలో
 చించు. నీ మూలంగా ఒక నిండు ప్రాణం భావితో పడి
 విలవిలా తన్నుకు ఉచ్చింది. ఒక్క ప్రాణమా ? కాదు;
 తనలో ఒక శిశువునుగూడా తీసికెళ్ళింది. నువ్వేం
 న్యాయం మండిస్తున్నావని నన్ను ఆక్షేపిస్తున్నావు ?
 ఇప్పుడు పశ్చాత్తాపపడవలసిందేనో ఆలోచించు. నీకు
 ఎవర్నీ ఆత్మహత్యల పాలు చెయ్యలేదు, ఎవర్నీ మోసం
 చెయ్యలేదు. లోకం ఎరుగని దశలో వున్న పిల్లని
 మోసంచేసి, ఆమె ప్రాణం బలవంతంగా తీసినందుకు,
 నీకు శిక్ష ఏమిటి ? పైగా పైసంచ బుజాన వేసుకొని,
 మర్యాదస్తుడిగా, గౌరవనీయమగా తిరిగే నీకు, నేను
 అమర్యాద చేసినదానైనా నానుందా ?" అన్నది అనసూయ,
 కోపంతో మండిపోయి. ఆమె ఆపాదమస్తకము కోపంతో
 వొణికిపోయింది.

ప్రసాదరావు చప్పుత లేచి నుంచుని "నువ్వు
 పెంచి పెద్దవాణ్ణి చేసినందుకుగాను, నిన్ను ఏమీ అన
 కండా ఇక్కణ్ణించి వెళ్ళిపోతున్నాను. ఇక నీ యిష్టం"

ఇన్నే అనేసి, గబగబా ఇంట్లోంచి బైటోకివచ్చి మెట్లు దిగి
వెళ్ళిపోయినాడు. అనసూయ వాడు వెళ్ళినవైపు చూస్తూ
పిచ్చిదానిలా నిలబడిపోయింది. ఆకా కళ్ళనుంచి అప్రయ
త్నంగా కన్నీళ్ళు ధారగా ప్రవహించినై. రక్తస్పర్శ
ఎక్కడికీ పోతుంది ?

—★—

క్షణం లో స గం

ఒక దేశంలో తిరపతి పరపతి అని ఇద్దరు వేలువిడిచిన సోదరులుండేవారు. వాళ్ళిద్దరూ అఖండం చే. తిరపతి గారు విద్యా విజ్ఞానాల్లో ప్రపంచమంతా తే, పరపతిగారు సిరి సంపదలతో తులతూగుతుండేవారు. తిర తిగారికి ధనం శూన్యం; పరపతిగారు వేలిముడబాటు రాజకీయాలంటే వీశ ఎంతో? అని అడిగే రకం.

వీళ్ళిద్దరూ ఒకరి పొత్తు ఒకరికి గిట్టకుండా చాలా కాలం అతికారు. అయితే పరపతిగారికి కొంత కాలానికి ఎట్లా ఎక్కండోగాని కీర్తివ్యామోహం అపారంగా ఎక్కిపోయింది. దాంకో ఆయనకి రాత్రుళ్ళు నిద్రపట్టలేడు. అన్నం సయించలేదు. కీర్తి సుపాయించడానికి అడ్డమైన సలహాలు చెప్పేవాళ్ళు ఆయనచుట్టూ మూగారు.

అయితే పరపతిగారికి తిరపతిగారి జ్ఞాపకం వచ్చింది ఒకనాడు ఉన్నట్టుండి. తిరపతిగారికి ఎక్కడ లేని కీర్తి ఇట్టేవచ్చి వాళ్ళో పడిపోతుండేమిటా అని ఒక తుమైన ఆశ్చర్యమైతే తమ్ముడు తిరపతిగారు. ఆ

రాత్రే తన సొంతకారెక్కె ఊరిచివర కప్పులేని కొంజలో
కూటికి మాడుతూ కాపురం చేస్తున్న తిరపతి ఇంటికి
వెళ్ళాడు ఆయన.

పోతూనే “ఏం అన్నయ్యా! బొల్లిగా మన
యింటికి రావటమే లేదే?” అని కుశలప్రశ్న వేసి,
కొంత సంభాషణ అయిన క తన కాంక్షను చాలా
దొంక తిరుగుడుగా బైట పెట్టాడు.

అన్నయ్య తిరపతిగాను ఆలోచనచేసి జుట్టు రెండు
మూడుసార్లు పీక్కుని చివరికి “తమ్ముడా నువ్వు కొంత
కాలం “ప్రజాసేవ” చెయ్యాలోయ్. తర్వాత కీర్తి
దానంతట అదే వస్తుంది” అన్నాడు నిదానంగా.

తిరపతిగాను మొహం చిట్టించి, “ప్రజాసేవ”
అంటే అన్నయ్యా! డబ్బుకో కూడిన మాటగదా
ఎలాగ!” అని దిగులు ప్రకటించాడు.

“నీ కా దిగులక్కణ్ణెడోయ్ తమ్ముడా! నువ్వు
డబ్బెట్టి వ్యాపారం చెయ్యటం లేదు! రూపాయకి పావలా
చూసుకుని లక్ష లార్జించావు. అలా అదే “ప్రజాసేవ”
కూడాను. కొంత పెట్టుబడిపట్టి ఈ ‘వ్యాపారం’ మొద
లెత్తి చేశావు అంటే నీ రూపాయి రెండు రూపాయలై
తిరిగి వస్తుంది. పైపెచ్చు ఎంతో కీర్తికూడాను” అన్నాడు.

ఈ సలహాతో తన్నయ్యడై పోయిన పరపతిగారు
 “అలాగే చేదాం అన్నయ్యా! మీరు మా యింటికొచ్చి
 వుండిపోయి నాకు వెలుగు చూపించాలి!” అన్నాడు బతి
 మాతే గొంతుకసెట్టి.

విద్యావిజ్ఞానా లుండికూడా దరిద్రంతో కుమలి
 పోయి ఏడుస్తున్న తిరపతిగారు వెంటనే బస్సుకొని బైలు
 దేరారు.

*

*

*

అన్నగారి సలహా చేసుకు పరపతిగారు ‘సజా
 సేన’ ప్రారంభించారు. కాకీ హోటల్లు లగాయతు ముగిలి
 పాపులవరకూ కొత్తగా వె’ సే ప్రతిదాని ప్రారంభిత్స
 వమూ పరపతిగారే చేయిస్తాం వచ్చారు. ఇటువంటివాటిని
 ‘వార్తలు’ గా ఏ ప్రతికా స్వీకరించక పోవడం వల్ల
 వాటిని “ప్రకటన” రేట్లు స్వయంగా యిచ్చి ప్రకటంప
 చేసుకున్నారు. ప్రతి పెళ్ళి శుభ లేఖలమీదా “అభిమంద
 లతో” లిస్టులో పరపతిగారి పేరు చేరడం ఇప్పుడు సరి
 పాటయింది.

హోటల్ కలరా నుశూచీ వ్యాపించినప్పుడల్లా ఇాని
 టరీ యన్స్ పెక్టర్లతోపాటు పరపతిగారుకూడా వైద్య
 (వార్డు పిలువనక్కర్లేయి - చే) ప్రతినాళ్ళకీ ఇంకా క్య
 లేషన్లు చేయిస్తూ సలహా కీ పరిచయం అవుతున్న

2.11.15

పరపతిగారు రానురాను “ఇంకా ఆ పేటలో కలరా
రాలేదే! ఈ వూరికి ప్లేగు ఎప్పుడు వ్యాపిస్తుందీ!” అనే
చింతతో సైతం పడ్డారు. అన్నగారి ఆదేశం ఏమిటయ్యా
అంటే “ఎలాగో ముందు నలుగురికీ నువ్వంటే ఎవరో
బాగా తెలియాలరా తమ్ముమా” అని.

వూళ్ళోవున్న ఒక ఆస్పత్రిలో పరపతిగారి పేర
ఒక మంచం వేయించారు. స్ట్రాలో ఐదుగురు పిల్లలకి
రోజూ ఉదయం ‘పిండి’ పాలు పోసే ఏర్పాటు చేయిం
చారు. ఒక వేదాంత గ్రంథానికి మహారాజ పోషకుడుగా
జేరాడాయన. ఆవూరు మాంసం పూర్కెట్టును శివరాత్రి
నాడు ‘బంద్’ చేయించాడు గూడాను. ఒకరోజు జంతు
వధ మాన్పించాడు.

ఇలాగా పరపతిగారి కీర్తి రానురాను రోజురో
నినాగూడో దిన దిన ప్రవర్ధమానం కాసాగింది. చనిపో
తూన్న ఒక స్థానిక మానవత్రికకు ఆయన జీపి 3 చందా
దారుగా చేరి ఇంకో సంచిక వొచ్చే ఏర్పాటుచేసి ఆ
సంచికనిండా తన ఫోటోలు తన ‘ప్రదీపీనా తెత్పరతే’
మీద వ్యాసాలు వేయించుకున్నారు. ఆపత్రిక మరి రాలే
దు. ఆ సంచికతో సరి. అయితేనేం గాక ! ఎంత కీర్తి !

అన్నగారి సలహాప్రకారం జనరల్ ఎన్ఫీక్షన్
పోల్చొందామని పరపతిగారు ఆశించారు. ఎ. ఎల్. ఎ

గనక ఆయితే తన “ప్రజాసేవ” కొత్త పుస్తక తొక్కుతుందని ఆయనకి తిరపతిగారు నూరిపోశారు. “ఎం. ఎల్. ఏ. అంటే చదువు వూరితక్లదేదూ” అని ఎవరో ఆయన్నడిగితే - నాకు చదువురాదనేగా మీరు అనటం మా అన్నయ్య లేడు-ఆయన అఖండమేధావి గదా ! నా వెనక ఆయనంతటి వాడుండగా నాకేంటోలు ? అని అన్నాడు పరపతిగారు.

తిరపతిగారు రాసిచ్చిన ఉపన్యాసాలు విని భట్టి పెట్టి పరపతిగారు ప్లాట్ ఫారాలెక్కి ఉపన్యాసాలు వంచేస్తున్నారు. ఎక్కడైనా చూచుకుంటే ప్రాప్తింకు తిరపతి గారుండనే ఉన్నాడాయన.

ఎలాగో పరపతిగారు ఒక రూరల్ సయోజక వర్గంనుంచి ఎన్నికై ఎం. ఎల్. ఏ. అయి శాసనసభకు వెళ్ళాడు. సగటున ఓటుకు పదిరూపాయల వంతున డబ్బు మంచి నీటిప్రాచుర్యంగా ఖర్చయింది. అయితే ఏంకాక !

పరపతిగారు ప్రస్తుతం శాసనసభలో ఏనాడు ఏ విషయమూ ఎత్తక ప్రభుత్వ పార్టీని ప్రశ్నలతో వేధించకుండా ఏడాదిపాటుకాలం గడిపేశాడు. అందుకు ప్రతిఫలంగా మరుసటి తేదీన సంగ్రతివర్గం ప్రొద్దుల్లింకు బహుమతి - ఆయన్ని కర్ణాటక శాఖకు మంత్రిని చేశారు, ప్రభుత్వ పార్టీవాడు. సత్రికలన్నీ ఈ సయోజకానికి

హర్షం వెలిబుచ్చాయి. కారణం చదువు సందర్భంగా బాగా
 వూడి ఆర్థికశాస్త్రం కంఠ పుచ్చిన కొంత ఆర్థిక
 మంత్రులు ఖజానాలో సొమ్ము దొడ్డగోసన 'డైట్' కు
 అందకుండా 'ఓంఫట్' చేసి వుండడం వల్లనే. పరపతి
 గార్కి చదువు రాదుగనక ఆయనకి పిల్లలు క్లుప్తంగా, కుతం
 త్రాలూ తెలీవు గనుకనూ!

కాని జరిగిందదికాదు. ఈ చాటగాని మంత్ర వినక
 తిరపతిగా వుండినే వున్నాను. ఇన్నేళ్ళుగా ప్రజాసేవ
 వ్యాపారం పెట్టుబడికింద అయిపోయిన డబ్బు : ఎంతలుగా
 తిరిగి వచ్చేసమయం ఇదేనని గ్రహించా డాడన. అదీ
 గాక తిరిగి 'మంత్ర' సదవి రావటం మాటలా! పైగా
 తుమ్మితే తప్పు దగ్గితే అవిశ్వాస తీర్మానం అనే... ఈ
 రోజుల్లో. గాలి వాలుగా వున్నప్పుడే సరి చేసుకోటం
 మంచిది అని ఆయన విశ్వాసం.

తిరపతిగారు తిరపతిగాన్ని ఎంతయినా ప్రోత్స
 హించాడు. ఇతర శాఖల అమాత్యుల్ని చూసి గుండె
 దిటవు చేసుకోమన్నాడు. మంత్రినగ్గ మంతటా విరివిగా
 కన్పిస్తూన్న స్వపార్టీ స్వజన ఆశ్రిత పక్షపాతం, ధనకాంక్ష
 న్యాయరాహిత్యం, తనొక్క డిటో లేనపోవడం క్షమించ
 రాని దన్నాడు.

తెరివాత ఏమైందో చెప్పడ మెందురు? పరః తిగారి
'ప్రజాసేవ' పట్టుబట్టు పదింతలుగా తిరిగి వచ్చాయి.
కీర్తి దేశవ్యాపితంగా మారుమోగిపోయింది.

ఈ కింగా సరః తిగారి పని నిత్యకల్యాణం పచ్చ
తోరణంగా సాగి తున్నది.

మంత్రులు సారినా తిరపతిగారి ఆమెయ
ప్రజ్వలన సర తిగారికి ప్రత్యేకము సిద్ధిచూచే పుచ్చది.
ఒకసారి రక్షణభాగా త్రోవం వచ్చినప్పుడు తిరపతి
గారి సలహాతో సర తిగారి శాసన సభ్యుల్ని
మంత్రుల్ని-ప్రతిపక్షులనీ, వ్యక్తులుగాని విమర్శిస్తే ఆ
జన్మాంత కాటాగారశిక్ష విధించే శాసనం చేయించారు.
శాసనసభ్యు లందరూ ఏకగ్రీవంగా దీ చ్చామోదించారు.

ప్రచారశాఖ మంత్రత్వం సిద్ధించినప్పుడు పరపతి
గారు ఇంకో తెలివైన శాసనం ప్రవేశపెట్టి గెలిపించారు.
ప్రభుత్వ వ్యవహారాలన్నీ ప్రజల కంతుపట్టని ఒక పిశాచ
భాషలో నడిపించాలని శాసనం ఉద్దేశం. ఆ శాసనం
ముందుముందు పదిహేనేళ్ళలో ఆమలు జరుగుతుందని
ప్రభుత్వ స కల్పం. మొనటిమొట్టగా రైల్వే స్టేషన్లలో
పేర్లు పిశాచభాషలో రాయించారు.

ఇంతేగాక అదివరకువున్న రాజభాని సగరాన్ని దేశం మరొకమూల నాలుగు కొండలనధ్య స్థితియైనా దొరకని “నిరపాయకరమైన” ప్రదేశంలోకి మార్చారు.

ఇన్నీ బాగా సాగినై. ఇందులో ఇంకొక విశేషం ఏమిటంటే అదివరకల్లా నిర్భాగ్యుడూ ఆగర్భాపరిద్రుడూ అయిన తిరపతిగారు ఎలాగో లక్షాధికారి అయినాడు. నాలుగైదు పారిశ్రామిక గుత్తాధికార సంస్థలకు ‘గౌరవ’ పై రెక్కరుగూడా. ‘ఇదంతా పరపతిగారి చలనలే’ అని తేలియనివారన్నారు కాని నిజం పరపతిగారికే తెలుసు. తిరపతిగారులేనిదే పరపతిగారిదేమీ లేదు.

ఒకనాడు విశ్రాంతి సమయంలో శాసనసభా విశాలమైన లాబీలో పచ్చాల్లుచేస్తూ ఎన్నడూ ఏమీ అడగని పరపతిగారు తన పక్కనేవున్న తిరపతిగార్ని ప్రశ్నించారు అనుమానంగా. “మనది ప్రజాస్వామిక దేశం. మన ప్రభుత్వం మన ప్రజాస్వామిక సిద్ధాంతాల్ని గురించి లక్షలకొద్ది టన్నుల పుస్తకాలు అచ్చయింది ఇతర దేశాలకి ఎగుమతి చేస్తున్నామిగదా అన్నయ్యా ! మరి మన ప్రభుత్వాలు యెన్నడైనా ప్రజలలోనూ ఏమైనాచేసిన పాపాన పోయినై ? ఏమిటీ సిద్ధాంతాలు ?” అని ప్రశ్నించాడు.

అందుకు సమాధానంగా తిరపతిగారు పరపతి
గార్ని ఒకమూలకు తీసుకెళ్ళి “అడగవల్సిన ప్రశ్న
ఆడిగావోయ్ తమ్ముడా! మనది ప్రజాస్వామిక పర
తంత్ర వ్యవస్థ. వోటల్లు ఎల్క్ష నప్పుడు స్వతంత్రులూ
తర్వాత పరతంత్రులున్నా!” అన్నాడు.

పరపతిగారు “అరె!” అని నోరు తెరిచాడు.

వింత ప్రేమ

స్వతంత్రముల వెలుగుతున్న ఆరిపోయే దీపం మరణకాంతిలో, పడుకున్న పాంథులు మృతకమనకగా కనిపిస్తున్నారు. సున్నం రాలిపోయిన గోడలకి చేరగిల బడి కొందరు అనాథలు నిద్రరాని అయోమయ స్థితిలో ఉన్నారు. రాత్రి 12 కావస్తోంది. చీకటి ఆవరించిన గదుల్లోంచి గల్లంతుగా మూలుగు, రెండమూడు దెబ్బలూ వినవచ్చి నిశ్శబ్దాన్ని భగ్నంచేసివై. బైట పరండాలో పదుప్రతికి కిరీరాల్ని జేరవేసివున్న నలుగురు నాగరికులు అటూ ఇటూ పొర్లి “దొంగలు పడలేదు” అనుకున్నారు దిగులుగా. వాళ్ళలోంచి ఆ రహస్యంగా జేబులు తడుపుకున్నాయి. ఎడమ గోల గదిలోంచి గోల సర్దువణిగినట్లు నిశ్వాసలూ, స్వేదనలూ వినపడ్డాయి.

నలుగురు నాగరికుల్లో చిట్టచివరి పడుకున్న సుబ్బయ్య పక్కమీద లేచిపొయ్యి సిగరెట్ అంటించి నిస్వల్ప వెలుగులో లనపక్కం పడుకున్న కలట్రావుచు

ఉద్దేశించి “స్వతంత్రం గోల ఉండవచ్చు-కాదనను. కాని
అధికారాశ్రయాలూ-దాంకలెయ్యూ” అన్నాడు విసుగ్గా.

వెంకట్రావు నిద్రాశయ్యలో ఒకసారి వాళ్ళు
విగుచుకుని “అసలా గోలేమిటి? బహుశా ఏ జంటలదో
ప్రణయం కాదుగదా!” అన్నాడు ఆశ్చర్యం, హాస్యం
ధ్వనిస్తో.

సుబ్బయ్య ఉలిక్కి పడ్డాడు. ప్రణయమా!
దెబ్బలూ మూడుగులా ఏమిటి ప్రణయమేమిటి అని
తర్కిస్తో, “మీదంతా కేవలం, ఓక్కో వచ్చు వినిపిస్తో
వుంటే ప్రణయమేమిటి?” అన్నాడు.

“నేననుకున్నాను అంతే. కాకపోవచ్చు. ఒకవేళ
అయినా ఆశ్చర్యపడొచ్చి. అగత్యం ఉండదు” అన్నాడు
వెంకట్రావు, కృధంగా, ఏ అపరాధంనీ పురస్కరించు
కుని చెబుకోవడాతో మరి!

సుబ్బయ్య మళ్ళీ ఓక్కో-పోయి వాలునూ “ఏదైతే
ఎవడిక్కావాలిగానీ, దొంగనూ కాకపోతే సరి!”
అన్నాడు.

“నాన్నో” అని అయ్యే వెంకట్రావు సదుకున్నాడు
శాంతంగా.

సదినిమిషాలు నిశ్శబ్దంగా గడిచినై, గాలివిసుకుకి
దీపంకాంతి చీకట్లో విశ్రమించింది. భయాశూన్యమైన
చీకటి స్త్రీని ఆక్రమించుకుంది. మళ్ళీ ఆదే గది
లోంచి ఇదివరకుకంటే దారుణంగా మూలుగు, అర్థం
కాని తిట్లూ వినిపించినై.

ఈ ఆడన బైటనలుగురూ తప్పనిసరిగా లేచి
హింపున్నారు. వెంకట్రావు “ఏమిటది? ఖానీగాని జర
గటం లేదుగదా!” అని భయపడ్డాడు.

“ఏమైనా కావచ్చు” అన్నాడు మీసాలూ తలా
నెరిసిన ముసలాయన ఒకడు. సుబ్బయ్య తలాపునవున్న
శ్యాటరీలైటుతీసి ఎడంవేపు గదుల వాకిళ్ళమీద ప్రసరిస్తో
“ఎయి చూదాంపదండి. ఆడగొంతులావుంది” అన్నాడు.

మిగతా ముగ్గురూ జగేరు. కారణం వెనకటి
మూలుగుకి బదులు అన్యక్తంగా నవ్వులూ పుద్దులని
గుర్తుపట్టటానికి వీలయ్యే శబ్దాలూ వినిపడ్డాయి.

“చచ్చారా! పరమాత్మా. ఇది ఖానీకాదు
గాడిద గుడ్డగాదు. ఏదో ప్రణయమే. నిద్ర పోవగొట్టు
కోడం దండుగ” అన్నాడు సుబ్బయ్యకూడా. సమగ్రంగా
ఇక పిడుగులుపడ్డా లేవకూడదని శుభం చేసుకొని నిద్ర
పోయినారు.

అరగంట గడవకముందే నలుగురూ బూస్

చచ్చుశికి చీనకి తప్పుదికాదు. వాళ్ళు కట్టవెచ్చిచూచే
టప్పుడికి కాంతివంతమైన గ్యాస్ లైటు చేత ఎక్కడాని
ఇద్దరుపోలీసులూ, ఓ సబ్ ఇన్స్ పెక్టరూ ఎడంవేపు గదుల
ముందుగా నడుస్తున్నారు. సత్రం ఇక అన్నివిధాల నిశ్చ
యంగావుంది. సత్రంగుమాస్తా పట్టనర్థనాచార్యులు చిన్న
బాగ్ వాణుకులో వుంటే వాళ్ళవెనకాల నడుస్తూ
'గైడెన్సు' ఇస్తున్నాడు. సబ్బయ్య ఆత్రంగా లేచి వాళ్ళ
వైపుగా పరిగెత్తుకు వెళ్ళాడు. రెడవ గదివద్దకి వెళ్ళి
అదరూ ఆగిపోయినాడు. సబ్ ఇన్స్ పెక్టర్ నిశ్చయముగా
వూడమని అందర్నీ గంజ్జీవేసి తెలుపుమింద చెవిపెట్టి
పోయినాడు ఏమిటో. ఒకట రుంచున్న వాళ్ళకి
ఆమర్తా హెచ్చుకోంది. మళ్ళీ మూలుగు, అబ్బ-అబ్బ-
అన్న విషాద స్త్రీ స్వరం నిశితాత్రిని భయపెడుతున్నది.
నలుగురు నాగరికులూ ఒకరొకరిని సాభిప్రాయంగా
చూసుకున్నారు. "ఏం జరుగుతున్నది?" అందరి ఆమర్తా
ఇదే.

లోపల్నించి పుస్తున్నాన మాటలు వినపడ్డాయి.
ఒక అధికార స్వరం "ఎడవో... లేకపోతే చాపుతాను"
అంటోంది. ఇది మగస్వరమని తెలుస్తోనేవుంది.

“అమ్మయ్యా...వోదులు... చచ్చిపోతాను ...
నెత్తురొస్తోంది ... అమ్మో...” అంటోంది శ్రీ ధ్వని.
హృదయవిదారకంగా వినిపిస్తోంది బైటివాళ్ళకి.

సబ్ ఇన్ స్పెక్టర్ ఒక్కసారిగా అలెన్ పాస్ లో
నిలబడి “రేస్...” అంటో ఒకడుగు వెనక్కిపోతే తలు
పును ఒక్క తన్ను తన్నాడు.

గడియలు ఎప్పటివో వురాతనమైనవి గాత్రన దభే
లున ఊడిగోయి నలుపు బార్లా తెలుచుకు ది గ్యాస్
టైట్ వెలుగులో లోపల కుక్కమంచంమీద పడ్డవిమిది
పండ్లొమ్మి దేళ్ళున్న ఓ అమ్మాయి, ఆమె పక్కన 26,
27 ఏళ్ళు ఉన్న యువకుడూ విడువని వున్నారు. ఈ
గ్యాస్ టైటునీ మరుపుల్నీ మానేటప్పటికీ దాదాపు
సగ్గుంగా వున్న ఇద్దరూ చప్పున కాళ్ళక న ఉన్న
చుప్పటి కప్పుకున్నారు సిగ్గుతో.

ఈ దృశ్యం ఇన్ స్పెక్టరులో కొప్పాన్ని పురి రే
కొట్టింది. నాగరికాలు నలుగురూ స్థాభిచి రోయినా
క్షణం. కారణం, ఆ అమ్మాయి మొహం గంభీర అక్క
డక్కడ నెత్తురు వారికలు, చుప్పటి కప్పుతోక ముందు
రోమ్ము మీద కూడా ఇట్లాంటి మరక తే కన్పించినాయి.

ఏమో కోపమండో ఉన్న ఈ విమర్శ మాలలో
కుక్క మంచంమీద యువకుడు లుంగీ వొడుగుతూ బిగించు

— కొని మంచం దిగాడు. ఆ అమ్మాయి మాత్రం సిగ్గుతో,
ఎవరి వంకా చూడలేక దుప్పటి మొహానికి కప్పకుంది.

పరిస్థితి గ్రహించుకున్న సుబ్బయ్య గ్యాస్ లైట్
వచ్చుకునుంచున్న పోలీసును “ఒక్క రవ్వ బైకిపో, ఆ
అమ్మాయి...” అన్నాడు మెల్లగా. గ్యాస్ లైట్ తోటే
అందరూ బైటికి వచ్చారు. యువకుడు వెళ్ళి చూస్తూ
ఇన్స్పెక్టర్ ని వెంటాడించాడు.

దీపం కిందపెట్టి, గదిబైట ఆగాడు పోలీసు. ఇన్స్పెక్టర్
అధికార ప్రసంగంగా ఆ యువకుడి కాలర్
బలంగా చేత్తో పట్టుకుని ముందుకులాగి, “ఏం చేస్తున్నావు
ఆ అమ్మాయిని?” అని అడిగాడు భయంకరంగా గర్జిస్తూ.

తెచ్చబోతున్నాడు యువకుడు. అలాసాకి ఏమీ
అర్థం కావడంలేదు, ఆ పోలీసులు, ఈ పెన్షనరుషులు.

“చెప్పేయి...” ఒక్కటిచుచ్చుకున్నాడు చెంప
మీద ఇన్స్పెక్టర్.

దెబ్బతో ఎర్రబడ్డ చెంప తడుపుకుంటూన్న యువ
కుడి నోడూ వెదా... చుట్టూ నూచున్న వారికి చూపిస్తూ,
ఇన్స్పెక్టర్ “చూడండి, నోటి నుంచా ఎర్రగా రక్తం
ఎట్లా ఉందో” అన్నాడు. చూసేవాళ్ళకి వొళ్ళు ఝుళ్ళు
మంది. ఇండాక ఆ అమ్మాయి వంటి మీద చూసిన

నెత్తురు మరకలు జ్ఞాపకం వొచ్చినాయి సుబ్బయ్యకి,
సెంకట్రావ్వా! “రాక్షసుడు” అన్నాడు సుబ్బయ్య.

“ఆ అమ్మాయి ఎంత గోల పెట్టిందీ! వీణ్ణి నరి
కెయ్య!” అన్నాడు ముసలాయన.

“బానంజి, ఆ గోలకే నేను పోలీస్ స్టేషనుకు సరి
గెత్తాను” అన్నాడు ఆ అమ్మాయికి నానుభూతిగా పట్ట
వర్సనాచార్యులు.

ఇన్స్పెక్టర్, యువకుణ్ణి, చొక్కా పట్టుకుని మళ్ళీ
ఒకసారి గట్టిగా ఊపి “నీ పేరేమిటి?” అని అడిగాడు.
పక్కనే నిలబడ్డ పోలీస్ పెన్సిల్, కాయితం తీసాడు విన
రాలు రాయడానికి. యువకుడు భయవిహ్వాలూడై, సత్తిగా
పిగిలాడాడు. “సాంబశివరావు” అన్నాడు.

“ఓ...ఆ అమ్మాయి ఎవరు?” ఇన్స్పెక్టర్ కళ్లు
నిప్పులు కక్కుతున్నై! న్యాయరక్షకుడు గదా?

సాంబశివరావుకి బొత్తిగా మాట నోట రావటం
లేదు.

ఇన్స్పెక్టర్ విసుగ్గా, పక్కనే నుంచున్న పెద్ద
మనిషి సుబ్బయ్యను ఉద్దేశించి “ఆ అమ్మాయి నేను
పిలుస్తున్నానని పిలవండి, మా భయం లేదని చెప్పండి”
అన్నాడు.

సత్రంలో ఉన్న వాళ్ళు దాదాపుగా అక్కడికి చేరి
వున్నారు. గంభీరమైన సందడి ఆవరించుకుంది సత్రాన్ని.

సుబ్బయ్య గదిలోకి వెళ్ళకుండా బైట నిలబడి,
కాస్త మాటలకోసం తడుము లాడుకని, “అమ్మాయి
గారు, ఒక్కసారి ఇలారండి” అన్నాడు.

చీకటి గదిలోంచి ఆ అమ్మాయి మెల్లిగా బైటకి
వచ్చింది భయపడుతూ. ఏదామ అడుగుల మారంలో
నిలబడివున్న జనసమూహం ... ఇన్ స్పెక్టర్, ... ఆ
అమ్మాయి బాగా సిగ్గుపడినా ఆమెకు వెచ్చితేక నేల
చూపులు చూస్తూ నిలబడి పోయింది.

ఇన్ స్పెక్టర్ ఆ అమ్మాయి స్థితిని ఊహించుకుని
జనసమూహాన్ని తోసుకుని సాంబశివరావును లాక్కొచ్చి
ఆ అమ్మాయినుండు నిలబెట్టి, “వీడు ఎవరమ్మా? నిచ్చు
బలవంతం చేశాడు గదా?” అని అడిగాడు.

ఆ అమ్మాయి ఉలిక్కిపడి నాంబశివరావు కళ్ళు
ల్లోకి చూసింది జాలిగా, కాని మాట్లాడలేకపోయింది.

ఇన్ స్పెక్టర్ నిర్భరణగా, “నేను చెప్పలేదండీ?
వీడు కోగే...ఈ అమ్మాయిని ఎక్కణ్ణికో లాక్కొ
చ్చాడు...” అన్నాడు పెద్దమనుషులవంటక చుట్టూ.

ఆ అమ్మాయి మరింతగా కంఠాదు పడింది. సాంబశివరావు గాబరాగా, “చెప్ప నడనూ, చెప్ప” అన్నాడు మాట తెమిలి.

జననమూహం ఆశ్చర్యంగా చూస్తున్నారు.

ఇన్స్పెక్టర్ “చెప్ప, వీడె మా?” అన్నాడు కాస్త గట్టిగా.

“మా ఆయన” అంది తెలవొచ్చి.

జననమూహంలో పిడుగు పుట్టింది.

ఇన్స్పెక్టర్ సాంబశివరావు చొక్కా వదిలాడు. ఆయన మొహంలో కత్తివేయికి నెత్తురు లేదు.

*

*

*

సత్రంలో పోలీసులు నిష్క్రమించి నందువల్ల నిశ్శబ్దం అయింది. సాంబశివరావు కోపంతో పోలీసులు గుద్దుకుంటూ వరండాలో స్తంభాన్నానుకొని నుంచుని సుబ్బయ్యతో మాట్లాడుతున్నాడు. సత్రం గుమూ, క్షమా ర్పణపేడే చూపుపెట్టి ఏదామ అడుగు, దూరంగా నుంచున్నాడు.

“అదికాదండీ, నా పెళ్లాంతో సరసాలాడి తేనే పోలీసులకి కబురు చేస్తారండీ?” అన్నాడు సాంబశివరావు కోపంగానే.

సుబ్బయ్య నవ్వుతో “అది సరసమని నేను అనుకోలేదులేండి” అన్నాడు వ్యంగ్యంగా. సాంబశివరావు మొహం వివక్షమైంది.

వెంకట్రావు “సిగ్గు పడకండి. ఇట్లాంటి సరసాలంటాయని ఏదో ప్రస్తావనలో చదివేను నేను” అన్నాడు తాత్పర్యంగా.

సాంబశివరావు ఊరేం దొరికినందుకు ఉమారుగా, “మీరున్నా అది ఊరేం అండి, కొనినట్లుంది. నేనూ ఊరేండి-నా కప్పుకు ఎప్పుడూ అపేక్షిస్తాడేగా ఏనూ తెలియదు గొడవ” అన్నాడు.

“ఇద్దరూ సరిపోయినారు” అంటూ సుబ్బయ్య సవ్యామ సన్నగా.

“మరేనండి” అంటూ సాంబశివరావు మళ్ళీ తన గదిలోకి వెళ్ళిపోయినాడు. వెంకట్రావు “నేను చెప్పిందేదటోయ్, ఇదొకరకం ప్రణయమనీ?” అంటూ మళ్ళీ హోల్టాల్కు శరీరాన్ని జేరేశాడు.

స్వార్థపరుడు

షకీల్ విజయ రాఘవరావుగారి ఇంటలోకి మధ్యాహ్నం పది ఐదకొండు గంటల ప్రాంతంలో ఆ కుర్రాడు ప్రవేశించాడు. అతనికి దాదాపు పదిహేడే ఖ్యంతాన్ని. ఎర్రగా ముచ్చటగా ఉన్నా అతని చినిగిన చొక్కా, లాగూ, నైఖీ, మొహంలో దైన్యము అతని తేలితనాన్ని నిరూపిస్తున్నాయి. బెరుకు బెరుకుగా ఆ కుర్రాడు, విజయరాఘవరావుగారి ఆఫీసు రూంలోకి వెళ్ళి గడప దగ్గరగా నిలబడ్డాడు. ఆ వేళ ఆదివారం. స్నేహితుగారు ఆఫీసు గదిలో భోంచేసి తాంబూలం నములుతూ కూర్చుని పేసకు చదువుకుంటున్నారు. కాళ్ళ చిప్పుడుకు తలెత్తి చూశాడు ఆయన. కుర్రాడు బహు సమ్రతిగా చేతులు నయపుతూ నిలబడ్డాడు. ఏమిటగానీ అనుకున్నాడోగాని మాట తెలులక తాత్పర్యం చేస్తున్నాడు. స్నేహితుగారు పేసకు పిచ్చిచేర్ అవతలిగా పిడిక సరిగ్గా పోయి, “ఏం పని నాయనా?” అని చాలా

నెమ్మదిగా కనుక్కున్నాడు. కుర్రాడికి ఇంకా మాట తెలు
 స్లేదు, కాని ఒకడుగు ముందుకేసి, కాస్తంత ధైర్యం కూడా
 గట్టుకొని, లా పుస్తకాలవేపు చూస్తూ 'మరండి, నేను
 ఇక్కడ చదువుకుంటున్నానండి...' అని నీళ్ళు నమి
 లాడు. స్ట్రీడరుగారి నైఖరిలో ఏదో రకమైన ఇంట్రస్టు
 వచ్చింది. "చెప్పా ఫరవా లేదు" అన్నాడు. కూర్చో అందా
 మనుకుంటూనే ఎంచేతో అనలేదు. కుర్రాడికి ఇప్పటికీ
 స్ట్రీడరుగారి మొహంలోకి చూసే ధైర్యం రాలేదు. మెల్లగా
 మాట తెలుస్తున్నానని, 'అన్ని వారాలూ కుదిరినై యండి,
 ఆదివారం కుదర లేదు...' అనగలిగాడు. ఆ పైమాట
 దేసికీ అనటం? స్ట్రీడరుగారు కుర్రాణ్ణి పైనించి కింది
 దాకా బాగా పరకాయించి చూశాడు. అతని అవర్ణ
 గ్రహించుకుని 'భయపడకొయ్' ఏం చదువుతున్నా
 వేమిటి?' అని దయగా అడిగాడు. కుర్రాడి నైఖరిలో
 కూడా కొంచెం మాధుర్యం స్ఫురించింది. ఎండలో వచ్చిన
 అలసటా, మరోవంక ఆకలి అతనిలో నీరసాన్ని కల్పిం
 చినై గావును. నుంచున్నవాడల్లా సలమీద చతికిలబడి
 కూర్చుని 'మరేనండి. ఫిప్తుఫారం చదువుతున్నానండి'
 అన్నాడు. విజయరాఘవరావుగారు 'ఆదివారం భోజనం
 కావాలంటున్నావా? దానికేం అడ్డంకే కాని, నీ పేరేమిటి
 నాయనా?' అని దయగా ప్రశ్నించాడు.

కుర్రాడు నమ్రత ఉట్టి పడుతున్నట్టు “ప్రకాశ
రావు అంటారండి” అన్నాడు.

శ్రీ డుడుగారు ఏదో జ్ఞాపకం తెచ్చుకునే ప్రయ
త్నంలో రెండు నిమిషాలు పరాకాగా దిక్కులుచూసి
“ఇంతకీ ఈపూట భోంచేశావా? లేకపోతే పద స్నానం
చేసి భోంచేద్దవుగాని” అన్నాడు. ఈ మాట అనేసి
“సుబ్రహ్మణ్యం” అని కేకేశాడు. అవతల గదిలో కేసు
కట్టలు చూస్తున్న గుమాస్తా సుబ్రహ్మణ్యం గబగబ
లేచివచ్చి “ఏం పిల్చారండి” అని అడిగాడు. అవు
నన్నట్టు తెలుపి శ్రీ డుడుగారు కుర్రాణ్ణి గుమాస్తాకి
చూపి “ఈ అబ్బాయికి అన్నం పెట్టమను” అన్నాడు.
తన పదిహేనేళ్ళ సర్వీసులోనూ శ్రీ డుడుగారివద్ద ఇట్టి
బాదార్యాన్ని ఎన్నడూ ఎరగని గుమాస్తా లోలోపల
ఆశ్చర్యపడుతూ “రారా అబ్బాయి” అని కుర్రాణ్ణి తన
వెంట తీసుకెళ్ళాడు.

శ్రీ డుడుగారి గురించి చెప్పినది

— శ్రీ పద్మావతి —

విజయరాఘవరావుగారికి నెలకి ఐదాంపందల
రూపాయల ప్రాక్టీసున్నది. పితౄర్జితం ఇరవై ఎకరాల
పొలాలు, రెండేళ్ళు ఉన్నాయి. కొడుకు మద్రాసులో
‘లా’ చదువుతున్నాడు. ఆయనకీ ఇహలోకంలో సమస్య
లంటూ లేవనే భావించవచ్చు. కాని, కూతురు పద్మా

వతి ఆయనకి పెద్ద సమస్య అయింది. న్యాయానికి ఆడ
 పిల్లే హిందూ సంఘానికి ఒక సమస్య. అందులోనూ,
 రెండు కాళ్ళూ పుటక చుంచీ చచ్చుపడి సన్నగా, నడవ
 లేక దేకుతూన్న కూతురు విజయ రాఘవరావుగారికి
 మానసికంగా ఆవేదననీ తీరని సమస్యల్నీ రేపటంలో
 ఆశ్చర్యంలేదు. ఆ అమ్మాయికి ఇంతకన్న వేరే ఏ
 లోపమూలేదు. తండ్రి ఆమెకు చదువు ఇంటిదగ్గరనే
 చెప్పిస్తున్నాడు. హాస్యనీమీద సంగీతం కూడా చెప్పిస్తు
 న్నాడు. గొంతు రవ్వంగా ఉంటుంది. ఆ కాళ్ళు తప్ప
 ఆమె సౌందర్యవ తేనెని చెప్పకోవాలి. కాని, విషయ
 రాఘవరావుగారి మనసు ఎక్కడ బాధపడ్డదో అది
 ఆమె భవిష్యత్తు ఏమిటా అని. ఈ సమస్య తండ్రికన్న
 తల్లికి ఎక్కువగా వుంటుంది సహజంగదా? ఆమె అనేక
 సందర్భాల్లో భర్తతో కూతురు విషయం చెప్పిస్తూ
 వుండేది. వారాల అశ్విని వచ్చిన రాత్రికూడా ఇదే
 చర్చసాగింది. వంటిట్లో ప్లేడరుగాకు భోంచేస్తూన్న
 కూతురునైపు చూసి నిట్టూర్చి “ఎంత డబ్బుంటే ఏ
 లాభం ఏమిటి?” అనుకుంటూ అన్నం తిన సాగాడు.
 తల్లి వడ్డన ఆపి భర్త మొహాలోకి చూస్తూ, “ఏమండీ
 నేను పోరటమేనా మీ రేవన్నా ఆలోచిస్తున్నారా?”
 అన్నది.

“నేనేనా అంత ఖాళీగా కూర్చున్నది? ఆ దిగులు నీకేనన్నట్టు మాట్లాడుతావేమే” అన్నాడు ప్రియదర్శి.

భార్య కూతురికి మజ్జిగ వడ్డిస్తూ “నా తల్లిని దేవుడు దయతలచలేదు గాని...” అన్నది గర్గవంగా.

కూతురు తల్లిని తండ్రిని అర్థచేసుకునే ప్రయత్నంలో ఇదివరదాకా మానంగా వూరుకున్నదల్లా కాస్త ధైర్యంచేసి, “ఏమిటి నాన్నా?” అన్నది ఇంకోదో అనబోయి అనలేక. తండ్రి కూతురువీపు ప్రేమతో సవరించి, “ఏముందమ్మా! నీకెందుకు ఆ గొడవ? అన్నంతిని పడుకో పో” అన్నాడు. తల్లి కూడా ఆ మాటే అన్నది. కాని పద్మకి కాస్తో కూస్తో జ్ఞానం వుండటంవల్ల అమ్మా నాన్నాపడే ఆవేదన అర్థం చేసుకుని వాళ్ళకాబాధ ఎందుకా అని ప్రశ్నించుకున్నట్టున్నది. ఆమె తండ్రివైపు జిజ్ఞాసాపూర్వకంగా దృష్టిసారించి, “నాన్నా! నా పెళ్ళి సంగతేనా నువ్వు మాట్లాడుతున్నది?” అని అడిగింది. కొంచెం సిగ్గుపడ్డప్పటికీ ధైర్యంచేసి, విజయ రాఘవ రావు “అవునుతల్లీ” అన్నాడు. పదిహేనేళ్ళ ప్రాయంలో ఉండి చదువుకుంటూ కాస్త ప్రపంచజ్ఞానం సంపాదించిన కూతురుకి ఇక ఈ విషయం చెప్పేపోవడం సమంజసం కాదని ఆయన ఊహించుకున్నాడు.

“నాన్నా, నాకు పెళ్ళి కావాల్సిందేనా?” అన్నది కూతురు ఏదో ఉద్దేశాన్ని ధృఢపరచుకుంటూ.

తల్లి మందలింపు చూపుపెట్టి “అదేం మాటలే
అమ్మాయి! ఊరికో, తెలిసీ తెలియని మాటలు
మాట్లాడకు” అన్నది.

తండ్రినూత్రం ఇట్లా మందలించలేదు. ఆశ్చ
ర్యంతో కూతురువంక తిరిగి, “అదేమిటమ్మా అట్లా
అంటావు, పెళ్ళి వద్దూటున్నావే?” అన్నాడు.

కూతురు తండ్రి తనను అర్థం చేసుకోగలడని
గట్టిగా విశ్వసించి, “నామ్మా, నేను ఈ కుంటిబతుకు ఈ
ఇంట్లోనే వెళ్ళబోస్తాను. ఎవరినో ఇచ్చి పెళ్ళిచేసి నా
బతుకు ఇంకా ఏగతాళిపాలు చెయ్యడం ఎందుకునాన్నా?
అన్నయ్యకిమల్లే నేనూ వుంటాను. నీకు నేను బగువా
నాన్నా?” అని అడిగింది గొంగు కొంచెం బొంగుకు
బోతూ. కళ్ళవెంట కాస్త తడికనపడ్డది. తల్లి కూతురు
మాటలకి గందరగోళ పడుతుండగానే వాచాలత్వానికి
అడ్డ పకీలుగాబట్టి తండ్రి కూతుర్ని సముదాయించి
నువ్వనేమాట నిజమేగాని, నీకు ముందాలో
చలేనమ్మా, మేము కళ్ళుమూసినంతర్వాత నీకీ
పరిస్థితి ఎట్లా ఉండబోతుందో ఎవ్వరు చెప్ప
లే నీ ఒదిన మంచిదేనని సమ్మడం ఎట్లాగమ్మా?
డంటూ ఒక భర్త ఉంటే అతనికి తప్పదు చూడు!
ందిగదా అంటావా? డబ్బుతోనే జీవితాన్ని సరి

పెట్టుకో గలమా ! మనిషి ఆసరా ఉండఖి-స్తేదా ?
 చెప్పితల్లి !” అన్నాడు. ఇన్ని మాటలూ చెబుకున్నాడే
 గాని ఆయనలో తన కూతురుకి అసలు వరుడు దొడుకు
 తాడా అనే సంశయం ప్రబలంగా బాధిస్తోంది. తను
 సగం ఆస్తి రాసిస్తానన్నా నాణివాళ్ళెవరూ ఈ వివాహా
 నికి అంగీకరించరు. భోజనాలు ముగించి అందరూ లేచారు.
 వారాల క్షత్రాడు వరండాలో దీపాల కీనీడలో నిలబడి
 వున్నాడు- భోజనానికి గావును. పద్మతల్లి రుక్మిణమ్మ
 “ప్రకాశం, రా” అని పిలిచింది. స్త్రీ డబ్బు అటునించిపోతూ,
 ప్రకాశాన్ని మరొక్కనారి పరీక్ష పెట్టే చూస్తూ వెళ్ళి
 పోయినాడు. పద్మ ఆ రాత్రెల్లా ఇదేసంగతి ఆలోచిస్తూ
 నిద్రపోయింది.

*

*

*

ప్రకాశం స్త్రీ డబ్బుగారింట్లో వారాలకి కుదిరి
 మూడోవారం జరుగుతోంది. ప్రకాశానికి ఈ భూమి
 నా అన్న వారెవరూ మిగలలేదు. ఒక వేళ దూరపు
 లున్నా రేమోగాని వాళ్ళెవరూ ప్రకాశాన్ని మా
 అనే స్థితిలోకి వొచ్చేవాళ్ళుకాదు. స్నేహితుడు,
 దుర్మార్గుడైనా ఒకణ్ణి ‘మావాడు’ అనుకోగలు
 బంధువు అట్లాగాదు. ప్రకాశం సంగతైనా అంతే.
 పరిస్థితులవల్ల ప్రకాశం వారాలు చేసుకునీ,

చందాలు పోగుచేసుకుని చదువుకుంటున్నాడు. ఆ నెల
 జీతం సరిగా పోగుకాలేదు గావున ప్రకాశం తెగించి
 స్నేహితుగార్ని అడగడయ్యకన్నాడు. సాయంత్రంపూట
 స్కూల్ నించి సరాసరిగా స్నేహితుగారింటికి వెళ్ళామను
 కున్నాడు, కాని ఆయన ఆవేశప్పుడు ఇట్లో ఉంటాడా?
 అనుకుని రాత్రి భోజనానికి పోయినప్పుడే అడుగుదామని
 నిర్ణయించుకున్నాడు. ఆవేశరాత్రి ఆఫీసు గూంట్లో
 కూర్చుని దీర్ఘాలోచనా తత్పరుడై వుండిన స్నేహితుగారిని
 ప్రకాశం ఆకలిగొంతు కదిలించింది. “పంతులుగారూ!”
 అన్నాడు ప్రకాశం. పంతులుగారు పరామర్శగా, “నా
 నాయనా, భోంచేశావా? ఇట్లా బస్సుమీద కూర్చో”
 అని అనూనయించాడు. ప్రకాశం కార్యసిద్ధి అయ్యే శుభ
 శకునంగా ఈమాటల్ని తీసుకుని కూర్చోకుండానే, ‘మరే
 నండి, ఈ నెల స్కూలుజీతం...’ అని ఆగాడు, గుక్క
 చాలక. స్నేహితుగారు కుర్రాడి భావం బోధపర్చుకుని,
 ‘ఎంత?’ అని అడుగుతూనే డ్రాయర్ లాగి పదిరూపా
 యల కాయితం బైటికి తీశాడు. ప్రకాశం అదే పది
 రూపాయలనోటు కళ్ళారా చూట్లం మొదలు. ‘6-8-0
 పంతులుగారండి’ అంటూ డబ్బు అందుకోడానికి వెళ్ళాడు.
 స్నేహితుగారు కుర్రాణ్ణి మళ్ళీ ఎందుకోగాని ఎగా దిగా
 రెండుమాట్లుచూసి ‘నాయనా, నువ్వెక్కడ ఉంటున్నా

వేమిటి?' అని అడిగాడు. 'దీక్షితులుగారింట్లో నండి' అన్నాడు ప్రకాశం స్త్రీ డరుగారిచ్చిన డబ్బు చినిగిన చొక్కా జేబులో పెట్టుకుంటా. స్త్రీ డరుగారికి ఇప్పుడు ఏదో విషయం నిశ్చయానికి వచ్చినట్లుంది "ఇట్లా కూర్చో ప్రకాశం, నీకోమాట చెబుతాను వింటావు?" అని అడిగాడు బహు ప్రేమ పురస్కర ధ్వనితో. "వింటావా? ఏమిటండి? విచక ఏం చేస్తానండి" అంటూ ప్రకాశం నేలమీద పరిచివున్న తివాచీమీద కూర్చున్నాడు. స్త్రీ డరుగారు చెయ్యవలసిన ఆలోచనంతా చెయ్యడం అయిపోయింది గాబోలు, తీర్మానమైన కంఠ స్వరంతో 'రేపణ్ణించి నువ్వు మా యింట్లోనే ఉండిపో. అక్కడ అక్కడ వారాలతో అవధిపడ్డ మెందుకు, జీతానికి ఈ బాధ ఎందుకు? నువ్వు ఎంతమేర చదవదల్చుకున్నావో అంతవరకూ నేను చదువు చెప్పిస్తాను. సరేనా?" అని కుర్రాడి మొహంలోకి చూశాడు. ఎలక్ట్రిక్ లైటు కాంతిలో ప్రకాశం మొహం ఆశ్చర్య వివశత్వంచేత రక్తవర్ణం దేలింది. ఇది కలో ఇలో అతనికి బోధపశ్చేదు. రెండుమూడు నిమిషాలతర్వాత 'సరేనండి' అసగల్గాడు. స్త్రీ డరుగారు కుర్చీనుండి లేచి, ప్రకాశాన్ని భుజంమీద చెద్యేసి బయటకు తీసుకువస్తూ, 'ఓ రిక్తా మాట్లాడుకుని సామానంతా తీసుకువచ్చేయి' అన్నాడు. ప్రకాశం చాలా సిగ్గు మరేదో తెలీదు నంగిగా, "జంప

కానా, ఇంకో జత బట్టలేనండి అక్కడ ఉన్నది" అంటూ గబగబ నడిచి వెళ్లాడు.

ఐదు నెలలు దొర్లిపోయినాయి. ఎండలు, నెన్నెలలు మామూలుగానే ఉన్నాయి. అయితే ప్రకాశరావు జీవితమాత్రం చాలా ఉన్నత పథాల్లోకి వెళ్ళిపోయింది. పాప్లిను పట్టుకూ, గ్లాస్కో సంచలూ, బైసెక్కియూ, ఈ బొన్న త్యానికి ఉదాహరణలు కాదు. దరిద్రుడి ఆలోచనలు కూడా తక్కువ స్థాయిలో చాలా చిన్న స్కేలులోనే ఉంటాయి. అతని కలలుగూడా గొప్పవాటిని ఉహించవు. ప్రకాశరావుకి అసలు కలలే ఉండేవికావు. ఐదు నెలలక్రితం "చినిగిన చొక్కా-కన్న కొంచెం మంచి చొక్కా ఉంటే బావుణ్ణు. వాళ్ళ పుస్తకాలు, వీళ్ళ పుస్తకాలూ చదివేకన్న సొంతపుస్తకాలుంటే బావుణ్ణు" అన్న ఉద్దేశాలు పోయి ప్రకాశరావు కొంచెం గొప్ప కలలుకన నారంభించాడు. ప్లీడరుగారింట్లో అతనికి సర్వస్వతంత్రాలు లభించినై. ప్లీడరుగారి భార్య దుక్కిణమ్మ చాలా సౌమ్యంగా. ఆదరాభిమానాలతో అతన్ని ట్రీట్ చేస్తున్నది. ప్రకాశరావుకి ఆ సంసారంలో సమస్త విషయాలు తెలిసివాయనటానికి వీల్లేదు కాని, కొన్ని సంగతులు బోధపడినై. అతనికి తెలిసిన విషయాలవల్ల అతనిలో కొన్ని ఆశలు ఏర్పడినై. వాటిని ఎక్కువ చేయటా

నికా అన్నట్టు, సద్భుతో పరిచయంగాడా అభివృద్ధి అవు
తూన్నది. పద్మ ప్రకాశరావును చాలా అభిమానించింది.
అతని లేమికారణంగా, పద్మ, ప్రకాశరావు, అనేక
సాయంత్రాలు కూర్చుని మాట్లాడుకుంటూ ఉండేవారు.
ఆ యిద్దరూ మాట్లాడే మక్కిణమ్మకు చాలా ఇష్టంగా
కనిపించింది. వీడరుగావుగూడా ఈ పద్ధతిని ప్రోత్సహించు
తున్నాడేమో అన్నట్టు మానం వహించాడు. ప్రకాశ
రావుపద్మని నిగూర్చి చాలా సార్లు ఆలోచించాడు. సుపంచ
జ్ఞానం పెరుగుతున్న కొద్దీ, ఏ వ్యక్తికైగా ఈ సమాజ
వాతావరణం బోధపడకపోదు. ఎవరికై నా ఆర్థిక...లువలు
పెరిగితేనే ఈ సంఘంలో మర్యాద. వారివారి బుద్ధికుశల
తకుగాని, మంచిచెడ్డలకుగాని, కళానైపుణ్యాలకుగాని,
యదార్థంగా ఇవ్వబడే మర్యాదలూ విలువలూ కొద్దిపాటే
చాలాచోట్ల వుండవుగూడాను. ఈ సాంఘికనైజం ప్రకా
శరావుకి అస్పష్టంగా బోధపడకపోలేదు. వెనక ఎవ్వరూ
పలకరించి ఎరుగని తనను ఇప్పుడు అందరూ గౌరవిస్తు
న్నారు. అవి తనకు ధరించిన దుస్తుల్ని మాత్రమేగాదు;
తననిగూడానూ. ఇదివరకెప్పుడూ గుర్తింపబడని తన అడ
కువా, మంచితనమూ, ఇప్పుడు గౌరవించ బడుతున్నై.

ఇట్లాంటప్పుడు తనస్థితి ఎల్లకాలమూ ఇట్లాగే
ఉండాలని అతను భావించడంలో ఆశ్చర్యం లేదు.

అయితే ఈ శారవస్థిరత్వం తనకెట్లా లభిస్తుంది? ఈ ఆద
 ికాలూ, అభిమానాలు స్త్రీడరుగారిలో స్థిరంగా
 వుంటాయా? ఏమిటో...ఇలా ఆలోచిస్తూ ప్రకాశరావు
 దృష్టి స్త్రీడరుగారి అవటి కూతురుమీద నిలిచింది.
 ఆమెకి అందం ఉన్నది, చదువూ వున్నది, అయితే
 కాళ్ళు చివు...ఆ అమ్మాయికి పెళ్ళి ఎట్లాగూ కాదు.
 ఆమెని తనకి...ఈపైన ప్రకాశరావు ఆలోచించడానికి,
 కూడా సాహసించలేక పోయినాడు. కుంటిదై నా తనబోటి
 అనాధకిస్తారా? అని నిరాశపడి తనను తానే తిప్పివేసి
 ఊరుకొన్నాడు. ఎటువంటి స్థితిలోఉన్నా కొంతకాలం
 హీనావస్థలో ఉన్నవాడు తప్పుక “ఇన్ ఫీరియారిటీ ఫీల్”
 అవుతాడుగావును! స్త్రీడరుగారు ప్రకాశరావు S. S. L. C.
 ప్యాసు అయ్యేవరకూ ఏమీ మాట్లాడలేదు. అతని దర్జాకి
 లోను రానివ్వలేదు. S. S. L. C. ప్యాసు అయి, ఇంటర్
 లో ప్రవేశించేముందు ప్రకాశరావు మామూలుగా
 విజయరాఘనరావుగారి అనుమతి పొందడానికి వచ్చాడు
 ఒక చల్లని సాయంత్రంవేళ. ఆ వేళ స్త్రీడరుగారు ఎటూ
 పోకుండా పై అంతస్తులో కూర్చుని రేడియో సంగీతం
 వింటున్నాడు. ప్రకాశరావు రావడంచూసి ఆయన తన
 పక్క కుర్చీచూసి కూర్చోబెట్టాడు. ప్రకాశరావు ఏదో
 అడగాలని వచ్చాడని ఊహించుకున్నాడు గావును,
 రేడియో వాయిద్యం బాగా తగ్గించి, “ఏం నాయనా? ఏం

కావాలి?" అని మామూలు ఆదర స్వరంలోనే అడిగాడు. ప్రకాశరావు కాస్త, ఉపోద్ఘాతం ఇవ్వాలనుకున్నాడు గాని ఎట్లా ఇవ్వాలో తెలీక, 'ఇంటర్ చదువు దామని ఉందండి' అన్నాడు బహునమ్రతగా.

"దానికేం కానీ" అన్నాడు స్త్రీడరుగారు. ఆయన గొంతులో ఏదో ఒక విషయాన్ని నూతనంగా చెప్పవలసి వచ్చిందని ఆయనకు తెలుస్తోంది. పెనుగులాటా ధ్వనిస్తోంది. ప్రకాశరావు ఆయన మాటలోనం ఎదురు చూస్తున్నాడు. విజయరాఘవరావుగారు రేడియో పూర్తిగా ఆపివేసి, "నాయనా, నీతో ఎన్నాళ్ళబట్టో ఓ విషయం చెబుదామనుకుంటున్నాను" అని ఆగాడు కుర్రాడి ముచ్చటత్యాన్ని పరిశీలిస్తున్న వాడల్లే.

ఏం పిడుగు పడనున్నదో! అన్నట్టు మానంగా వింటున్నాడు ప్రకాశరావు.

స్త్రీడరుగారు ఇదివరకే ఆలోచించుకుని ఉన్నాడు. తను ప్రకాశరావుకి కలిగించిన సౌకర్యాల ప్రతిఫలం తను చెప్పబోయేదానికి అతను అంగీకరించి తీర్మాడని అంచనా వేసుకున్నాడు. "నాయనా, నీకైనా ఎవ్వరూ తేరంట్టున్నావు. నీబోటివాణ్ణి బాగుచేస్తే కలకాలం జ్ఞాపకం ఉంచుకుంటావు. నాకు ఒక్కదిగులు రాత్రి పగలూ వేధిస్తోంది. అమ్మాయి భవిష్యత్తు ఏమిటా అని" ఆ పెన

చెప్పితల్చుకున్న మాటలు గొంతు బొంగుకుపోవడంచేత ఆగిపోయినై.

ప్రకాశరావు గుండెవడగడలాడుతున్నది. ఏమిటా చెప్పబోయ్యేమాట? “చెప్పండి...” అన్నాడు అది ఏదైనా వినటానికి సిద్ధపడి.

“అమ్మాయికి పెళ్ళి చేస్తేనేగాని దాని దిగులు నాకుపోదు. ఇటు చూడు, నీకు జీవితాంతం ఏ కష్టాలు లేకండా చేస్తాను...”

ఆ ధోరణి ప్రకాశరావుకి అర్థమైనట్టు పోచించి. “సరేసండి. మీరింతగా చెప్పాలా? మీరు చేసిన ఉపకారానికి ఇంకా ఎట్లా కృతజ్ఞత తీర్చుకోను?” అనేశాడు.

స్త్రీడరు గారు “మంచిది నాయనా,” అనిమాత్రం అన్నాడు.

...

ప్రకాశరావుకీ పద్మకీ వివాహం ఏ ఆడంబరాలు లేకుండా శాంతంగా జరిగిపోయింది. స్త్రీడరుగారు పద్మ పేర ఒకయిల్లు కొదెకరాలపొలమూ రాశాడు. తనపేర రాయ పని అడుపదామని ప్రకాశరావు అనుకొన్నాడు. కాని ఒకరకమైన తక్కువదనం ‘ఫీల్’ అయ్యేవాడికి అవసరానికి మాటలు పెగలవు. ప్రకాశరావుకి పెళ్ళి

తర్వాత ఏదో చింత పట్టుకొని మనస్థిమితం లేకుండా
 ఉంటున్నది. ఇదువు మానేశాడనే చెప్పాలి. జరగ
 నన్నాళ్ళూ ఉన్న ఆసక్తి జమగుబాటురాగానే పోయింది.
 అతని చింతకి కారణం భార్య. పెళ్ళినాడు వొచ్చిన
 కొద్దిమంది మిత్రులూ, తనవంక జాలిగా చూస్తూ
 “అదృష్టవంతుడివిరా” అన్నారు. ఈ జాలికి కారణం
 వాళ్ళకుమార్తె తనభార్యతో తను పికాప్లు వెళ్ళలేక
 పోవటమేనా ?... ఇంకా ఆలోచించేవాడే గాని మనస్క...
 రించక వూరుకున్నాడు. ప్లీడరుగారి సలహాకో, పద్మపేర
 రాసిన ఇంట్లోనే కాపరంపెట్టాడు. మాటమనిపిని కుడుక్కు
 కున్నాడు. సాఫీగా జరిగిపోతోంది జీవితం. కాని, ప్రకాశ
 రావు ఊహించిన పథాల్లోకి పద్మదగ్గర అతనికి సుఖాలు
 లభించలేదు. ప్రకాశరావు దుర్మార్గుడుకాదు. అతను
 భార్యవ్రతుడు మాత్రం కా లేకపోయినాడు. అతను
 కెలలో ఇరిగైపోజులు ఇంట్లో పడుకొడంలేదు. ఈ సంగ
 తులు స్పష్టంగా తెలిసినా, పద్మ అతన్ని ఏమీ అనలేదు.
 తనకున్న బలహీనతే వీనికి కారణంకాదు. అసలామెకు
 పెళ్ళంటే మొదట్లోనే సరిపడలేదు. ప్రకాశరావుమీద
 ప్రత్యేకించి ఆమె ఏమీ అభిమానం చూపలేకపోయింది
 కూడాను. ఎవరైనా తనకు భర్త అవుతాడూ అంటే
 అతను చాలా స్వార్థంతోనే అట్టివానికి పూనుకుంటాడు

అనేది ఆమె దృఢనిశ్చయం. నిజంకూడా అంతేనేమో !
 ప్రకాశరానైనా, ఏమీ లేనివాడు గాబట్టే ఈ వివాహా-
 నికి అంగీకరించాడు. గాని అతని దయార్థిహృదయం
 కరిగికాదు. ఇంత స్పష్టంగా భర్త స్వార్థపరత్వం ద్యోతక
 మాత్రున్నప్పుడు ఆమె భర్త ఇంట్లో పడుకోకపోయినా
 బాధ పడలేదు. అసహజం ఏమీలేదు. ప్రకాశరావు
 ఆమెని ఎప్పుడూ హేళన చెయ్యలేదు. తన ప్రవర్తనే
 అన్నిటికీ సమాధానం అన్నట్టు ఊహకున్నాడతను.
 అయితే ప్రకాశరావుకి ఇప్పుడూ ఒకసమస్య వేధిస్తునే
 ఉంది. అది అనాదినూచీ వేధిస్తున్న సమస్యే. పరస్త్రీ
 సాంగత్యానికి డబ్బుండాలి. తన పరిజ్ఞానం పెరుగుతున్న
 కొద్దీ న్యక్తికి అవసరాలు పెరుగుతై కదా ? ఈ ఆర్థిక
 చిక్కులో, ప్రతిసారీ భార్యని డబ్బు అడగడం ప్రకాశ
 రావుకి చికాకుగా వుంది. కాని ఏం చెయ్యడం ? ఆస్తి
 కాస్తోకూస్తోవుంటే అది పద్మపేటలోనే ఉంది. ప్రకాశ
 రావు ఇట్లా అవుతాడని స్త్రీ డమగారు అనుకోపోయినా,
 'ఎట్లా ఉండబోతోందో' అనే కూతురుపేర రాశాడు
 ఆస్తి. ప్రకాశరావుకి పనులుగా దొరకగలిగినన్ని రుణాలు
 దొరికినై. కాని ఎన్నోళ్ళు ? మొత్తం ఏడేనిమిది వంద
 లక్షలకుపైకి ప్రకాశరావు భార్యని అడగాల్సి వచ్చింది.

“పద్మా నా కొక ఎనిమిదివందలు కావాలి”
అన్నాడు చాలా ప్రేమ పురస్కరధ్వనిలో.

పద్మ అతనిలోకి క్షణించూసి, “ఎనిమిదివందలా ?
ఎక్కడ తెమ్మన్నావు నన్ను ?” అంది.

“నే నెట్లా చెప్పను ? మీ నాన్నలో, అమ్మలో
అడిగి...” అని మాటఆపి, భార్య ముఖవర్చస్సులోని
మార్పుకి విభ్రాంతుడైనాడు ప్రకాశరావు. అసహ్యం
వ్యక్తపడే ముఖకవళికలుపెట్టి, పద్మ “వాళ్ళను అడగను.
నాదగ్గర లేవు” అని ఖచ్చితంగా చెప్పేసింది.

ఎన్నడూ కోపం ఎరుగని ప్రకాశరావుకు కోపంతో
వాళ్ళు కంపరమై తింది. నాన్ సెన్సు, దీనిద్వారా కూడా
పడి వున్నందువల్లేగా ఇది ఇంత నిక్కచ్చిగా వెధవ
మొహం వేసుకు చెప్పేసింది డబ్బులేవని ?

దీనికి ఒక్కటే సతీకారం. ఈ కుంటిముండను
వొదిలెయ్యటమే. కాని తన భవిష్యత్తును గురించిన
ఆలోచన తన కనవసరం ఇప్పుడు. ప్రకాశరావు మంచం
దిగి, “కుంటిముండానీకో కాపురం చేసినందుకు నన్ను
బాగా గౌరవించావు చాలు. నేను ఎక్కడైనా బత
గ్గలను. నీకూ నాకూ ఇంతటికీ వ్యతిరేకం”
అంటూ గడపకేసి నడిచాడు. పద్మ ఏమీ మాట్లాడ
కుండా ఊరుకుంది. ప్రకాశరావు కుంటిముండానికి ఆమె

అతని పాదాలపై బడలేదు. అప్పుడేకాదు ఆమె జీవి
తాంతంవరకూ అతనికోసం ఏ విధమైన బాధా పడనూ
లేదు.

[ఈ కథ ఏమిటి, ఇట్లా ముగిసే ముగియనట్టున్నది అని ఎవరూ
శ్చిర్యపడనక్కర్లేదు. పద్మ ఏ మాత్రం తను కుంటివీ అని ఇన్‌ఫీరి
యారిటీ కాంప్లెక్సుతో బిచ్చాన్ని కథ సుఖాంతమై వుండేది. పద్మని
ప్రకాశరావు పాదాలమీద పడే న్యూటన్ సాధవిస్తే ఈ కథ వ్రాయ
టం అనవసరం. ఒక్క పద్మ సుఖంకోసం మాత్రమే ప్రకాశరావు
ఆమెని వెళ్ళిచేసుకోలేదుగదా ? — రచయిత :]

ఆ కర్షణ

అటు అదివరకు చాలా తడవలు వెళ్ళాడు-పని వుండిగాని, లేకగాని. ఆవేశమాత్రం కాస్త భయం వేసింది. కారణం లేకపోలేదు. కాస్త పోద్దుపోయింది. సన్నగా తుపరరాలుతోంది. బజారంతా నిర్మానుష్యంగా ఉంది. వీధి దీపాల కాంతికి అశ్టంగా చెల్లినీడలు దెయ్యాలల్లా కదులుతున్నాయి. చంద్రశేఖరం భయ నివృత్తికోసం అనవసరంగా క్రాపు సద్దుకొని సిగరెట్ వెలిగించి ఒకసారి గట్టిగాసవ్వి ధైర్యాన్ని కూడదీసు కున్నాడు. అతనికింకా వివాహంకా లేదు. తండ్రి వాదిలి పెట్టిన ఆస్తీ వ్యాపారమూ చల్లగావున్నాయి. జేబు నిండా డబ్బు. పొంగే యవ్వనమూ.

అతడు ఆ బజారులోని 22 వ నెంబరు యింటి ముందు ఆగి సరిగ్గా మూడుసార్లు తలుపుమీద తట్టాడు. ఐదునిమిషాల తర్వాత ఓ ముసలమ్మవచ్చి తలుపుతీసింది. చంద్రశేఖరం ఆమె ననుసరించి వెళ్ళాడు లోపలికి.

ఇప్పటికీ అతనిగుండె కుదుటబడింది. అతడు లోపలి నైపంతా ఓసారి కలియజూచి “అది వచ్చిందా ?” అని అడిగాడు.

ముసలమ్మ సమాధానం చెప్పకముందే ఎడం వేపు గదినుంచి ఓ పదిహేడేళ్ళ యువతి బయటకొచ్చింది. శోభాయమానంగా వెలుగుతూఉన్న ఏలక్ట్రిక్ లైటు కాంతిలో ఆ అమ్మాయి శోభ మరింతగా కనిపిస్తోంది. ఆమె చిరునవ్వు నవ్వి “రారేమో అనుకున్నాను. ఇంత పొద్దుపోయిందేం ఇవ్వాలి ?” అంటూ ఎదురు వచ్చింది అతనికి.

“కాస్త పనివుండి ఆగిపోయినాను శిశీ !” అంటూ చంద్రశేఖరం ఆమె భుజంమీద చెయ్యివేసి గదిలోకి తీసుకెళ్లాడు.

ఆగది అదివరకే అతనికి సరిచదులైనా ఆ పేళ ఎందుకో చాలా అందంగా కనిపించింది. కాస్త కొత్త పరిమళాన్ని మోసుకు వస్తున్న చల్లగాలి అతన్ని ఉత్తేజ పరిచింది. లెవండర్ సువాసనలు వనజల్లుతున్న ఆమె జుట్టు చేళ్ళో నవరిస్తూ అతను పేర కుర్చీలో కూర్చుని ఆమెని వొళ్ళో కూర్చోబెట్టుకున్నాడు. “శిశీ శిశీ” అని పిల్చాడు మెల్లిగా ఆమె మొహం దగ్గర నుండి ముహూం పెట్టి.

ఆమె వెన్నెల కాసినట్టు నవ్వింది. “నే నిక్కడే వున్నా” నంది అతని నొక్కుల క్రాపునద్దతూ.

“నువ్వుంత దగ్గిరలో ఉన్నా, ఇంకా ఈ బాధ పోదేమిటి శశీ?” అంటో చంద్రశేఖరం ఆమె రక్తవర్ణపు పెదాలమీద వెచ్చగా ముద్దెట్టుకున్నాడు.

“అదంతా నీ పిచ్చి” అంది కిలకిల నవ్వుతూ ఆమె. పచ్చకర్పూరం వాసన వేసింది ఆమె నస్వ. కిటికీ గుండా గాలి స్వర్గంనించి ఆనందాన్ని మోసుకు వస్తోంది ఆ యవ్వనులకోసం.

“శశీ.”

“ఏమిటో చెప్పు.”

“వెన్నెలా; వాన, చీకటి, అన్నీ అందుగానే వుంటాయి పక్కన నువ్వుంటే”

“నీదంతా కవిత్వం.”

“కాదు-నిజం.”

ఆమె మెల్లిగా లేచి మంచంమీద పడుకుంది ఒయ్యారంగా వొళ్ళు వెనక్కి విరుచుకుంటో. చంద్ర శేఖరం అక్కడే కూర్చుని ఆమెని కళ్ళతో ఫోటో తీసు కుని దాచుకుంటున్నాడు మనసులో.

“అబ్బ; అట్లా చూడకండి-నా కెళ్లాగో ఉంటుంది.”

అంది శశీ.

చంద్రశేఖరం, ఆమె దగ్గిరకి వచ్చి నుంచుని,
“ఇవ్వాళ తెల్లారేదాకా ఉంటానా; వెళ్ళిపోతావా?”
అంటూ ఆమె పక్కనే మంచంమీద వాలాడు.

“తెల్లారే దాకానే? ఇంకో గంటన్నరకల్లా వెళ్ళి
పోవాలి. నేనేమన్నా...అనుకున్నా రేం కొంపతీసి...?”
అంది శశి అతన్ని వెచ్చని కొగిట్లో బిగిస్తో. ఆ స్వర్ణానం
దంలో తన్మయుడౌతూ, అతడు, “ఈ సుఖం, అనం
తమూ, శాశ్వతమూ కాగూడమా?” అన్నాడు.

“పాపం...ఎంతాశే” అంది శశి.

ఈ ప్రణయం అప్పటికి నాలుగు నెలలక్రితం నించి
సాగుతున్నా, చంద్రశేఖరానికి తన ప్రియురాలెవరో
పూర్తిగా తెలియదు. ఆమె ఎవరో, మంచి స్త్రీతిగల
కుటుంబ స్త్రీ అనిమాత్రం ఊహించుకున్నాడు. ఆమె
పేరు శశి అని ఆమె చెప్పటమే ఋజువు. ఇంకోటి, ఆమె
అతని దగ్గిర ఎన్నడూ దమ్మిడి పుచ్చుకోలేదు. ఆ యింటా
మెకు మాత్రం అతను అప్పుడో పది అప్పుడో పదిహేనూ
ఇచ్చాడు. శశి రాత్రి పన్నెండున్నరకి అతనితో కలిసి,
ఊళ్ళోకి కొంత దూరం వచ్చి తర్వాత విడిపోయింది
పోలేక పోలేక.

వరసగా నాలుగు రోజులు, చంద్రశేఖరం అటు
వేపు వెళ్ళలేక పోయినాడు, తన పెళ్ళి హడావుడితో.

పెళ్ళికాకముందే అంత హడావుడినూ. ఏదోరోజు శశి దగ్గరకి వెళ్ళాడు.

“నాలగు రోజుల్నించి తీరనేలేదా ?” అంది శశి నిష్ఠూరంగా. ఆమె ఆవేశ చాలా అందంగా అలంకరించుకు వొచ్చింది. ఆకాశ నీలపు రంగు సిల్కు చీరె, ఆకు పచ్చని రెవికె, మల్లెపూలు. గదంతా మల్లెపూల సువాసనతో ఘువఘుమ లాడుతోంది.

“చెబితే కోప్పడుతావు మరి” అన్నాడు ఆమెగడ్డం కింద చెయ్యిపెట్టి బుజ్జగిస్తో.

“నాకోపా ఏంచేస్తుంది మిమ్మల్ని ? చెప్పండి...” అంది మండలమీద కొంచెం జరిగి అతనికి ఫలం ఇస్తూ.

“ఆ పక్కన ఏదో పల్లెటూర్లో నాకు పిల్లిని మాట్లాడాడు మీ వాళ్ళు. వంశ క్షేమంకోసం నేను పెళ్ళి చేసుకోవాలి” అన్నాడు నవ్వుతో అతను.

“పిల్లిని చూశారా ?” అని అడిగిందామె కొంచెం జలసీతో బుంగమూతి పెట్టి.

“అదుగో అట్లా మూతిపెడితే నాకు కొరక బుద్ధివుతుంది. పిల్లిని చూడలేదులే. అదిఎలావున్నా బాధ లేదు. సుబ్బలక్ష్మి అట పేరు. ఎవరో ఒకతె పెళ్ళా మంటూ ఉంటే, వంటకీ, దానికీ ఇబ్బంది ఉండదు

చూడు. ఏ వేళటికి పోయినా తలుపు తీస్తూ ఉంటుంది” అని పెద్దగా నవ్వాడు చంద్రశేఖరం.

శశికూడా నవ్వి “మీకు భార్య అంటే ఎంత విలువెండి! అది సరేగానిండి - నేనూ పెళ్ళిచేసుకుంటా ననుకోండి. మీ కిచ్చమేనా?” అని అడిగింది అతని వొళ్ళో పడుకుని.

చంద్రశేఖరం నవ్వలేదుగాని, “వొద్దంటానికి నే నెవణ్ణిగాని, అందులో నీకు కొంత సుఖంవుంది, ఇబ్బందీ ఉంది. నీకుపుట్టే పిల్లలకి సాంఘికరక్షణ ఉంటుంది...” అని ఆపేశాడు నవ్వి.

శశి, అతన్ని పైన మాట్లాడనివ్వకుండా ముద్దు లుకో నింపేసింది.

చంద్రశేఖరం శుభలేక ఒకటి శశి కిద్దామని పని రోజుల్నించి సయత్నించికూడా, ఆమె అక్కడికి రాక పోవడం వల్లకుదరలేదు. తల్లీ, చెల్లెలూ పెళ్ళిగాతున్న చూసి వొచ్చాకు కాని, అతనుపోలేదు. కారణం ఎవరైతే ఏమనే నిర్లక్ష్యమే. పిల్ల బాగానే ఉందిట. ఈడూ, జోడూ - అనివాళ్లు అభిప్రాయ పడ్డారు.

పెళ్ళి ముందురోజు అంతా ఆపల్లెటూరు వెళ్లారు. చంద్రశేఖరం, తన మామగారి ఐశ్వర్యాకి ముగ్ధుడై నాడు. అదీగాక తనభార్య చెల్లెల్నిచూసి తనభార్య

మంచి అందక తే అని ఊహించుకుని కొంచెం తృప్తిగూడా పడ్డాడు.

పెళ్ళిరోజు తెల్లారకట్ట ముహూర్తం. నిద్రకళ్ళతో చంద్రశేఖరం, పెళ్ళి పీటలమీద మొదటిసారిగా తన కాబాయ్యే అర్థాంగిని చూశాడు. కళ్ళు నులుముకుని తేలుకుట్టిన వాడిలా మళ్ళీ చూశాడు. ఆ అమ్మాయి కూడా అట్లాగే చూసింది. తన కేమీ తోచడంలేదు. సురోహితుడు, మంత్రిోచ్చారణ చేస్తూ, “ముహూర్తం సమీపిస్తోంది” అని మంగళసూత్రం అతని చేతికిచ్చాడు.

అతని మనస్సులో బాధతోకూడిన తుఫాను వీస్తోంది. తనతోటి రహస్యంగా వ్యభిచరించిన దాన్నే తను చూస్తూ ఎలా పెళ్ళాడం? అయినా తనని అద్వి తీయానందంలో ముంచెత్తిన శశిని తనకి శాశ్వతంగా అర్పిస్తున్న వివాహాన్ని తనెందుకు నిరాకరించాలి? అయితే తనుమాత్రం సవిత్రుడా? ఆ...ఆ...ఆ గదిలో తనకి శశి ఎంతో శశికి తనూ అంతేగదా? ఆమె ప్రవర్తన తను ఇప్పుడు ఆమెని తిరస్కరిస్తేనే నేరమాతుంది. లేక పోతే తామిద్దరమూ ఆ రోజునుండి దంపతులే. ఇలా ఆలోచించు కొన్నాడు అతను.

చంద్రశేఖరం మంగళసూత్రం చాతపట్టుకుని వొంగి పెళ్ళికూతురు మెడలో కట్టబోతూ ‘శశీ’ అన్నాడు చాలా మెల్లిగా అనుభూతితో.

శశి తలెత్తి చాలాభయంగా అతనిలోకి చూసింది.

ఆ రాత్రి వూరేగింపు జరుగుతోంది. చంద్ర శేఖరం దృఢమైన మనస్సుతో మంగళవాయిద్యాల గోలలో ఇంకెవ్వరికీ వినపడకుండా మంత్రం చదువు లున్నట్టు “నీ అసలుపేరు అప్పుడే చెబితే ఈ గడబిడ గూడా ఉండేదిగాదు” అన్నాడు.

“మిమ్మల్ని ముఖాముఖి పెళ్ళిచేసుకోమని అడి గిరా ఈ విచిత్రం ఉండేదిగాదు. మా పెద్దలచే మాట్లా డించి పెండ్లి చేయించబట్టే ఇంత బావుంది. అయితే ఇకమీస నా వంటగదిలో నన్నాదిలి చెడతిరిగొచ్చి తెల్లవారు ఝూసున తలుపు తియ్యమని అరవొచ్చు” అంది శశి. కళ్ళలో నీరు తిరిగాయి.

“సుబ్బలక్ష్మిని వంటింటిలోనూ శని పడక మంచంమీదా బంధిస్తాను” అంటూ చంద్రశేఖరం చేతిని ఆమె నడుముకి చుట్టాడు చిరునవ్వు నవ్వి.

క్రిస్ట్ మస్ బహుమతి

క్రిస్ట్ మస్ ఇంకా వారం రోజులుండి. తూర్పు సర్కిల్ ప్రాథమిక బాల బాలికా పాఠశాల మొదటి తర గతి విద్యార్థు లందరు తమ మేష్టరమ్మకు ఏనైనా బహుమతులు ఇవ్వాలి ఈ క్రిస్ట్ మస్ కి అని ఉబలాట పడ్డారు. కాని పంతులమ్మ దీన్ని గురించేమీ ఆలోచించనేలేదు అనలు. ఎందుకంటే, హాజర్ పట్టి తరగే స్త్రీ కనపడే చాలా మంది వాకబ్ లు, రకేల్సు, ఇసివోర్లు మొదలైన వాళ్ళకి, క్రిస్ట్ మస్ రోజుకి - మామూలు రోజుకీ ఏమీ భేదం లేదని తేలిపోయింది. కనక ఆమె పట్టినేమీ పట్టించు కోకుండానే ఉండిపోయింది.

అయితే, మిగతా పిల్లలందరు కలిసి పంతులమ్మ యెడ కనపర్చే ప్రేమనంతా తను వొక్కడే వొలక పోస్తున్న మారిస్ మాఖలోపస్కీదగ్గర పంతులమ్మ కివ్వడానికి-బహుమతిగా-ఏమీలేదు. తనకన్న తక్కువగా-నిజమే-పంతులమ్మగారి యెడ పాత్రల్యతేళా వున్న ఇష్టారో విష్ లెస్కీ, సాడికానో రావస్కీ, ఫిండర్ బెర్తా,

వీళ్ళందరి ప్రేమలూ ఏదో ఒక వస్తురూపంగామారి తన్ను ఆశ్చర్య చకితుణ్ణి చేస్తున్నై. నిజంగా తనూ తన ప్రేమని క్రీయారూపంలో చూపించలేక పోవటాన్ని ఆ లేత మనస్సు భరించకుండా ఉంది. ఇదే జాసలో అతను నిజంగా దిగులు పడ్డాడు. అతని మనోవ్యధని ఒకరకంగా గుర్తించి పంతులమ్మ అతన్ని పుషార్ సర్పటానికి, సంతోషంగా పుండటానికి చేసిన ప్రయత్నాలన్నీ, తన నిజమైన వ్యధని పంతులమ్మతో తెలియ జెయ్యలేకపోవటం వల్ల ఆ పసివాడికి పిచ్చైతిరిచినాయి.

అతను పంతులమ్మని ఎట్లా ప్రేమించాడు! ఆమెను మొదట చూసినప్పుడు ఆ పసివాడు ఎంతో భయపడ్డాడు. ఆ తర్వాత ఇప్పుడో! ఆమె వాడి హృదయంలో ఒక దేవతగా మాతృస్థానాన్ని ఆక్రమించుకున్నది, మూడేళ్ళక్రితం-ఆరోజు అతని కెంతో జ్ఞాపకం వుంది.

ఆ వేళ వాళ్ళమ్మ వాడి ప్రాణంతీసి నీళ్లు పోసింది. తర్వాత ఆ ఎర్రటి బడికి తీసికెళ్ళింది. బయటనుంచి చూసిన ఆ భవనం వాడికి ఇదివరలో పరిచయమే. కాని దాని లోపలి భయంకరాలు వాడికి తెలియవు.

వాడు దుమ్ము నిండిన బూట్లుకాళ్ళతో ఆబళ్ళోకి ప్రవేశించి అన్ని గదులూ దాటి భీతితో తన క్లాస్ రూం

లోకి ప్రవేశించాడు. తనతల్లి వెళ్ళిపోయింది. ఒక పెద్ద కుర్రాడు 'వాణ్ణి చెయ్యి పుచ్చుకొని లాక్కుపోయి, మెల్లగా కూచోటం ఎట్లా బూట్లు విప్పడం ఎట్లా అని చెప్పి ఒకచోట కూర్చోబెట్టాడు. తనను, 'కేరినీ' అని పిల్చాడతను.

తననిచూచి, తన భయంచూసి క్లాసులో పిల్లలు గొల్లుమని నవ్వాడు. ఆ చిన్ని హృదయం గాయపడింది. క్రూర మృగాలున్న అడవిలో ఉన్నట్టు 'ఫీల్' అయి గొల్లున ఏడ్చాడు. కాళ్ళు-చేతులూ తన్నుకున్నాడు.

అప్పుడే మొట్టమొదటి సారిగా, తను ఇప్పుడు చాలా ఇష్టపడే, ఆ గొంతును పరిచయం చేసుకున్నాడు. "ఏం అబ్బాయి! అట్లా ఏడవొచ్చా? తప్పు కదు!" అంటూ, నేలమీద కూర్చోనివున్న తన్ను లేవదీసింది ఆమె.

ఆ చెయ్యి ఎంతో మృదువుగా వున్నది. గొంతు కూడా ఎంతో ఆవ్యాయంగా వినిపించింది. వీటి రోకూడా సన్నని సువాసనకూడా కలిసి తన మొహాన్ని కప్పకున్న చేతిని తీసేసుకునేట్టు చేసింది. ఏడ్చిఏడ్చి ఎర్రబళ్ళ కళ్ళలో తనపక్కనే కూర్చునివున్న ఆ 'పెద్ద' అమ్మాయిని చూశాడు. ఆ పెద్ద ఆకారాన్ని జాగ్రత్తగా పరిశీలించాడు ఆ అబ్బాయి-మొదట బూడ్పులవంక, తరవాత పూల

గవును వంక, ఆ తరవాత మొహం వంక, ఇంకా నమ్మకం కుదరని చూపుతోనే. కాని ఆ పంతులమ్మ కళ్ళిట్లో ఆ పసివాడి భయ కంపిత నేత్రాలకి ఆవరణ లభించింది. అవి అక్కడే నిలచి పోయాయి.

ఆమె, మారినీని రెండు చేతుల్తో ఎత్తుకుని గుండెల్లో హత్తుకుంది. వాడి ఏడ్పు, ఎక్కిళ్ళు తగ్గాక మెల్లగా అడిగాడు—“నేను... చిన్న వాణ్ణి కాదూ? మా అమ్మ ఏదీ?” అని.

ఆ తరవాత తన కష్టాలు ఏకరువు పెట్టి ఎలాగో ఓ లాగున ఆ రోజుని తన జీవితంలో మొదటి బడి రోజును గడిపాడు.

అక్కణ్ణించి బడికి అందరికంటే ముందుగా హాజరయ్యేదే అతను. చివరకి పోయేదీ వాడే. పంతులమ్మ గారి ప్రేమాదరాలతో అతని విద్యే కాక, ఆనందం వాత్సల్యం క్రమంగా అభివృద్ధి కాసాగాయి. పంతులమ్మ పట్టి వాత్సల్యమే అన్నిటికన్న పై అంతస్తులో వుంది. ఇప్పుడు, మిగతా పిల్లలందరూ పంతులమ్మకు ఆశ్చర్యం కలిగించే విధంగా బహుమతు లివ్వడానికి ప్లానులు వేస్తూ వుంటే, అతని హృదయం ఎంత నిండుగా వాత్సల్య పూరితం ఐనా చేతులు మాత్రం ఖాళీగా వుండే బాధ పడవల్సి వచ్చింది. అమ్మతో చెప్పి చూశాడు; సమాధానం “అలాంటిదేమీ పనికిరాదు” అని తేలింది.

“నీ కెందుకురా ఈ గొడవ ? నాన్నకి తెలిస్తే కోప్పడుతాడు” అంది అమ్మ.

మారిస్ మొండిగా, “మిగతా పిల్లలందరూ పంతులమ్మ గారికి బహుశుతులు ఇస్తున్నారే...” అని సణిగాడు. తనకి పంతులమ్మనే ఎంత ప్రేమో విపరిచడం ఆ కుర్రాడికి మాటల్లో సాధ్యం కాకుండా వుంది.

“సరే. సరే...ఏం కొనటానికి మన దగ్గర డబ్బు లేదు. నాన్నకి డబ్బు ఎక్కువ దొరుకుతుందేమో ననే భయం...నాన్న యజమాని...” ఆపైన ఆమె పూట్లాడ లేక కొడుకుని కావలించుకుని భోకున ఏడ్చింది. కనక మారిస్ కు వేరే దారిలేదు. అమ్మా న న్నా బీ వాళ్ళు. ఇవి పంతులమ్మకి తెలుస్తయ్యా !

ఇవ్వాళ ఆ క్రిస్టిమస్ కి ముందురోజు శుక్రవారం ఉదయం. బడి అంతా అల్లరిగా, ఆనందంగా ఉంది. ఎప్పుడూ నిశ్శబ్దంగాఉండే ఆ 18 వ నంబర్ క్లాస్ రూమ్ గూడా, ఒకళ్ళతో ఒకళ్ళు గుసగుసలాడే శబ్దాలతోనూ కొత్తగుడ్డలు నలిగే ధ్వనితోనూ నిండివుంది. అంతా గందరగోళం. రంగురంగుల దుస్తులు ధరించి బంతుల్లే గెంటే పసివాళ్ళ ఆనందం కోలాహలంతో అంతా శోభాయమానంగా ఉంది. వాళ్ళ చేతుల్లో ఏవేవో పొట్లాలుగూడా వున్నై. కొత్తవాళ్ళు రాగానే పాత

వారంతా వాళ్ళమీదికి ఎగబడి వాళ్ళు ఏం బహుమానం
తెచ్చారో చూసేదాకా రగడ.

పంతులమ్మ తన శిష్యులనైపు ఆశ్చర్యంగా
చూస్తూవుంది. పిల్లలు ఇలా ఎందుకు ప్రవర్తిన్నారు?
ఇంత కొత్తగా విచిత్రంగా కనపడు తున్నా రేమిటి? ఒక్క
రాత్రిలోగా ఎంతో పెద్దవాళ్ళుగా మారిపోయినట్లు
కన్పిస్తున్నారేమిటి? ఇదంతా చూస్తూ పంతులమ్మకి
నవ్వాల్సింది. ఇంతలో, ఈగోల అంతటికన్న పెద్దగా
కీచుగా ఓ ఆర్తనాదం వినిపించింది. రెండు డెస్కు-లమధ్య
రెండు తిన్నపండ్లున్న కాట్రీ కన్పించినాయి. పంతు
లమ్మ పరిగెత్తింది, విడిపించటానికి. ఆ కాట్రీ బ్రౌనురంగు
మేజోళ్ళవల్ల పచ్చపూల గౌనును నూ ఆ పిల్ల 'బెర్తా'
అని ఊహించింది ఆమె. కాని తీరాచూస్తే ఇంకో
లావాటి అమ్మాయి అని తేలింది. బెర్తా సన్నగా
వుంటుంది. తర్వాత విచారిస్తే, 'బెర్తా' తోడిగే 'డెస్సు'
ఓ 'ఫాషన్' యిందట!

పంతులమ్మగూడా రోజుకన్న అందంగా కనపడు
తోంది. మొట్టమొదటగా పంతులమ్మగారికి 'కానుక'
సమర్పించటానికి వచ్చింది 'ఇస్టేర్' అనే అబ్బాయి.
నవ్వుతూ, కౌవ్వొత్తి అమర్చే పింగాణీ స్టాండుతో
అతను తుబిల్ గర్జిరనుంచి లేచివచ్చాడు. ఈ సీలం కలి

కలిసిన తెలుపు పింగాణీస్తాండు తనకేనని పంతులమ్మ
మొదట ఊహించలేక పోయింది అసలు ?

ఇస్టార్ తనచేతిలో బహుమతిని టేబిల్ మీదపెట్టి
“రేపు శలవగదండి !” మీమీద మాకు చాలా ప్రేమ
గదండి ! ... అందుకని ఈ బహుమతి తెచ్చాం. ఈ
స్తాండు ఇరవై సెంట్లు ఖరీదుటండి !” అన్నాడు.

“అబద్ధం అండి మేస్తూరు ! పదిసెంట్లకి నీ దొరు
కుతై” అని ఇంకో కీచుగొంతు అరిచింది. కాని పంతులమ్మ
గారు ఇస్టార్ ని సమర్థించి “అవును. కొనవచ్చు కాని ఈ
స్తాండు 10 సెంట్లకూడా ఖరీదు ఉండవచ్చు. ఇదేనాకు
కావాలి. నువ్వు మంచి బహుమతి తెచ్చావు ఇస్టార్ !”
అన్నది.

ఇస్టార్ తన బల్లదగ్గరికి తిరిగి వెళ్ళుతూ, “అంతా
రావొచ్చు” అన్నాడు. అంతే - మొదటి తరగతి పిల్ల
లందరూ ఒక్కసారి గల్లంతుగావొచ్చి పంతులమ్మగారి
టేబిల్ ముందు నెట్టుకుంటున్నాడు. ఎవరు తెచ్చిన బహు
మతి వారు తాము ముందు ఇవ్వాలంటే తాము ఇవ్వా
లని తోసుకోసాగారు. అంతేగాదు పంతులమ్మగారిని
కావులించుకుని ఊపిరాడకండా చేస్తున్నారు.

నాదన్ ఓ కప్పు-సాసర్ సెట్ తెచ్చాడు. ఇంకో
అబ్బాయి మూడేళ్ల నాటి పెద్దబొమ్మల కేలండర్ ని బహు

అర్థాలూ, ఆదర్శాలూ నాకే జ్ఞాపకంలేవు. నా మన
స్సులో విషయాలు చీకటికొట్టో తొక్కిసలాడినట్లు
తొక్కిసలాడినై. నేను, ఏదో పోగొట్టుకున్న దానిలా
నిశ్వాసలు తీస్తూ, అసవ్యక్తమైన జ్ఞానంతో ఉండిపోయి
నాను. నేను స్వతంత్రురాలి నని ఎన్నడూ భావించేదు.

౨

నాన్న ముసలివాడయినాడు. ఆయనమూట వినే
వాళ్లు ఇంట్లో నేనుతప్ప ఇంకెవ్వరూ లేకండా పోయి
నారు. అన్నయ్య సంపాదనచకు డైనాడు. నాకు పెళ్ళి
చేయాలన్న ఈడు వొచ్చిందని అందరూ అరుకుంటు
న్నారు. నాకు పెళ్ళంటే ఏమిటో అప్పట్లో అర్థం
అయిందికాదు. ఈ సంవత్సరంలో అన్నయ్య నాకు ఏవో
కొన్ని సంగతులు చెప్పాడు. అవి పెళ్ళికంటే కూడా
ఇంకేమో ఉన్నాయని నాకు తెలియజేసినై. నాకే తే
పెళ్ళి ఎందుకు కావాలో, అసలు అభ్యుద్ధేశపోతే
ప్రహరదమేమిటో రెండూ తెలియలేదు గాబట్టి,
అన్నయ్య చెప్పిందానికే తిలూపటం తప్ప ఇంకేమీ
చెయ్యలేదు.

నాకు పరికిణీలూ, వోణీలు వచ్చినై. నాన్న
నాకు కొద్దీగొప్ప ఇచ్చిన స్వేచ్ఛలాంటిదాన్ని చూపు

పక్కలవాళ్ల చూపులూ, మూతి విరుపులూ, అమ్మ
తిట్లూ రద్దుచేసినై. ఇవేగాక పొరుగింటబాబాయి, ఎదు
రింటి కుర్రాడు నాకేసి చూసే చూపులూ, బహుశా,
బంగినపల్లి మామిడిపండవంక చూసినట్లు చూస్తూ—
నాలో నాకే ఏదో ఓ భయాన్ని రేకెత్తించి, ఇంట్లో
నుంచి బైటికి రానివ్వలేదు. నేను ఎరిగిన లోకం, నేను
చూసిన పరిసరం, దొడ్లో బాదంచెట్టూ, ఇంట్లో
దూలాలూ, మాకు సంబంధించిన చుట్టాలున్ను.

ఇందుకు వ్యతిరేకంగా, ఏవో లోకాలుంటాయని,
నాలో ఆసక్తిలేని : వొట్టి ఊహల్ని కలిగించాడు
అన్నయ్య. పెళ్లిని ఎందుకు వ్యతిరేకించాలో తెలీకండా నే
వ్యతిరేకించేట్టు చేశాడు. ఇంట్లో దుమారం రేగింది. నేను
చూస్తూ ఊరుకున్నాను. నా అన్ని ఇబ్బందుల్ని అన్నయ్య
ఆదుకున్నాడు ప్రేమతో. అయితే, నేను అన్నయ్యని
అనుసరించటంలో మానస్ఫూర్తి ఏనాడు కనపరచలేక
పోయినాను. హరిజనులకు సేవనీ, నూలు ఒడకడాలనీ,
ప్రజాసేవ అనీ, అన్నయ్య ఊర్లమీద తిప్పాడు నన్ను.
నన్ను పొగడాడు. నాకు కొద్దిపాటిలోకం పరిచయమైంది.
ఈ లోకంలో కొన్ని మాటలూ, కొన్ని చేష్టలూ, అదే
పనిగా వినపడసాగినై. వాటిని వల్లవేశాను. కనపడ్డ ఇతర
సేవికలకూ, సేవకులకు వాటిని మోప్పచ్చేడం మొచ్చింది.
అన్నయ్య నాకు స్వేచ్ఛ గొప్పానని సంతోషించాడు.

అయితే ఓ ఇబ్బంది వచ్చింది. ఏమో కొన్ని గిరులు గీసి
 వాటినిదాటి పైకిపోవడానికి నాకు ఏమీ అవకాశం
 ఇవ్వలేదు అన్నయ్య. అయినా ఒకటి ఉన్నది. నాకూ,
 గిరి అవతల ఏమున్నదో తెలీలేదు. తెలుసుకోవాలన్న
 కోర్కె కలిగినప్పటికినీ — కాంగ్రెసుకీ జై అనీ, ఇంకా
 వల్లమాలిన జైలూ, కొట్టాను. ఎందుకో తెలీదు.
 అన్నయ్య వెంట తిరగడంలోనే ఈ జైలన్నీనూ, లేకపోతే
 ఇట్టా తిరగడంగాడా ఉండజేమో — అనుకోసాగాను.
 నాకో భవిష్యత్తున్నదనిగాని, ఒక భర్తకి నేను అవసరం
 ఉందిగాని, తెలీకండానే కొన్నేళ్లు వెళ్ళిపోయినై. స్త్రీశ్వాం
 ఎంత తెలీని తనమైనా, పురుషుణ్ణి ఏదోఒక స్థితిలో కొడు
 తుందిగావును. నాకో తిరుగుతూ నన్ను సదా గౌర
 విస్తున్నట్టే కనపడ్డ ఓ యువకుడు తటస్థపడ్డాడు కొద్ది
 కాలానికి. అన్నయ్య నేర్చకపోయినా, నాన్న బోధనలు
 నన్ను కొంతకాలం భయపెట్టినై. ఒకరోజు ఆ యువకుడు,
 అతనిపేరు చక్రపాణి. ఎవరూ లేకుండా ముందే జాగ్రత
 పడి నా చేయి పట్టుకున్నాడు. నేను కేక వెయ్యడానికి
 నోరు తెరవాలనుకున్నాను. కాని నోరురాలేదు. అతను
 నన్నేం చేస్తాడో అని తెలీకుండానే, అతనికి శిరీరాన్ని
 వప్పజెప్పారు. భయపడ్డంతగా ఏమీ బరిక్కపోయినా,
 కొద్దిపాటి సుఖంవంటిది దక్కింది. చక్రపాణి, నాకో

103

శ్రీ చెన్నమగ్రంధాలయం

చేరిపోయింది. (కృష్ణజిల్లా.)

అప్పుడు ఇంకోరకం మాటలు మాట్లాడాడు. అవి ఇది వరకు విననివిగాబట్టి జాగ్రత్తగా విన్నాను.

చక్రపాణి నా భుజం పట్టుకుని “సుగుణా ! నిన్ను ఎంత ప్రేమిస్తున్నానో చెప్పలేను. నువ్వు నేనూ పెళ్ళి చేసుకుందామంటే పాడుసంఘం ఒప్పుకోదు. మనం ఎటన్నా పెళ్ళిసోయి పెళ్ళి చేసుకుందాము” అన్నాడు. అతడు, నామీద కొంతయినా ఆసక్తి చూపిస్తున్నాడని అనుకోగలిగాను.

“అన్నయ్యకు చెబుతాను” అన్నాను. అన్నయ్య తనని సంస్కర్త అని పిలుచుకుంటున్నాడు నే నెరుగున్నప్పట్టించి. వర్ణాంతర వివాహానికే అంగీకరంపడా అనుకున్నాను.

“నీది అజ్ఞానం” అంటూ దిగులుపడ్డాడు చక్రపాణి. ఉలిక్కిపడ్డాను. అన్నయ్య నన్ను ఎంతో పొగుడుతాడు- నాలో చాలా జ్ఞానం వృద్ధియిందని. చక్రపాణి ఇలా అంటున్నాడేమిటి ?

“అజ్ఞానం ఏమిటి ?” అని అడిగాను ఆమర్దగా.

“మీ అన్నయ్యని అడగటమే ! ఆయన ఎంత హరిజనోద్ధరణ అన్నా, గాంధీకీ జై అన్నా మనపెళ్ళికి ఒప్పుకోదు. నాకు తెలుసు. ఆయనికి తెలిస్తే ఈ కాస్త, మనం మాట్లాడుకోటం కూడా సున్నా అవుతుంది” అన్నాడు; ఒప్పించాడు నన్ను.

“నీకు ఏమీ తెలీదు. విశాలమైన ప్రపంచం ఉంది నువ్వు చూడంది. అదంతా చూపిస్తాను. నిజంగా స్త్రీకి స్వాతంత్ర్యం ఇస్తుంటేదు. నేను స్త్రీ-స్వాతంత్ర్య వాడిని” అన్నాడు చక్రపాణి ధీమాగా.

నేను, మైకం కమ్మిందానిలా అతనితో లేచి పోయినాను. “లేచిపోయినా” నని అన్నయ్యే ప్రచారం చేశాట్ట. తర్వాత తెలిసింది. “లేచిపోవడం” తప్పనిగూడా నాకు తెలీకుండానే చక్రపాణిలో వెళ్ళాను ఇంతకి.

3

చక్రపాణి, నన్ను యథావిధిగా నే నెరుగున్న పూర్వీక పద్ధతిలో వివాహం చేసుకోలేదుగాని, అతని స్వగ్రామంలో అతని మాటల్నివినే పదిమందిలో పూల మాలలు, ఉంగరాలు మార్పించి ఆ తతంగం పూర్తి చేశాడు. ఇతని దగ్గర కొన్ని ఆదర్శాలుండినై అన్న సంగతి కొద్దిరోజుల్లోనే బయటపడింది. నేను చదవగలిగి ఉండటంవల్ల ఏదో పుస్తకాన్ని చదువుతూ ఉండేదాన్ని. అట్లాంటి వాటిల్లో కొన్ని నా భర్తదగ్గర దొరికినై. అవి, కథలసంపుటాలు. చలంపీ, కొవ్వలిపీ అనుకుంటాను. ఒకనాడు నా భర్త, నాతో చాలాదయగా, “చలంపీ, కొవ్వలిపీ పుస్తకాలు చదవకు. అవి అభివృద్ధి నిరోధక మైనవి. నేను మంచిపుస్తకాలు ఇస్తాను” అన్నాడు.

“సరే” అన్నాను. కాని ఆయన ఇంటిలో లే నప్పుడు వాటినే చదువబుద్ధయ్యేది. అసలు అభివృద్ధి మిటో, దానికి ఈ పుస్తకాలు నిరోధక మెట్లానో ఎంత తన్నుకుని చచ్చినా అర్థమయ్యేదికాదు. పైగా ఆ పుస్తకాలు నాకు బావుండేవి.

రెండోసారి చక్రపాణి కొన్ని పుస్తకాలు పట్టుకొచ్చాడు నా కివ్వటానికి. నేను చదువుతున్న పుస్తకాల్ని లాగి అవతలపాడేశాను. కొద్దిగా మందలించాడు.

నేను సుఖపడుతున్నాననీ, కనీసం నా ఇష్టం వొచ్చినవి చదివే స్వేచ్ఛన్నా నా కుందనీ, అనుకున్న నేను, ఆ భావానికి దూరమైనాను. నా భర్త నా కిచ్చిన పుస్తకాలు కార్మికుల గురించి, నా కీనాటకీ తెలియని ఆర్థిక శాస్త్రంగురించి చెప్పినై. వాటిని కనీసం వల్లెవేయ లేకపోతే నాకీపాటి సుఖమన్నా దక్కదేమో అని చదవ సాగాను.

నా భర్త, నాకు చీరకట్టడం దగ్గరనుంచి, నడవడం వరకూ, క్రొత్తపద్ధతులు నేర్పాడు. బొట్టు వొద్దన్నాడు. అలంకారాలుండటం బూర్జువా లక్షణమట ! బూర్జువా అంటే పురాణాల్లో రాక్షసు లేమో అనుకున్నాను. పూలు మానేశాను.

మా యింటికి కొంతమంది వచ్చేవారు. వాళ్ళకి నేను వల్లెవేసిన పదాలు వొప్పజెప్పేదాన్ని. వాటి

అర్థాలు తెలీకపోయినా, ఆ వొచ్చిన వాళ్ళకి నన్ను
చూపి ఆత్మసంతృప్తి పొందేవాడు నా భర్త.

ఇక్కడ కులాటా, మతాలులేవు. అంతా ఒక్క
చోటనే భోంచేసేవాళ్ళం. నాకుమల్లనే కొంతమంది
స్త్రీలుగూడా ఇక్కడికి వచ్చేవాళ్ళు. వాళ్ళమొహాల్లో
యదార్థంగా మనుషుల కుండాల్సిన కళాకాంతులుగాక
ఇంకేదో వివర్ణత గోచరించేది. వాళ్ళమాటలు మామూ
లుగా ఉండక డొంకతిరుగుడుగా, అపసవ్యంగా ఉండేవి.
ఒకరినొకరు అభినందించుకునే వారు. స్త్రీకి స్వాతంత్ర్యం
లేదనీ, తాము ఇవ్వాలనీ చెప్పుకునేవాళ్ళు. నా కప్పు
డప్పుడు నవ్వొచ్చేది.

రానురాను నాస్థితి దుర్భరం కాసాగింది. లోకం
అంతా ఆకలితో, దోపిడితో నిండివుంది అంటూ, మా
ఆయన లోకం మరమ్మత్తులో కొంపనే మరిచిపోయి
నాడు. నన్ను ఆయన అసలే గమనించలేదు. ఇంట్లో
ఏమీ ఉండేవీగాదు. నాగాజులూ, గొలుసూ అమ్మాను.
అవీ అయిపోయినై. ఆకలితో నేను తెల్లవాస్తూ అల్లాడి.
చస్తూవుంటే మా ఆయన, ఏ పూర్లోనో కరువులో చచ్చే
వాళ్ళకోసం సానుభూతి సభలు పెట్టాండేవాడు. పైగా
ఆ సభల్లో నేనుగూడా కరువుపాటలు పాడాల్సినచ్చేది.
నేను ఆదర్శ భార్యనని పొగడబడ్డాను అనేకులచాత.
అనేకమంది మా యింట్లోపోగై ఎప్పుడూ, వాస్తవిక

జీవితానికి సంబంధించని ఆదర్శపు ఊకదంపును సాగి
స్తూండేవారు. దీనికి మా ఆయన అధ్యక్షుడు.

వాళ్ళు మాట్లాడేవేమిటో వింటూ ఉండేదాన్ని.
నన్ను ఆ 'చర్చ' లలో పాల్గొనమనేవాళ్ళు. 'కళ, కళ
కోసంగాదు' అని రాత్రులకి రాత్రులు తన్నుకు చచ్చే
వాళ్ళు. బ్లాకుమార్కెట్ నశించాలనీ, ప్రభుత్వాలు
మారాలనీ అరిచేవాళ్ళు.. సేనూ, ఆకలి మాడుస్తున్నా
వాళ్ళతో అరిచేదాన్ని. అరవలేక ఊరుకున్నరోజుల్లో
చక్రపాణి నన్ను వాళ్ళంతా పోయింతర్వాత, 'నిస్పృహ'
పనికిరాదని స్పృహవుంచి బాడేవాడు. నాలో పాతు
కొనివున్న మూఢనమ్మికల్ని, పురాతన భావాల్ని
ఆయన వొదలకొల్పున్నాట్టే! చెప్పకుని సంకోషించే
వాడు.

చక్రపాణివల్ల నిజంగా ఎవరికీ ఏ ప్రమాదమూ
లేదు, ఊరికే అరవగలడుగాని. అయితే, పోలీసులు ఏదో
ప్రమాదం వుందని ఆయన్ని రెండేళ్ళు జైల్లో వేశారు.
నన్ను ఏమీ చెయ్యలేదు. ఇక స్పెక్టర్ నన్ను ఏదో అడి
గితే నా కేమీ తెలియదని చెప్పాను. ఊరుకున్నాడు.

ఆ రోజు మొదలు మళ్ళీ అనాధనయినాను. నాలో
పాతే ఏవో ఆదర్శాలని అకస్తూ వచ్చిన ఒకాయన్ని
సాయం చెయ్యమని కోరాను. ఆయన ఎప్పుడూ కాప్

ప్రేమ్ సిగరెట్లు కాల్చేవాడు. మంచి పాస్టిన్ చొక్కాలు
 ట్రేడ్ లాగులు తొడిగేవాడు. కాస్త ఆస్తిపనుడే. ఆయన
 నిర్మోగమాటంగా లేదంటూ, “మీ ఇబ్బందికి చాలా
 సానుభూతి చూపిస్తున్నాను. కాని ఏం చెయ్యను? నా
 ఆర్థికస్థితి చాలా శోచనీయావస్థలో ఉంది” అంటూ వెళ్ళి
 పోయినాడు. నేను ఆ వూరు వదిలి ఏమీ నిర్ణయం
 లేకండా ఎటో వెళ్ళిపోయినాను.

౪

షర్యవసానం చెప్పేస్తున్నాను. చక్రపాణి ఈరోజు
 వరకూ నన్ను కలుసుకోలేదు. ఇప్పుడు నేనూ హాయి
 గానే వుంటున్నా ననాలి. ఒకళ్ల ఇంటో ఈ ఊరిలోవంట
 చేస్తున్నాను. నన్నొక హోటలతను ఉంచుకున్నాడు.
 అతను నన్ను ఉంచుకున్నాడని నేను వంట చేస్తున్న
 ఇంట్లోవాళ్ళు ఎరుగుదురు. కాని నన్నేమీ అనరు. ఆ
 హోటలతనుగూడా నన్ను సాధ్యమైనంత గౌరవంగానే
 చూస్తున్నాడు. అతనికి నేను అవసరం. అతనికేమీ
 ఆదర్శాలులేవు. వాటి వెనకాల నేను తిరగక్కర్లేదు.
 నన్నేమన్నా అంటే ఇంకెక్కడికన్నా పోతానేమో అనే
 భయంతో నన్నేమీ అనకుండా ఉండుకుంటున్నాడతను.
 ప్రస్తుతం నేను పూర్వం ఏ రోజుకన్నా కూడా స్వేచ్ఛగా,
 కులాసాగా ఉన్నానని చెప్పగలను.

—...—

వింత ప్రకృతి

పొద్దుణ్ణుంచీ వానా, గాలీ, విపరీతంగా కమ్ముకుని సూర్యగమనం కనిపించటంలేదు. వానతుంపరలు పంచలోకికూడా విసిరి విసిరి కొట్టున్నాయి. బైట పంచ వాకిలి ఓరగిలవేసి యానాది సుబ్బి చాపమీద కూచుని, స్వర్ణతో మాట్లాడుతోంది. రెవెన్యూ ఇన్ స్పెక్టర్ సుబ్బిరావు క్యాంపుకు పోయాడు; స్వర్ణ ఒక్కతే ఇంటా కూచుని టేబిల్ లైట్ ముందు ఏదో పుస్తకం చదువుతో సుబ్బికి పరధ్యానంగా జవాబులిస్తోంది.

సుబ్బి, “అమ్మగారూ, ఊర్లో ఏంటో అనుకుంటున్నారండీ, నిజమేనా?” అని అడిగింది. చలిగాలికి ముసుగు నెత్తిమీదికి లాక్కుంటూ.

“ఏమనుకుంటున్నా రేమిటి?” అని అడిగింది స్వర్ణ. ఆమెలో ఆదుర్దాగాని భయంగాని ఏమాత్రం వ్యక్తం కావటంలేదు. సుబ్బి, సాయంత్రపు సూర్యకాంతిలో నీడలో నీడగా కలిసి కూచుని అమ్మగారి కేసిచూస్తూ,

చెప్పడామా, వొద్దా అని ఆలోచిస్తోంది. వాన నిమిష
నిమిషానికీ ఎక్కువవుతోంది. స్వర్ణ, మళ్ళీ అడిగింది
తన వెనకటిప్రశ్నని. దీపం గాలికి ఊగుతోంది. పుస్తకం
రెండురెపలాడుతోంది. ఏం రాత్రి... ఈ రాత్రి ఒంటరిగా
వుండటం తన దురదృష్టం అనుకుంటోంది ఆమె లోపల
లోపల. సుబ్బి మర్యాదగా, “అయ్యగారిని మీరు రెండో
పెళ్ళి....” అని ఇంకేదో అనబోతుంటే స్వర్ణ ఆసి,
“ఇదా?” అంటూ, “ఓన్ ! మీ ఏనాదివాళ్ళల్లో
మారుమనువు లేడుకే ? అంతే ఇదీరు.” అంది చాలా
నిశ్శక్యంగా.

సుబ్బి ఆశ్చర్యంగా; “అయితే బ్రామ్మల్లోగూడా
మారుమనువు వుందా యేట్లా !” అంది గడ్డంకింద
చెయ్యిపెట్టుకుని.

“అంతగా లేదు.. కాని అవసరమైతే మొగుణ్ణి
వొదిలెయ్యొచ్చు.”

“అసలేందుకు వొదిలేరండి” వొదలటం అవినీతి
అనికాదు. ఆ కారణం ఎంత బలవత్తరమో అని.

“అదా! లక్ష ! అతను వారాలకి వారాలు ఇంట్లో
ఉండేవాడుకాదు. ఉన్న రెండురోజుల్లో కూడా, ఒక
పూట కాళ్ళవాపులూ, ఒకపూట తలనొప్పీ, ఇవన్నిటినీ
మించి నిద్రమత్తు.”

“స-రే”

“అయ్యగారు ఆహూర్లో కొన్నాళ్ళున్నాడు, మాయంటి పక్కనే. అప్పుడే...”

ఇక పై కథంతా సుబ్బి విన్నదే. సుబ్బి అమ్మగారూ ! పెందరాళే వణ్ణం తిని పడుకోరాదండీ, ఈ వానలో, ఇంకేం వస్తారండీ అయ్యగారూ” అంది.

“ఈ పూటకి వొట్టిదేనంటావా ?” అని అడిగింది నిరాశగా స్వర్ణ.

“ఆ !” అంది నిక్కచ్చిగా సుబ్బి.

౨

భోంచేసి తమలపాకులు నవులుతో పడకకుర్చీలో పడుకుని స్వర్ణ అదే పుస్తకాన్ని ఏమీ యిష్టం లేక పోయినా చదువుతోంది. బయట వాన తగ్గేసూచన లేమీ లేవు. గాలికూడా జోరుగానే వీస్తోంది, లోకాల్ని మింగుతానన్నట్టు. సుబ్బి, వాకిలి దగ్గరగా పడుకుంది. గోడ గడియారం 10 కొట్టింది. బయట బూట్లచప్పుడు వినపడ్డది ఆదుర్దాగా. కాని ఎవరూ తలుపు తట్టలేను. స్వర్ణ ఉలిక్కిపడి “ఎవరో చూడవే, సుబ్బీ” అన్నది.

సుబ్బి తలుపుతీసి చూసింది. ఎవరో ఒకాయన వానకి దడిసి పంచలో నుంచున్నాడు. సూటూబూటూ

వేసుకున్నాడు. రూపం కనబడేంత వెల్తురులేదు. సుబ్బి లోపలికివచ్చి “ఎవరోనమ్మా వానకి నుంచున్నారు” అంది.

స్వర్ణ పరధ్యానంగా, “పాపం పంచలో జల్లుకి తడుస్తారేమో; లోపలవేపు నుంచోమను” అంది.

సుబ్బి తలుపు తెరిచి, “ఇట్లా లోపలకొచ్చి నుంచోండి” అంది మర్యాదగా. అవతలవ్యక్తి ఒక నిమిషం ఆలోచించి లోపలికి వచ్చాడు. లోపల నైపు నుంచి కనపడుతున్న స్వర్ణనైపుచూసి, అతను ఏదో జ్ఞాపకం తెచ్చుకునే ప్రయత్నంలో ఉంటూ, హాండ్ కర్చిఫ్తో తల తుడుచుకుంటున్నాడు. దీసపు మందమైన వెల్తుర్లో అతని మొహంలో సంవత్సరాల అచుభవం సినిమాలాగా దొర్లిపోతున్నది. స్వర్ణ ఇకపడుకుందామా, అనుకొని ఈ అతిథిని ఏం చెయ్యాలా అన్నట్టు, మళ్ళీ కూచోబడింది. ఆమె, నూతనుడి నైపు చూడలేదు సరిగ్గా.

నూతనుడు నీడలోంచి వెలుగులోకి వచ్చి,

“ఈ వానలో ఎటూ పోలేకుండా వున్నాను. అవసరమైనప్పుడు వానంటూ కురవదు” అన్నాడు, అవతలి వ్యక్తికి తనగొంతులో ఏదో స్ఫురించాలన్న ప్రయత్నంలో నాథంగం వొట్టిపలుకుతూ.

స్వర్ణ ఉలిక్కిపడి, గడపలోనుంచున్న నూతనుణ్ణి తలెత్తించుసింది. దీపపుకాంతిలో, సుబ్బి, గడప దిగువన నుంచుని యజమానురాలి మొహంలోకి చూస్తోంది అయోమయంగా.

“ఇక్కడే పడుకోనిస్తే మిమ్మల్ని జీవితంలో మర్చి పోను” అన్నాడు కొత్తమనిషి.

“భోంచేశారా?” అంది స్వర్ణ ఏదో ఆలోచిస్తో.

“దానికేంలేండి” అని తేల్చేయాలని చూశాడు నూతనుడు.

స్వర్ణ సుబ్బివంకకు తిరిగి, “సుబ్బీ, ప్లాస్టు పట్టు కెళ్ళి కాఫీ, ఏదన్నా టిఫెన్ పట్టా. గొడుగు ఆమూల ఉంది వేసుకు వెళ్ళు” అంది.

“ఎందుకూ? అక్కర్లేదు” అంటున్నాడు నూత్ ఆయన.

“ఫర్వాలేదు. వెళ్ళవే సుబ్బీ!” అంది స్వర్ణ నూతనుణ్ణి, మంచంమీద కూర్చోమని చేక్ చేస్తూ పోజ్ష చేస్తూ.

అపరిచితుడైన ఒకడికి యజమానురాలు చేసే ఈ మర్యాద సుబ్బికి చాలా ఆశ్చర్యం కలిగించినా, ‘ఇది ఒకరకం ఉపకారం గామాలు’ అనుకుంటూ న్నాస్కూ, గొడుగు పుచ్చుకుని గడప దిగింది.

“అయితే, స్వర్ణా, నువ్వేనా? ఇంకెవరో అనుకుని, ఈ మర్యాదకి అదిరిపోయినాను” అన్నాడు రాఘవ రావు.

“నేనూ నన్ను ఒదిలేసి నువ్వెక్కడున్నావో అని చాలా దిగులుపడ్డాను సుమా!” అన్నాడు రాఘవ రావు, సహజంగా పురుషులు రాత్రి అవసరాలు కావాల్సినప్పుడు స్త్రీలతో మాట్లాడే ఔదార్య ప్రదర్శిస్తా.

“ఓహో - ఓహో—ఎంతప్రేమో” అంది స్వర్ణా ఎగతాళిగా.

“నేను చెబితే నమ్మవులే” అంటోనే స్వర్ణా దగ్గరికి నడిచాడు. స్వర్ణా, అతన్ని కాస్త తగ్గమని చేస్తూ సాక్షి చేసి, “నీకో కాపడంచేసిన రోజుల్లో నా అందం నీకు కనిపించలేదు కాబోలేం?” అంది వెటకారంగా.

“నాలుగురోజులు ఇటీవల కాఫీ, సిగరెట్లూ మానాను. ఇవ్వాళ ఉండబట్టలేక కాఫీ, సిగరెట్లూ గూడా తాగాను. ఎంత బావుందనుకున్నావు?”

“అంతేనంటావా నేనూనూ” అని అడిగింది పూర్వపుభార్య.

“కాదూ మరి? ఎదైనా, ఎప్పుడూ ఎదురుగా
వుంటే దానివిలువ తెలీదు.”

“నాకూ అంతేననిపిస్తోంది.”

“ఎవరికైనా అంతే. పొరుగింటి కూరికి ఎగబడ్డం
మానవ లక్షణం.”

“వేదాంతాలు చెప్పుకు ఇప్పుడు ఏమి చేస్తున్నావు!
ఎక్కడ వుంటున్నావు?” అంటూ కనుక్కుంది స్వర్ణ.

“ఇదివరకేమి చేసేవాణ్ణి? అంతే ఇప్పుడూనూ. ఈ
గుమాస్తాగాడికి ఎవ్వడూ మళ్ళీ పిల్లి సేవ్వనన్నాడు. కలలు
కంటూ హోటల్లో భోంచేస్తూ బతుకుని ఈడుస్తున్నాను.”

“పాపం!” అంది స్త్రీ, అనాదినుంచి ఎంత
పోగొట్టుకుందామన్నా సంఘం నేర్పువల్ల వాదలని
దయతో.

“కాఫీ తెస్తే తాగి పడివుంటా ఈ పూటకి. రేప
ట్నుంచీ మళ్ళీ మొదలు వొంటరిబతుకు. నిన్ను సుఖపెట్టి
నందుకు ఇది నాకు శిక్షకాబోలు!” అవసరంకొద్దీ
పశ్చాత్తాప పడుతున్నాడు పురుషుడు.

“మీకేం, మగాళ్ళు. జేబులో చెయ్యిపెట్టే వొంటరి
తనమేం ఖర్చం!” అంది ఎంత అణిచినా లోపల
రగులుతున్న జలసీతో.

“అట్లా అనకు. నే నల్లాంటి వాడైతే నిన్ను ఇంకోడితో తేచిపోనిచ్చి వుండేవాణ్ణే కాదు !” అన్నాడు రాఘవరావు.

సుబ్బి కాళ్ళ చప్పుడుతో సంభాషణకి ఫుల్ స్టాప్ పడ్డది. కాఫీ గ్లాసులో వోసి పూరీలపొట్లం విప్పి, పరిచిత అధ్యాగతుడి ముంచుపెట్టి స్వర్ణ లోపలికి పోయింది మంచి నీళ్ళు తేవడానికి. సుబ్బికి అయోమయం వొదలక పోయినా, గొప్పోళ్ళ సంగతి తనకెందుకని ఆలోచిస్తూ నడవాలో చాపమీద పడుకుంది నిశ్చింతగా.

౪

దీపం తగ్గించి స్వర్ణ మంచంమీద వాలింది రాఘవరావు సుబ్బివంక సందేహ నివారణకోసం ఒక సారిచూచి నిద్రపోతోందని తేల్చుకుని మెల్లిగా స్వర్ణ దగ్గరికి నడిచాడు. స్వర్ణ అతన్ని ఏమీ అడ్డుపెట్టలేదు. మంచంమీద కూర్చుని, ఆమెవైపుగా వొంగి రాఘవ రావు ఆమె పెదాలలో మాట్లాడుతో, “నాతో వచ్చేస్తావా, నిన్ను పూజిస్తాను” అన్నాడు లాలనగా.

స్వర్ణ అర్థస్నానంగా మెరిసే కనుపాదాన్ని అటూ ఇటూ తిప్పుతో, “ఒక్కసారికన్న ఎక్కువసార్లు విషం

పుచ్చుకో నక్కల్లేదు చూడు?" అంది అతన్ని బాహు
వుల్లో బంధిస్తో.

“మరిసన్ను ఇంకే...” అని ఏదో బూతుమాట
అన్నాడు రాఘవరావు.

“ఇది అవసరం. ఈ వానరాత్రి మొంటరితనం
నాకు చాలా కష్టంగావుంది” అంది గర్వంగా స్వర్ణ.

రాఘవరావు నోరు పెగలక ఆమె వక్షాలమీద
వెచ్చగా నిద్ర పోయినాడు ఆ రాత్రికి.

—...—

చిరంజీవి కథ

రామచంద్రరావు బీదవాడు అనటానికేమీ సందేహంలేదు. కాని చినిగిన చొక్కానైనా ఉతికి ఇస్త్రీ దుద్దించిగాని వెయ్యకపోవటంచాతనూ తిన్నా తినకపోయినా తిన్నట్టే నటించటంలో నేర్పు చూపించటంలోనూ అతనికి డబ్బున్న వాడల్లా బతకాలని ఉన్న వాంఛ నిస్సందేహంగా ఋజువైంది. రామచంద్రరావు ముప్పైరూపాయల సంపాదన పరుడైనా పెళ్ళాం ఏదో ఒకటి “లేదు” అనని రోజు క్యాలెండర్లో లేకపోయినా, ఆ లేమిని బైటికి కనపర్చకపోవడంచేత ఉన్నవాళ్ళల్లో జతకావాలని చూశాడు; లేనివాళ్ళల్లో కలవనూ లేకపోయినాడు.

ఇటువంటి ప్రవృత్తివలన అతడిజీవితం స్వర్గాన్నాహిస్తూన్న నరకంలో బతుకుతున్న వాడల్లా ఉంటూ వచ్చింది. డబ్బుతో సాధించే సౌఖ్యాలు, డబ్బుతోనే సాధ్యమౌతాయిగాని మరొక రకంగా అందవని రామచంద్రరావుకి స్పష్టంగా తెలుసు; కాని వాటిని ఊహిస్తూ

పోందినట్టే నటించడంలో అతడి ఆత్మ పడేగాధ, అతడి ప్రతి వెకిలి నవ్వులోనూ, అస్పష్టంగా వ్యక్తమౌతూ వచ్చింది.

రామచంద్రరావు భార్యా ఇందుకు సరిపోయిన ఘటమే. కాని, ఆ పద్ధతి వేరు. ఆమెకి దాదాపుగా డబ్బు ఎలా వస్తోందో ఆలోచించే సంస్కారం లేదు. ఎప్పుడూ గొప్పచీరెలు కట్టాలనీ, డబ్బున్న తన చుట్టాల తోటి తులతూగాలని, భర్తతో నిత్యం పోరాడేది. రామచంద్రరావు ఈ పోరును అణిచి ఉంచాడు అనేక రకాల. అయితే తన భార్య కొర్కెలు తీరాలని అతనికి వుంది. ప్రయోజనమే లేదుగాని!

*

*

*

రామచంద్రరావులో అకస్మాత్తుగా ఒక పరివర్తన వచ్చింది. ఎలాగైనా డబ్బు సంపాదించి తన ఊహల్ని నిజం చేసుకోవాలని అతడు పట్టాపట్టాడు, అందుకోసం తనేంజెయ్యాలో అతడికి తెలిలేదు. అందుకోసం అతడు ఇంకెవరినన్నా అడిగివుంటే ఎలా వుండేదో; అందుకు అతని పొరుషుల అడ్డం వచ్చింది. భార్యని అడగడమైనా పొరుషుల హీనమే. అతని కాలోచన లేదు. వెనకటి ఆలోచనలకి తోడు ఇదొక యావ పోడైంది. మనిషికి సామాన్యంగా ఏ నలభై ఏళ్ళకోగాని తల నెర

వదు. రామచంద్రరావుకి ఆలోచనలతో తల సగం నెరిసింది పాతికేళ్ళకే. అసలు మనషి కొంచెం చామన చాయగా వున్నప్పటికీ ఇదివరకు (చిన్నప్పుడు) నిగనిగలాడుతూ వుండేవాడు. ఇప్పుడు మాడి మసిబొగ్గు అయినాడు.

రామచంద్రరావుకి కొంచెం భాషాజ్ఞానం వున్నది. అతను బడిపంతులు అయినప్పటికీ ఇంకా అతనిలో యాంత్రిక దృక్పథం రాలేదు. కొద్దిగా కల్పనాశక్తి కూడా అతనిలో మిగిలివుంది. కారణం అతనెప్పుడు వాస్తవిక జీవితంనించి వేరుపడి ఊహాప్రసంగంలో బతకడమే నేమో !

రామచంద్రరావు ఓ చిన్న కథరాసి ప్రతికకు పంపించాడు. ఆ కథకి బహుమతిగా ఓ ప్రతిక పంపించారు. రామచంద్రరావుకి డబ్బుమీద మోజు రోజురోజుకూ ఎక్కువ కాసాగింది. అతను విరివిగా కథలు రాయటం సాగించాడు. ఓ ప్రతిక అతనికి రెండు-మూడు-ఐదు ఇలా డబ్బు పంపసాగింది.

రామచంద్రరావుకి డబ్బుమీద మోజు, ప్రతికలకి కథలు రాయటంవల్ల తీరకపోయినా, డబ్బు సంపాదించటానికి ఇదీ ఒక మార్గమేమో నని అతను భ్రమపడిన మాట మాత్రం వాస్తవం. అయితే డబ్బు ఎంతో

కొంత వొస్తున్నది కనుక కథలు రాయటాన్ని అతను
ఓ వుపవృత్తికింద జమచేసి కథలు వ్రాయసాగాడు.

*

*

*

ఒక్కొక్క మనిషియొక్క కొన్నికొన్ని ప్రత్యేక
ప్రవృత్తులు ఆ వ్యక్తేగనక కథారచయిత అయితే ఆ
రచనల్లో ప్రతిఫలించి తీర్తాయి. రామచంద్రరావు
వ్రాసిన కథలు పాఠకులను ఏవో అనూహ్యమైన లోకా
లకు తీసుకెళ్ళేవి. రామచంద్రరావు స్వతహాగా ఏనాడూ
అనుభవించని సుఖాల్ని, తన పాత్రలచేత అనుభవింప
చేసి, పాఠకుల్ని భ్రమింపచేసి, వాళ్ళ ఆదరణని చూర
గొన్నాడు. రామచంద్రరావు పక్కంటి అమ్మాయి వంక
చూడనైనా సాహసించలేక పోయినప్పటికీ; అతని కథా
నాయకులు పొరుగింటి అమ్మాయిల్ని, రైళ్ళల్లో, సిని
మాల్లో తటస్థ పడ్డవాళ్ళనీ, చాలా ధైర్యంతో, లేవ
దీసుకు పోయేవాళ్ళు.

రామచంద్రరావు వ్రాసే కథలు ఎల్లప్పుడూ
జీవితంనుంచి దూరంగా వుంటూ, పాఠకులకు తియ్యటి
కల లొచ్చేటట్టు చేసినై. అతని కథలకి మార్కెట్టు
వాల్తూ ఏర్పడ్డది. ఇటువంటికథలు రాయటంలో అతని
కున్న నైపుణ్యాన్ని ప్రతిపత్రికా మెచ్చుకుంది. అతని

“ఘంటాస్టిక్” కథలకీ, “రొమాంటిక్” కథలకీ, ఎక్కడ
లేని ఆదరణా ఏర్పడినై.

ఇటువంటి కథలు రాయటానికి అతనికున్న శక్తి
ఏమిటా అని ఇతర రాయలేని రచయితలు ఆమర్తా
పడ్డారు. అతన్నే అడిగారు కూడాను. రామచంద్రరావు
మామూలుగా వెకిలినవ్వు నవ్వుటంకన్న ఇంకేమీ చెప్ప
లేక పోయినాడు.

అట్లాంటి కథలు రాయటానికి అతని ఊహలన్నీ
స్వర్గంలో ఉండటమే కారణం. ఇంకో కారణం, అతని
జీవితం సరకప్రాయంగా నిత్యదారిద్ర్యంలో వుండటం.
అందుచేతనే, ఆచరణలోనూ, స్వానుభవంలోనూ,
సాధ్యంకానివాటిని తియ్యగా, అద్భుతంగా ఊహిస్తూ
అతను తననీ, తనజీవితాన్నీ మరచిపోయి ‘ఘంటాస్టిక్’
‘రొమాంటిక్’ కథలు రాయగలడేమో! ఈ సంగతి
రామచంద్రరావుకి తెలిదు

*

*

*

అతని ఆదాయంలో చెప్పకోతగినంత మా రేపూ
రా లేదు; బీడీలుపోయి సిగరెట్లు వచ్చినై; ఎవరికీ తెలి
యని రామచంద్రరావు అందరికీ తెలిసి అభినందనా
లందుకోడం వొచ్చింది. కీర్తిలభించింది. కీర్తి పెరిగినకొద్దీ
ఇంకా ఏ దేశంలోనైనా ఎత్తే రామచంద్రరావు ఆర్థికంగా

నైనా బాగుపడి, వేళకి తప్పకుండా అన్నమిగా తిని
వుండును. తిండితేని జర్నలిజానికి పేరొందిన ఆంధ్ర
దేశంలో పుట్టి రామచంద్రరావు కీర్తి మాత్రమే ఆర్జీం
చాడు. ఇందుకోసం పత్రికల వాళ్ళని అనికూడా ప్రయో
జనంలేదు. పత్రికలు సరదాకోసం పెట్టి వెట్టిచాకిరి
చేయటమేకాని ఆదాయంకోసం నమస్తున్నవి కాదు.
కథకులకు ఈ పాటైనా డబ్బిస్తున్నారంటే అందులో ఏదో
పెద్ద రహస్యం ఉండి వుండాలి.

రామచంద్రరావు డబ్బు కావాలని ఎప్పుడూ పత్రి
కలకు ఉత్తరాలు రాస్తూ వుండేవాడు. రెండు నెలలకీ,
మూడు నెలలకీ వాళ్ళూ పంపించేవాళ్ళు; ఆగిపోయిన
పత్రికలు తప్ప.

*

*

*

రామచంద్రరావు వ్రాసిన ఓకథ చాలా బావుం
దని సంపాదకుడు వ్రాశాడు. దానికి రూ 15 లు పంపిస్తా
మనికూడా తెలియజేశాడు. రామచంద్రరావుకి అదే
రోజుకి టైఫాయిడ్ ఉధృతంగా వొచ్చింది. అతను
జ్వరంలోనూ, తన కథలగురించే కలవరించాడు. కథల్లో
'కళ' గురించి తీవ్రంగా ఉపన్యాసధోరణిలో వాగు
తున్నాడు. అతడిభార్య అతనికేగనక ఆస్తి వుండివుండును,
దస్తావేజు రాయించేందుకు ఆదుర్దా పడివు డేది. అంత
ప్రమాదంలో పడింది జ్వరం.

రామచంద్రరావుని చూడ్డానికి కొందరు రచ
యితలు వచ్చారు. అతనికి వైద్యంచేసే డాక్టరుకూడా
అతని పాఠకుడే. ఉచితంగానే చేస్తున్నాడు వైద్యం.

రామచంద్రరావు కథ - గొప్పగా ప్రచురింప
పడింది. ఆ ప్రతీక కాపీ అతనికి అందిన కోజున రామ
చంద్రరావుకి మంజూరిమీద స్మారకంకూడా లేదు.

స్నేహితులు తలాకాస్త డబ్బిచ్చి వెళ్ళారు ఖర్చు
లకి. అతని కథల్లో పాత్రలు వాస్తవమైనవి కావని, ఆ
స్నేహితులు అతనికి పినపడ్డే అని వెళ్ళారు. ఈ
ప్రమాటలు రామచంద్రరావుకి వినపడ్డాయో లేదో
స్పష్టం. అతనికి పైఫాయిడ్ బహుశా నయంకాక
నోవచ్చు. అతనికి డబ్బు అవసరమని అందరూ గుర్తించి
చినా “ఎప్పుడూ డబ్బుడబ్బుంటాడు” అని అన్నారు వాళ్ళు.
చుట్టుపక్కల వాళ్ళే కాదు; ప్రతికలవాళ్ళు కూడాను.
రామచంద్రరావుకు పంపిన కథ తాము డబ్బు అతని
ఉత్తరక్రియలకు అందితీరుతుందని అతనిభార్య ఎదురు
చూస్తున్నది. రామచంద్రరావు జీవితంలో ఇంకే డబ్బు
న్నవాడూ అరుభవివచని ఆనందాల్ని ఊహించాడు.
అతనికి మరణంగూడా “మరణిస్తున్నాం” అని స్పృహ
తెలిసిన స్థితిలో రాకపోవటంకూడా ఒక అదృష్టమనే
అతడు భావిస్తాడు, తెలిస్తే.

శ్రీ వేమన గ్రంథాలయం
తెలంగాణం. (హైదరాబాద్)

మనసు ఫౌండేషన్ పుస్తకాల పరిశీలనావర్తిక

పుస్తకం సంఖ్య	TPLA122B158
పుస్తకం పేరు	రక్తస్పర్శ
తారీఖు	29/10/24
ముందు లభ్య	NO
వెనుక లభ్య	NO
మొత్తం పేజీలు	175
పెద్ద సైజు పేజీలు	NO
భాష పేజీలు	186 A
లేఖ పేజీలు	145 TO 160
తయారు చేసినది	Wiveni
పేజీలు విడదీసినది	Wiveni
స్కాన్ చేసినది	tho
పరీక్ష చేసినది	KASIMBI
పేజీలు పరిచూసినది	
లైండింగు చేసినది	
ప్యాకింగు చేసినది	
పరిస్థితి	good